Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol

Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol 2018-19

HC 2508
SG/2019/110

CRONFA GYMUNEDOL
COMMUNITY FUND

Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol y Gronfa Loteri Fawr*

*(yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol)

Ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019

Wedi'i gyflwyno i Senedd y Deyrnas Unedig yn unol ag Adran 23(3) a pharagraff 21 Atodlen 4A Deddf Y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 a Deddf y Loteri Genedlaethol 2006).

Wedi'i roi gerbron Senedd yr Alban gan Weinidogion Yr Alban ar 17 Gorffennaf.

Wedi'i roi gerbron Cynulliad Gogledd Iwerddon.

I'w argraffu ar 17 Gorffennaf yn unol â gorchymyn Tŷ'r Cyffredin.

HC 2508
SG/2019/110

OGL

© Hawlfraint y Goron 2019

Ni yw'r Gronfa Loteri Fawr yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu dan delerau Trwydded y Llywodraeth Agored f3.0 oni nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i

nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi geisio caniatâd deiliad perthnasol yr hawlfraint.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn: www.gov.uk/official-documents.

Dylid anfon unrhyw ymholiadau mewn perthynas â'r cyhoeddiad hwn atom yn:

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, 1 Plough Place, Llundain EC4A 1DE.

ISBN 978-1-5286-1450-4

CCS0519221032

Argraffir ar bapur sy'n cynnwys isafswm o 75% cynnwys ffibr wedi'i ailgylchu.

Argraffwyd yn y Deyrnas Unedig gan APS Group ar ran Rheolydd Llyfrfa Ei Mawrhydi.

Cynnwys

Rhan un: Adolygiad o'n blwyddyn

Cyflwyniad **8 – 9**
Neges gan y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr

Ein blwyddyn mewn rhifau **10 – 11**

Trosolwg o'n blwyddyn **12 – 13**

Ein fframwaith strategol **14 – 17**

Trosolwg o'n rhaglenni a phortffolios **18 – 37**
Trosolwg o'n gwaith a rhannu storïau

Rhan dau: Adroddiad atebolrwydd

Ein hadroddiad llywodraethu corfforaethol **40 – 76**
Ein hadroddiad llywodraethu corfforaethol, adroddiad y Cyfarwyddwyr; Adroddiad cynaladwyedd; Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu; Y datganiad llywodraethu

Ein hadroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff **77 – 84**
Cyfarwyddwyr gweithredol; staff

Ein hadroddiad atebolrwydd ac archwilio seneddol **85 – 124**
Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol; Datganiadau Ariannol

Ein cefndir statudol **125 – 143**

Rhan un

Adolygiad o'n blwyddyn

Neges gan y Cadeirydd

Mae wyth mlynedd wedi mynd heibio ers i mi gael y fraint o ymuno â thîm y Gronfa Loteri Fawr, fel yr oedd hi ar y pryd. Mae'r amser wedi mynd yn gyflym iawn, ond mae'r newidiadau wedi bod yn anhygoel, ac rydw i'n siarad am fwy na'r newid enw a geisiwyd yn ddyfal. Erbyn hyn, mae gennym ffyrdd gwahanol a mwy effeithiol o weithio a thra bod newid yn cynnwys tarfu ar arferion, mae hefyd yn creu cyfleoedd. Rwy'n sicr bod ein cysylltiadau â chymunedau yn well nawr nag erioed o'r blaen.

Rwy'n hynod ddiolchgar i'n cydweithwyr ar bob lefel a ledled y Deyrnas Unedig am eu hymrwymiad a'u gwaith caled. Rwy'n arbennig o ddiolchgar i'n Prif Weithredwr am ei harweinyddiaeth eithriadol.

> Mae'r Loteri Genedlaethol wedi gwneud cymaint i wneud bywydau'n hapusach.

Ein gwaith yng Nghronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, yn syml, yw gwneud i bobl deimlo'n hapusach. Rydym yn ceisio pwyso a mesur anghenion hir dymor ag ymyrraeth hir dymor a llawenydd beunyddiol. Yr unig ffordd y gallwn wneud hyn yw diolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, sy'n dathlu pum mlynedd ar hugain eleni.

Rydym yn gweithio yn agosach nag erioed gyda theulu'r Loteri Genedlaethol i sicrhau bod ein cyd-ymdrechion yn cael eu cydnabod a'u canmol. Mae'r Loteri Genedlaethol wedi gwneud cymaint i wneud bywydau'n hapusach.

Un o fy hoff brosiectau yw Ein Dyfodol Disglair. Prosiect DU-gyfan yw hwn sy'n ymgysylltu â phobl ifanc i wneud y lleoedd maen nhw'n byw ynddynt yn well, gan ennill sgiliau a chyfleoedd am swyddi. Y nod yw eu helpu i gymryd perchnogaeth o'r pethau maen nhw'n eu haeddu: planed iachus ac economi wyrddach sy'n ffynnu. Mae bron 100,000 o bobl wedi cymryd rhan trwy 31 prosiect. Ond, mae'n well na hynny, gan fod bob un ohonynt – o Loegr, yr Alban, Cymru a Gogledd Iwerddon – yn gysylltiedig i greu etifeddiaeth. Dyna beth sy'n gallu digwydd oherwydd y Loteri Genedlaethol a Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.

Trwy gydol yr Adroddiad hwn fe welwch esiamplau o'r pethau rydym wedi gwneud yn ein gwledydd ac ar draws y Deyrnas Unedig. Mae pob un o'r Pwyllgorau Gwlad yn rhoi amser a gwybodaeth i wneud bywyd yn well lle maen nhw'n byw; mae pob un o'n cydweithwyr yn cyfrannu at ein diben, a hoffwn ddiolch yn fawr iawn i bob un ohonynt.

Peter Ainsworth

Neges gan y Prif Weithredwr

Wrth i mi ysgrifennu, rydym wrthi'n perffeithio ein cynlluniau i ddathlu pen-blwydd y Loteri Genedlaethol yn 25. Mae popeth rydym wedi eu cyflawni yng Nghronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol dros y deuddeg mis diwethaf yn adlewyrchu'r llwyddiannau hyn ac yn hysbysu'r 25 mlynedd nesaf.

> Pan fydd pobl yn arwain, mae cymunedau'n ffynnu.

Eleni, newidiom ein henw i gysylltu nid yn unig ag o le mae ein hariannu sylfaenol yn dod, ond hefyd gyda phwy mae ar gyfer: pobl a chymunedau. Ar yr un pryd, fe adolygom ein fframwaith strategol, gan ailddatgan pan fydd pobl yn arwain, mae cymunedau'n ffynnu. Rydym wedi ychwanegu egwyddor newydd, I Bawb, ochr yn ochr â'n chwech cyfredol ac wedi'i hymgorffori yn ein gwaith trwy ddatblygu presenoldeb lleol cryfach a dyfnach ar draws holl wledydd y DU. Mae'r arwyddion cynnar yn dynodi bod y newidiadau hyn yn creu perthnasoedd cryfach, ceisiadau wedi'u targedu'n well, a mwy o gyfleoedd i gydweithio, gyda'n hariannu'n cyrraedd amrediad ehangach o grwpiau (gyda nifer ohonynt yn gwneud cais am y tro cyntaf).

Rydym hefyd wedi lansio ein rhaglen ariannu benodol i Bartneriaethau yn Lloegr, yn seiliedig ar egwyddorion arweinyddiaeth hael. Cynhaliom beilot o raglen Arweinwyr â Phrofiad o Lygad y Ffynnon yn ein Portffolio Deyrnas Unedig, gan archwilio'r ffordd orau o gynnwys y sawl â phrofiad o lygad y ffynnon wrth i ni wneud penderfyniadau ariannu. Byddwn yn adeiladu ar y profiad hwn dros y ddwy flynedd nesaf wrth i ni drefnu a datblygu ein hymagwedd at wneud grantiau cyfranogol.

Roedd yn flwyddyn ragorol arall i'r Cinio Mawr, y rhaglen flaenllaw a ariennir gennym ac a redir gan yr Eden Project. Mae hyn yn fy atgoffa o'r dyfyniad gwych hwnnw gan James Baldwin, "er mwyn dysgu eich enw, rhaid i chi ddysgu fy enw i." Byddwn yn parhau i gefnogi prosiect sy'n dod â phobl ynghyd, megis The Friendly Bench, The Warm and Toasty Club, a Men's Sheds, i feithrin cysylltiadau a chreu cyfeillgarwch parhaus.

Yn ystod y flwyddyn, rydym hefyd wedi cychwyn cyhoeddi mwy o'r ddysg sy'n dod i'r amlwg o'n hariannu. Rydym wedi bod yn sicrhau bod y gwersi hynny'n cael eu bwydo i mewn i wneuthurwyr polisi ac ymarferwyr trwy gymryd rhan mewn grwpiau arbenigol ac eistedd ar fentrau traws-lywodraethol megis y Serious Violence Taskforce a'r Inclusive Economy Partnership.

Mae wedi bod yn flwyddyn lwyddiannus iawn, gan i ni ddyfarnu 12,143 grant gwerth £511.1 miliwn. Mae'r ffaith ein bod wedi cyflawni cymaint ac wedi gallu chwarae ein rhan yn helpu pobl a chymunedau ledled y Deyrnas Unedig i ffynnu yn deyrnged enfawr i bob un o fy nghydweithwyr.

Dawn Austwick

Ein blwyddyn mewn rhifau

Mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol i bawb

Roedd cyfanswm o **26,988** prosiect a ariannwyd gennym yn weithredol y llynedd, un ym mhob awdurdod lleol

Dros **12,000** o brosiectau newydd = mwy nag **1** dyfarniad newydd bob awr

6,656 prosiect yn cefnogi iechyd a lles

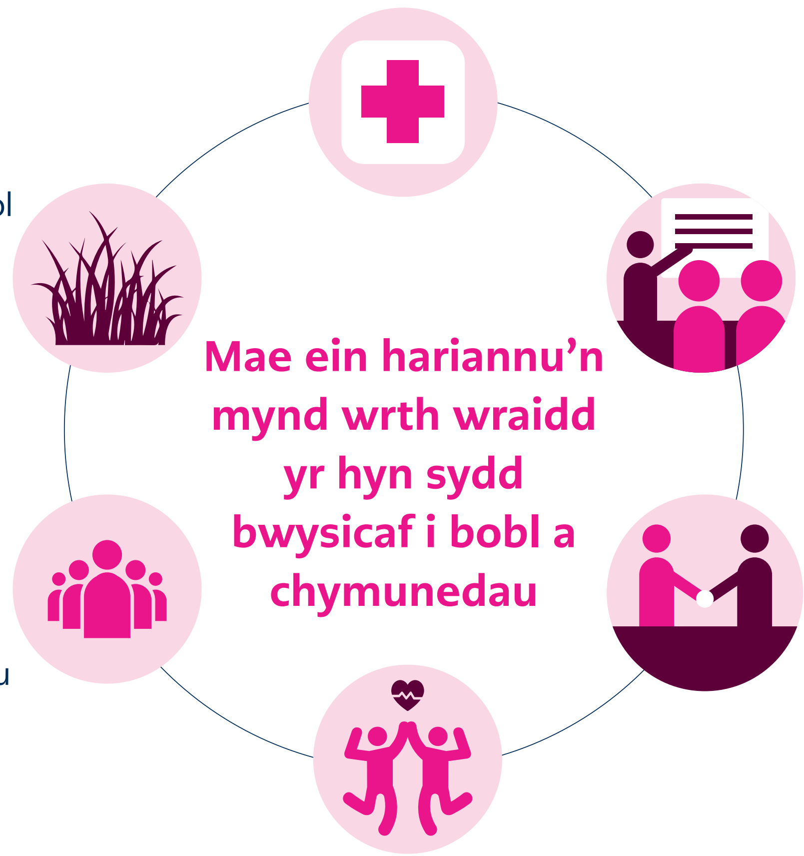

979 prosiect amgylcheddol

1,298 prosiect yn gwella addysg a sgiliau bywyd

6,853 prosiect sy'n dod â chymunedau ynghyd

850 prosiect cyflogaeth a menter

1,586 cymuned fwy actif

Mae'n bosib bod prosiectau unigol yn cael eu cyfri mewn mwy nag un categori.

Yn aml, mae symiau bach o arian yn gwneud gwahaniaeth mawr i bobl a chymunedau

Roedd **86%** o'n grantiau newydd ar gyfer **£10,000** neu lai

Arian a ddyfarnwyd yn 2018-19

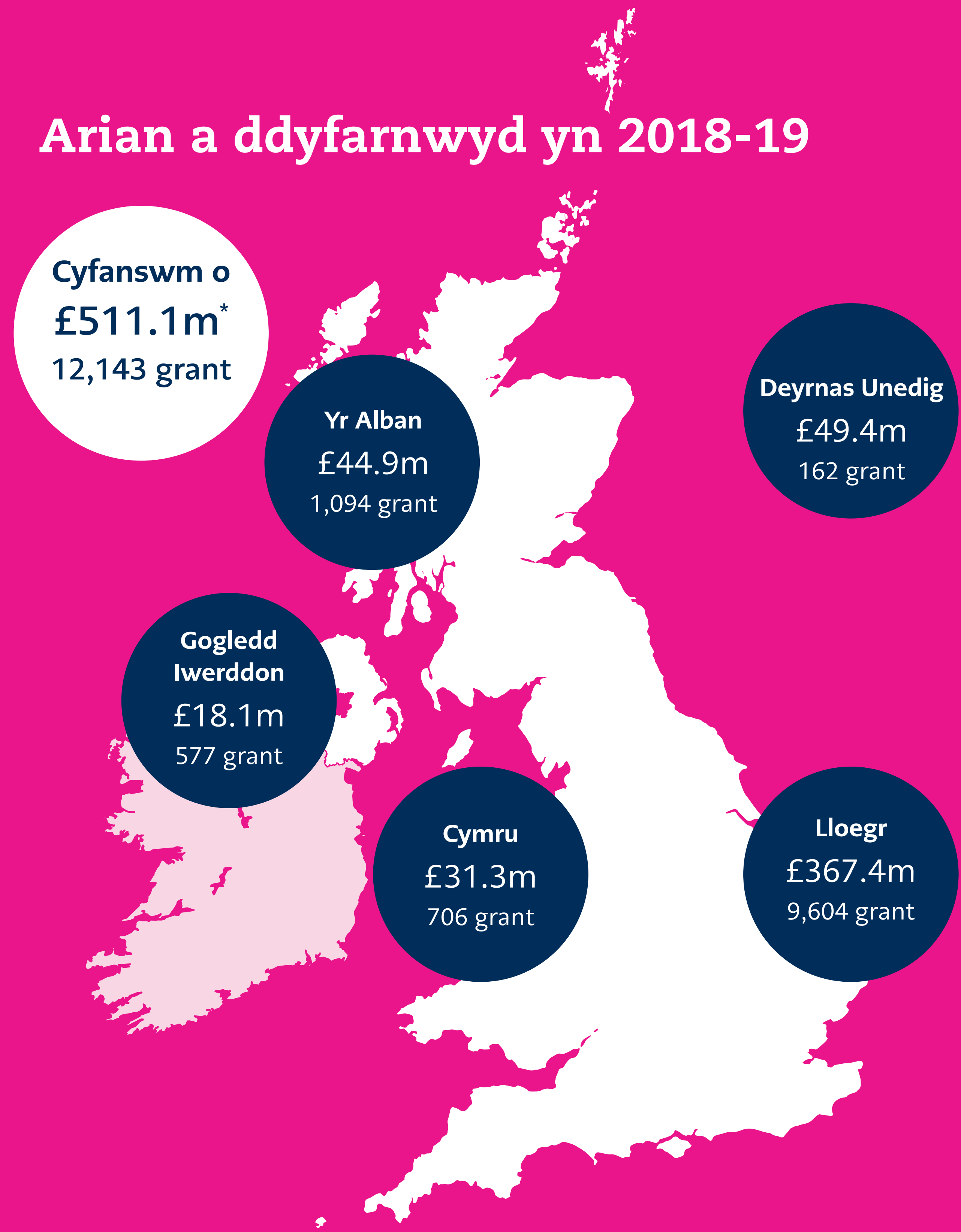

*Mae'r ffigurau uchod yn cysoni i gyfanswm y gwariant ar raglenni Loteri yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr.

Ar gyfartaledd, fe ddyfarnom **£1.4m y dydd** i brosiectau sy'n bwysig i bobl a chymunedau

Ein blwyddyn ar gip

Trwy gydol 2018-19, mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol wedi cefnogi pob math o brosiectau ledled y Deyrnas Unedig. O fudiadau llawr gwlad bach i bartneriaethau parhaus gydag arweinwyr arbenigol ar draws y sector, mae ein gwaith yn amrywiol ac yn eang.

Blwyddyn Pobl Ifanc

Daeth Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a sportscotland ynghyd i ddathlu Blwyddyn Pobl Ifanc Llywodraeth Yr Alban trwy greu cronfa newydd. Roedd Cronfa Blwyddyn Pobl Ifanc y Gronfa Loteri Fawr yn cynnig grantiau rhwng £3,000 a £10,000 i brosiectau gyda'r nod o gefnogi iechyd a lles pobl ifanc.

Ageing Better

Yn gweithio ar draws 14 partneriaeth yn Lloegr, mae Ageing Better yn rhaglen chwe blynedd, £78 miliwn, gyda'r nod o wella bywydau pobl dros 50 mlwydd oed. Ym mis Hydref 2018, daeth y partneriaethau hyn ynghyd am gynhadledd deuddydd yn y Turner Contemporary Gallery, Margate i rannu profiadau a dysg. Bu dros 100 o gynrychiolwyr ymuno mewn trafodaethau a mwynhau adloniant gyda'r nos, gan gynnwys disgo rholio yn yr enwog Dreamland.

Penwythnos Cymunedol y Maer

Yn ystod Penwythnos Cymunedol y Maer, daeth pobl ynghyd o ledled Gorllewin Canolbarth Lloegr. Ymgyrch ar y cyd â Chyd-Awdurdod Gorllewin Canolbarth Lloegr, roedd grantiau'r Loteri Genedlaethol gwerth hyd at £500 ar gael ar gyfer digwyddiadau dathliadol yn y gymuned leol. Dyfarnwyd £55,000 i 124 grŵp ledled y rhanbarth i gynnal digwyddiadau i annog y gymuned leol i gymryd rhan.

A Better Start

Yn cefnogi plant a'u teuluoedd hyd at bedair mlwydd oed, rhaglen deng mlynedd yw A Better Start sy'n darparu newidiadau i systemau dros bum partneriaeth yn Lloegr. Yn ystod gwanwyn 2019, bu Dug a Duges Caeredin ymweld ag A Better Start Blackpool, lle ddysgon nhw am waith y rhaglen o ran datblygu'r blynyddoedd cynnar. Cawsant gyfle i gwrdd ag ymwelwyr ac ymarferwyr iechyd o'r Family Nurse Partnership yn ogystal â gyda rhieni.

A Better Start

Pitch a project

Yng Ngogledd Iwerddon, cymuned Clogher benderfynodd sut y dylid gwario'r arian yn eu hardal leol. Cafodd deng prosiect lwcus gyfle i gyflwyno eu syniadau, gan ddyfarnu £500 ar gyfer amrywiaeth eang o brosiectau, gan gynnwys llyfrgell a rennir ar gyfer plant a chwrs cadw gwenyn i ddechreuwyr.

Haf llawn syrpreisys

Yn ystod haf 2018, fe synnom naw prosiect yng Nghymru gyda newyddion da am lwyddiant eu ceisiadau, gan gipio ymateb tri ohonynt ar gamera. Roedd Milford Youth Matters yn hynod falch gyda'u dyfarniad o £437,000 i ehangu gwasanaethau ieuenctid a darparu gweithgareddau ar gyfer pobl ifanc yn y dref arfordirol.

The Friendly Bench

Mae ein hariannu'n effeithio ar fywydau pobl ym mhob math o ffyrdd. Mae The Friendly Bench wedi creu man i aelodau'r gymuned leol ddod ynghyd i rannu paned o de. Mae'r prosiect yn cynnwys man cymunedol ar ochr y pafin gyda mainc i eistedd arni, ac mae wedi'i lleoli o fewn pellter cerdded hawdd ar gyfer cymuned o drigolion hŷn. Mae wedi creu canolbwynt ar gyfer y gymuned leol ac wedi helpu gwella eu llesiant corfforol a meddyliol.

Ein fframwaith strategol

Pan fydd pobl yn arwain, mae cymunedau'n ffynnu.

Pobl yw'r rhai sy'n deall yr hyn y mae ei angen yn eu cymunedau'n well na neb. Rydym yn gwrando, gweithio ar y cyd ac yn ariannu fel bod pethau da'n digwydd.

Dyna pam rydym yn falch o ddyfarnu arian a godir gan chwaraewyr y Loteri Genedlaethol ar draws y Deyrnas Unedig.

Ein nodau

- Mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn cefnogi syniadau a phrosiectau sy'n bwysig i bobl a chymunedau.
- Rydym yn defnyddio ein grantiau a'n perthnasoedd i helpu creu cymunedau mwy cryf a chysylltiedig.
- Mae elusennau a mudiadau cymunedol ar draws y Deyrnas Unedig yn fywiog, amrywiol ac yn weithgar.
- Mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn effeithlon, wedi'i werthfawrogi ac ymddiriedir ynddi.

Penwythnos Cymunedol y Maer

Ein hegwyddorion

O fewn ein fframwaith strategol mae saith egwyddor allweddol sy'n sail i'n gwaith ac yn disgrifio sut rydym yn cydweithio â phartneriaid ac yn gwneud penderfyniadau ariannu. Byddwn yn edrych yn agosach ar bob egwyddor ar y tudalennau nesaf.

1

Ein hegwyddorion

Ar gyfer pawb

"Trwy arian y Loteri Genedlaethol, gallwn rymuso pobl. Mae'r bobl rydym yn gweithio gyda nhw yn cyfranogi ym mhob agwedd o ddatblygu a gwerthuso rhaglenni." Geraldine, Rheolwr Prosiect, Bardic Education Arts & Media (BEAM)

2 Hyder, nid rheolaeth

"Mae'n hyfryd bod pobl ifanc yn cael y cyfrifoldebau a'r sgiliau i hyrwyddo a siarad am faterion sy'n bwysig iddynt." Jo, 22 Hyfforddwr chwaraeon, Cyngor East Lothian

3 Prosesau syml, barn dda

"Roeddwn yn gallu rhoi'r cais at ei gilydd yn fy ffordd fy hun gyda lluniau, dyfyniadau ac ystadegau a'i eirio mewn modd a oedd yn naturiol i mi." Alison, Rheolwr Codi Arian a Datblygu, Music in Hospitals and Care

4 Cryfderau pobl

"Mae'r bobl ifanc rydym yn gweithio gyda nhw yn anhygoel. Maen nhw'n gerddorion doniog iawn, yn hynod greadigol ac eisiau ymgysylltu a chymryd rhan." Nicola, Rheolwr Ieuenctid a Chymunedol, YMCA White Rose Centre

5 Catalydd i bobl eraill

"Y peth mwyaf cyffrous i mi oedd nid yn unig datgloi potensial, ond herio'r system a deall bod yna rwystrau a stigma yn y sector cymdeithasol." Sade, Sylfaenydd Sour Lemons, UnLTD a The Social Innovation Partnership Leaders gyda Menter Arweinwyr â Phrofiad o Lygad y Ffynnon

6 Cyfeiriad a rennir, ymagweddau amrywiol

"Rwy'n cael profiad arbenigol mewn awyrgylch gwaith prysur. Bydd hyn wir yn fy helpu yn y dyfodol ac yn rhoi meysydd eraill i mi eu harchwilio." Gary, Defnyddiwr Prosiect, Scotland's Bravest Manufacturing CompanyCompany

7 Defnyddio adnoddau'n dda

"Mae'r grwpiau nid yn unig yn uno technegau adeiladu traddodiadol a chynaliadwy, ond hefyd yn creu meysydd tyfu bwyd cynaliadwy a mannau dysgu awyr agored anhygoel. Yn sydyn, mae'r pethau y gellir eu cyflawni a'r sgiliau amrywiol sydd gan bobl yn dod yn glir." Mark McKenna, Cyfarwyddwr, Down to Earth

Deyrnas Unedig

Dyfarnwyd **£49.4 miliwn** ar draws **162 prosiect**

Manchester Cares

Ein hariannu

Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi dyfarnu £49.4 miliwn i brosiectau a mudiadau ar draws y Deyrnas Unedig, sydd yn ymwneud â'r canlynol:

- tyfu syniadau gwych
- dod â phobl ynghyd
- ymchwilio i ddulliau newydd.

Mae Fight for Peace yn defnyddio arian y Loteri Genedlaethol i hyfforddi mudiadau cymunedol i atal a mynd i'r afael â phroblemau yn ymwneud â thrais ieuenctid. Gan ddyblygu eu model llwyddiannus o gyfuno chwaraeon a chyfleoedd addysgol, maen nhw'n sicrhau bod mwy o bobl ifanc a chymunedau'n buddio o'u llwyddiant.

Dywedodd y Pennaeth Rhaglenni, Susi: **"Gallwn gyrraedd mwy o fudiadau sy'n gweithio mewn amgylchiadau heriol, gan gefnogi pobl ifanc sy'n byw mewn cymunedau a effeithir gan drosedd a thrais i wella'u bywydau."**

Yn 2018, fe weithiom gydag elusennau a mudiadau cymunedol ledled y Deyrnas Unedig i greu Cronfa Ddigidol gwerth £15 miliwn. Bydd y gronfa hon yn cefnogi elusennau i ddefnyddio dulliau digidol o weithio, yn helpu mudiadau digidol i gynyddu eu heffaith, ac yn comisiynu cefnogaeth i gynghori grwpiau cymunedol ar sut i fuddio o offer a sgiliau digidol.

Lansiom Beilot Rhaglen Arweinwyr â Phrofiad o Lygad y Ffynnon hefyd ym mis Ionawr 2019. Wedi'i ddylunio ar y cyd â phobl sydd â phrofiad uniongyrchol o faterion penodol, mae'r rhaglen yn cynnig grantiau o hyd at £50,000 am hyd at ddwy flynedd i gefnogi mudiadau a redir gan bobl gyda phrofiad o lygad y ffynnon.

Dathlwyd canmlwyddiant diwedd y Rhyfel Byd Cyntaf yn 2018. Gan gydweithio ar draws teulu'r Loteri Genedlaethol a Camelot, fe gefnogom nifer o brosiectau i nodi'r achlysur. Ymhlith y rhain roedd 125 comisiwn dan arweiniad artistiaid 14-18 NOW, a ymgysylltodd â 35 miliwn o bobl (gan gynnwys wyth miliwn o bobl ifanc), ac a gafodd eu cyflwyno mewn 220 lleoliad ledled y Deyrnas Unedig, o'r Hebrides Allanol i Gernyw.

Deyrnas Unedig

Dysgu a mewnweledIad

Mae Portffolio'r Deyrnas Unedig yn parhau i gyrraedd cynulleidfaoedd newydd ac ers 2015, mae tua 26% o'r mudiadau a ddyfarnwyd grantiau gennym iddynt wedi bod yn newydd i'r Gronfa.

Rydym wedi parhau i ddefnyddio dulliau seiliedig ar sgwrsio (yn hytrach na phapur) o weithio gyda phobl sy'n gwneud cais i Bortffolio'r Deyrnas Unedig ac wedi gweld cynnydd o 88% yn nifer y dyfarniadau i fudiadau bach a chanolig (o gymharu â 2015/16). Rydym yn falch iawn o'r ffaith bod 70% o'n deiliaid grantiau yn dweud wrthym fod ein grant wedi eu galluogi i gael ariannu ychwanegol o ffynonellau eraill. Rydym hefyd wedi cychwyn hyrwyddo offer i helpu elusennau a mudiadau cymunedol i gipio, prosesu a defnyddio data, ac i rannu'r hyn y maent yn ei dysgu ohono. Bydd hyn yn helpu ein deiliaid grantiau i gadw trefn ar fewnwelediadau a dysgu ac i gael effaith fwy, wedi'i thargedu'n well yn y meysydd sydd ei hangen fwyaf.

The Encephalitis Society

Bydd prosiect Life after Encephalitis yn cryfhau gallu'r Encephalitis Society i gefnogi mwy o bobl a theuluoedd sydd wedi'u heffeithio gan y cyflwr. Trwy arian y Loteri Genedlaethol, byddant yn penodi staff cymorth ychwanegol ac yn gwella gwasanaethau gwybodaeth, eu hoffer digidol yn benodol.

Dywedodd y Prif Weithredwr Gweithredol, Dr Ava: **"Rydym yn hynod falch o dderbyn tair blynedd o ariannu a fydd yn gwneud gwahaniaeth enfawr i'r cleifion a theuluoedd sydd wedi'u heffeithio gan y cyflwr hwn a all fod yn hynod niweidiol."**

Ein dulliau gweithio

Rydym wedi parhau i gefnogi twf neu addasiad syniadau gwych i newid a gwella ein hariannu dros y Deyrnas Unedig ac wedi cefnogi cymunedau i fod yn rhan o ddigwyddiadau ledled y Deyrnas Unedig ac i'w dathlu. Rydym yn cyfrannu at adeiladu cymdeithas sifil gryfach trwy ddatblygu a phrofi ffyrdd o wella sector gwirfoddol a chymunedol y Deyrnas Unedig.

Mae Helpforce yn gweithio i ddarparu gwasanaethau gwirfoddolwyr mewn ysbytai'r GIG i wella profiad cleifion a staff. Yn 2018, derbyniodd Helpforce ariannu o £897,000, a helpodd i ymrestru 33,000 o wirfoddolwyr ar gyfer 2019, gan addo dros 1.8 miliwn awr o gefnogaeth.

Y Cinio Mawr

Bu 5.3 miliwn o bobl fynychu'r Cinio Mawr yn 2018, gyda 69% ohonynt yn newydd i'r digwyddiad, ac fe welwyd cydweithio agosach nag o'r blaen rhwng y Gronfa a'r Eden Project. Bu ymchwil yn 2018 nodi unigrwydd fel rheswm pam mae pobl yn cymryd rhan, gyda 20% yn mynychu oherwydd eu bod eisiau teimlo'n llai unig.

Prosiectau'r Bobl

Mae Prosiectau'r Bobl yn gweithredu ar y cyd rhwng Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, Camelot ac ITV/STV. Mae ymgysylltiad blwyddyn ar flwyddyn wedi cynyddu ers 2016, o 146,490 pleidlais i 218,323, a bu dros 3.5 miliwn o bobl wylio rhaglen y canlyniadau ar 3 Mai 2018 – 25% o gyfanswm cynulleidfa'r teledu ar y pryd.

Lloegr

Dyfarnwyd **£367.4 miliwn** ar draws **9,604 prosiect**

South Tyneside Young Carers

Ein hariannu

Y llynedd fe ddyfarnom £75.8 miliwn i 8,448 prosiect llawr gwlad, cymunedol megis Music in Hospitals, trwy Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol.

Trwy ein hariannu Reaching Communities, fe gefnogom 1,049 prosiect gydag ariannu gwerth cyfanswm o £218.8 miliwn. Mae ein timau ariannu wedi'u lleoli ar draws Lloegr, gan adeiladu perthnasoedd gyda'u hardaloedd lleol a chefnogi mudiadau megis John's Club yn Ynys Wyth, sydd heb dderbyn ein hariannu o'r blaen. Mae'r grŵp yn cael ei arwain bron yn gyfan gwbl gan staff, gwirfoddolwyr ac ymddiriedolwyr gydag anableddau dysgu.

Boed yn dod â phobl ynghyd i ddathlu 25 mlynedd o wasanaeth bod yn gyfaill yn Plymouth, neu'n ymgysylltu â phobl ifanc ag anableddau yn Batley gan ddefnyddio beiciau modur wedi'u haddasu, rydym yn ariannu prosiectau sy'n gwneud gwahaniaeth mawr yn eu cymunedau.

Rydym hefyd yn cefnogi pobl i weithio'n gydweithredol trwy ein hariannu Partneriaethau. Dyfarnom £838,231 i Thrive in Beacon Lough East, partneriaeth yn Gateshead dan arweiniad yr elusen gymunedol Edberts House. Mae'r cynllun yn galluogi trigolion lleol i ddod ag amrediad o wasanaethau i'r gymuned. O feddygon teulu i weithwyr datblygu, nod yr hyb cymunedol hwn yw gwella eu hystâd a bywydau'r bobl sy'n byw yno.

Rydym yn parhau i gyflwyno ein pum rhaglen strategol hir dymor yn Lloegr – A Better Start, HeadStart, Talent Match, Fulfilling Lives ac Ageing Better. Gan weithio gyda phartneriaid lleol, rydym yn parhau i archwilio dulliau o rannu'r hyn a ddysgwn.

Mae Key4Life yn gweithio gyda dynion ifanc mewn perygl o droseddu, i'w helpu i newid llwybr eu bywyd ac i adeiladu dyfodol cadarnhaol. Mae eu rhaglen saith cam yn adeiladu gwydnwch emosiynol gan ddefnyddio cefnogaeth mentora a sgiliau cyflogadwyedd, tripiau preswyl (sy'n cynnwys therapi ceffylau, chwaraeon a cherddoriaeth) a lleoliadau gwaith. Mae'r rhaglen wedi profi'n llwyddiannus iawn gyda 63% o gyfranogwyr mewn cyflogaeth blwyddyn ar ôl graddio.

Dywedodd Prif Weithredwr a sylfaenydd Key4Life, Eva, says:
"O ganlyniad i'r ariannu a gawsom gan Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, rydym wedi gallu newid bywydau cymaint o ddynion."

Lloegr

Ageing Better

Dysgu a mewnweledlad

Trwy ein buddsoddiadau strategol, rydym yn dysgu mwy am bartneriaethau effeithiol a sut i gynnwys pobl gyda phrofiad o lygad y ffynnon yn ein prosesau o wneud penderfyniadau. Mae ein rhaglen Ageing Better yn dod â dysg ynghyd o ledled y Gronfa am y ffordd orau o gyd-ddylunio gyda phobl 50+ oed sydd wedi'u harwahanu'n gymdeithasol. A gan weithio ochr yn ochr â'r Centre for Ageing Better, gallwn sicrhau etifeddiaeth y dysgu ar draws y partneriaethau gyda ffocws ar gyflawni statws Cyfeillgar i Oed Sefydliad Iechyd y Byd.

Rydym hefyd yn gwneud y mwyaf o gyfleoedd i rannu ein dysg ar lefel genedlaethol. Bu cydweithwyr adrodd i mewn i'r Grŵp Seneddol Hollbleidiol (APPG) ar gyfer Conception to Age 2, yn seiliedig ar yr hyn a ddysgwyd o A Better Start. Mae ein rhaglen Fulfilling Lives yn cefnogi pobl â phrofiad o lygad y ffynnon i fwydo i mewn i benderfyniadau polisi ac adroddiad People Powered Recovery a gynhyrchwyd gan y Grŵp Seneddol Hollbleidiol ar gyfer Anghenion Cymhleth.

A Better Start

Ein dulliau gweithio

Eleni, rydym wedi parhau i ddod o hyd i wahanol ffyrdd o alluogi pobl a chymunedau i gael dweud eu dweud ar sut mae arian y Loteri Genedlaethol yn cael ei dyfarnu. Yn amrywio o grantiau bach cymunedol yn Jaywick Sands, i gefnogi pobl sydd â phrofiad o lygad y ffynnon i lunio dyluniad ein rhaglen Fulfilling Lives, rydym yn gweld pobl yn arwain mewn cymunedau ledled Lloegr.

Rydym yn creu partneriaethau gydag arianwyr eraill er mwyn uchafu'r effaith mewn cymunedau, gan ddyfarnu dros £69 miliwn trwy fentrau ar y cyd y llynedd yn unig.

Gan weithio gyda DCMS a Sefydliad y Co-op, fe fuddsoddom dros £11 miliwn mewn prosiectau sy'n lleihau unigrwydd a dyfarnu £2.7 miliwn pellach i gefnogi gweithredu cymdeithasol ieuenctid trwy Gronfa #iwill.

Rydym yn parhau i weithio gyda Chronfa Gymdeithasol Ewrop i hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol ledled Lloegr, gan fuddsoddi £32.6 miliwn yn ychwanegol at brosiectau cyfredol trwy Building Better Opportunities.

Mae rhan o Citizens UK, PACT (Parents and Children Together) yn cefnogi teuluoedd trwy'r blynyddoedd cynnar o fod yn rhiant er mwyn lleihau unigedd a gwella'u hiechyd meddwl.

Gan weithio gyda rhieni ar draws Llundain i ddarparu mannau cefnogaeth ymarferol a chyfleoedd cymdeithasol, mae eu hariannu wedi helpu i dalu am amrediad o wasanaethau.

Dywedodd yr Uwch Reolwr Prosiect, Josephine, says: **"Sefydlwyd y prosiect er mwyn cefnogi rhieni a'u llesiant er mwyn iddynt allu gwella canlyniadau ar gyfer eu plant."**

Yr Alban

Dyfarnwyd £44.9 miliwn ar draws 1,094 prosiect

Ein hariannu

Dyfarnom £44.9 miliwn eleni, gyda dros 97% o'n grantiau'n cael eu gwneud i sector gwirfoddol a chymunedol yr Alban. Rydym wedi dyfarnu ariannu ym mhob awdurdod lleol yn yr Alban, gan gefnogi pobl a chymunedau i ffynnu.

Un o brif themâu ein rhaglen grantiau ymatebol yw ffocysu ar brosiectau sy'n mynd i'r afael â materion o unigrwydd ac unigedd cymdeithasol. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, dyfarnwyd dros £9.5 miliwn i 152 prosiect sy'n cefnogi pobl i fynd i'r afael ag unigrwydd mewn rhyw fodd.

Mae ein hymrwymiad i gefnogi pobl ifanc yr Alban i ffynnu yn parhau wrth i ni adnewyddu ein cronfa Young Start. Trwy ddyfarnu £4 miliwn i brosiectau dan arweiniad plant a phobl ifanc 8 i 24 mlwydd oed, mae pobl ifanc yn ganolog i'r tasgau cynllunio a chyflwyno gweithgareddau.

Mae Connect Community Trust yn Glasgow yn hyb cymdeithasol gyda rhandir, caffi cymunedol a chlwb cinio. Mae'r clwb cinio yn dod â phobl megis Charlie, gŵr gweddw 83 oed, ynghyd am fwyd a chyfeillgarwch.

Dywedodd Charlie: **"Pan i mi golli fy ngwraig Anna 13 mlynedd yn ôl, roeddwn yn teimlo'n unig ac ar fy mhen fy hun. Dechreuais ddod i'r clwb cinio nid yn unig am y bwyd ond am y cwmni. Mae'r lle hwn wedi achub fy mywyd."**

Yr Alban

MsMissMrs

Mae MsMissMrs yn helpu menywod a merched sydd wedi cael bywyd anodd i gyflawni eu gwir botensial trwy raglen hyfforddiant i rymuso menywod. Yn flaenorol, mae Amy, mam sengl sydd bellach yn gweithio i'r prosiect, wedi brwydro gydag iselder a phroblemau gyda delwedd ei chorff.

Dywedodd Amy: **"Pan ro'n i'n feichiog, doeddwn i ddim yn gwybod pwy oeddwn i bellach. Diolch i MsMissMrs, mae gennyf fwy o hyder ac rwy'n gobeithio ysbrydoli eraill sy'n profi pethau tebyg."**

Dysgu a mewnwelediad

Eleni fe gwblhaom adolygiad ledled yr Alban o'n hariannu i adnabod tueddiadau yn y grantiau rydym wedi eu gwneud, i ddysgu am y pethau mae ein cwsmeriaid yn meddwl amdanynt a sut rydym yn ariannu ac i dynnu sylw at feysydd y gallwn eu gwella. Dywedodd ein cwsmeriaid wrthym eu bod yn hoffi'r parhad yn y cyngor a'r cyswllt maen nhw'n ei derbyn o'n timau ariannu lleol. Mae cwsmeriaid yn croesawu cyflwyniad ein grantiau maint canolig ac yn gwerthfawrogi'r ymagwedd fwy sgyrsiol a hyblyg at ein proses ymgeisio a'r gwaith asesu.

Rydym hefyd wedi dysgu bod angen i ni gynnwys cymunedau a phobl sydd â phrofiad o lygad y ffynnon yn fwy wrth i ni wneud grantiau.

Ein dulliau gweithio

Mae bod yn agosach at gymunedau wedi bod yn ffocws o'n gwaith dros y 12 mis diwethaf. Fe sefydlom dimau ariannu penodol wedi'u hymrwymo at ddeall beth sy'n bwysig i bobl leol ledled yr Alban.

Mae'r newid hwn yn ein caniatáu i gysylltu mwy o gymunedau â'i gilydd. Mae ein cefnogaeth yn gallu cyrraedd grwpiau o bob maint ac mae'n hygyrch i'r sawl nad sydd wedi derbyn arian y Loteri Genedlaethol o'r blaen. Y llynedd, roedd 35% o'n 1,098 grant i fudiadau a oedd yn newydd i ni, ac fe ddechreuodd bob un o'n dyfarniadau hynny gyda sgwrs ag un o'n timau lleol.

Mae Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol (Yr Alban), yn dyfarnu grantiau o hyd at £10,000, yn mynd o nerth i nerth ac mae'n rhaglen teulu'r Loteri Genedlaethol ar y cyd â sportscotland a Creative Scotland. Eleni, fe gefnogodd 884 mudiad llawr gwlad ledled y wlad.

Mae Scotland's Bravest Manufacturing Company yn helpu cyn filwyr y lluoedd arfog gydag anafiadau sy'n newid bywyd i fynd i mewn i'r gweithlu eto. Mae'r fenter gymdeithasol, sy'n cael ei redeg gan Ddiwydiannau'r Lleng Brydeinig Frenhinol, yn rhoi cyfle i bobl fel Gary, sydd wedi colli tri aelod, i ennill bywoliaeth a datblygu sgiliau newydd mewn amrediad eang o weithgareddau gweithgynhyrchu.

Dywedodd Gary: **"Mae gweithio yma wedi rhoi strwythur i fy mywyd ac rwy'n edrych ymlaen at ddod i mewn bob dydd, nid yn unig ar gyfer y gwaith ond ar gyfer y cyfeillgarwch rwyf wir wedi ei golli. Doeddwn i byth yn credu baswn i'n cael y cyfle i wneud y math hwn o waith ac y gallai'r holl gyfleoedd hyn fod ar gael i mi."**

Mae Akuzie Amuta yn dod ag etifeddiaeth Affricanaidd i fywyd yn rhan ddeheuol Glasgow. Mae'r grŵp yn darparu dosbarthiadau dawnsio, canu a drama traddodiadol Affricanaidd i bobl ifanc 12 i 16 mlwydd oed.

Mae Favour Nwankwo, 13, yn arweinydd dawns sy'n mwynhau perfformio gyda'r ffrindiau mae hi wedi eu gwneud yn Akuzie Amuta. **"Mae dawnsio yn fy atgoffa o fy etifeddiaeth. Mae hefyd yn ffordd wych o gymdeithasu a chwrdd â ffrindiau newydd."**

Dyfarnwyd **£31.3 miliwn** ar draws **706 prosiect**

Starlings Aberystwyth

Ein hariannu

Yn ystod y flwyddyn hon, fe ddyfarnom £31.3 miliwn o arian y Loteri Genedlaethol i 706 prosiect ar draws Cymru. Rydym wedi parhau i adeiladu cymunedau cryf a chefnogi prosiectau gyda phobl yn ganolog iddynt.

Trwy Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol, fe ddyfarnom bron i £5 miliwn mewn grantiau bychain i grwpiau a mudiadau megis Race Equality First, a dderbyniodd ariannu i ddarparu cefnogaeth iechyd meddwl i'r gymuned ddu, Asiaidd, leiafrifol, ethnig a ffoaduriaid yng Nghaerdydd.

Mae ein hariannu a dargedir wedi cynnwys Helpu Teuluoedd sy'n Gweithio, rhaglen pedair blwyddyn gyda'r nod o wneud newidiadau cadarnhaol ym mywydau teuluoedd sy'n gweithio. Fe ddyfarnom £6 miliwn i 13 partneriaeth a fydd yn datblygu prosiectau ar y cyd â theuluoedd sy'n gweithio.

Fe lansiom ail rownd ein Rhaglen Wledig, lle mae £4 miliwn ar gael i brosiectau sy'n mynd i'r afael â thlodi mewn ardaloedd gwledig yng Nghymru.

Dyfarnodd Pawb â'i Le dros £20 miliwn i fudiadau megis Empower be the Change. Derbynion nhw £260,008 i fynd â bron i 1,000 o unigolion yng Ngogledd Cymru trwy eu rhaglen achrededig Gwirfoddoli i Gyflogaeth, gyda'r nod o gynyddu hyder, gwydnwch meddwl a sgiliau cyflogadwyedd.

Dywedodd Jo, y Cyfarwyddwr Sefydlu: **"Rwy'n frwdfrydig dros greu cyfleoedd i bobl gyrraedd eu potensial. Diolch i arian y Loteri Genedlaethol, rydym yn gallu cefnogi cannoedd o bobl ifanc i sicrhau cyflogaeth amser llawn."**

Partneriaeth Gymunedol De Sir Ddinbych (SDCP)

Sefydlwyd SDCP i ddod â phobl ynghyd i hyrwyddo cymuned De Sir Ddinbych a'r ardaloedd cyfagos. Mae pobl yn cymryd rhan mewn amrediad o weithgareddau sy'n gwella'u lles.

Dywedodd y Rheolwr Datblygu a Chynnwys y Gymuned, Sally: **"Mae pawb yn y tîm yn cyfrannu at bopeth a wnawn. Mae ariannu o Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol wedi ein galluogi i wneud gwir wahaniaeth mewn cymuned wledig megis Corwen a'r ardaloedd cyfagos. Heb eu hariannu, ni fyddai hyn yn bosib."**

Cymru

Dysgu a mewnwelediad

Comisiynom The Funding Centre i greu'r map cyntaf o'r sector gwirfoddol a chymunedol yng Nghymru. Roeddem yn ceisio deall ac asesu pa gefnogaeth sydd ar gael i alluogi'r sector (elusennau, grwpiau gwirfoddol a mentrau cymdeithasol) i ffynnu. Roedd ein ffocws ar adeiladu gwydnwch sefydliadol ac ariannol. Darganfuom fod yna lawer o gefnogaeth ar gael i adeiladu gwydnwch a bod llawer o hyn ar gael am ddim neu am gost isel.

Daethom â phrosiectau a ariannwyd gan y Loteri Genedlaethol ynghyd i ddeall yn well yr heriau maen nhw'n eu hwynebu wrth fynd i'r afael ag unigrwydd yn eu cymunedau. Fe rannom y dysgu gyda Llywodraeth Cymru fel ymateb i'w ymgynghoriad ar Strategaeth Llywodraeth Cymru ar Unigrwydd ac Unigedd.

Mae Cymdeithas Mudiadau Trafnidiaeth Gymunedol Sir Benfro (PACTO) yn brosiect sydd wedi gwneud gwir wahaniaeth yn eu cymuned. Gan greu system i hwyluso rhannu lifftiau ar draws Sir Benfro wledig fel ffordd o gludiant cynaliadwy, mae'r prosiect yn cynnig seddau sbâr mewn ceir yn gyfnewid am gyfraniadau tuag at y treuliau.

Dywedodd Margaret, ymddiriedolwr PACTO: **"Mae'r prosiect hwn yn ein galluogi i fodloni anghenion cludiant, sef rhywbeth rydym wedi cael trafferth gyda wrth geisio defnyddio gwasanaethau cludiant cyhoeddus a chymunedol mwy traddodiadol. Mae unigrwydd a diffyg mynediad at wasanaethau yn broblem ar gyfer nifer o bobl fregus yng Nghymru wledig, ac mae'r gost o gludiant yn gallu bod yn rhwystr enfawr. Mae ein prosiect yn cysylltu pobl sydd angen lifft gyda rhywun arall sy'n mynd yn yr un cyfeiriad – gan ddatgloi math newydd o gludiant cymunedol ar gyfer cymunedau gwledig cyfredol."**

Vic Studios

Mae Vic Studios, menter gymdeithasol seiliedig yn y gymuned, yn defnyddio cerddoriaeth i gysylltu â phobl ifanc, gan gynyddu eu hyder a'u sgiliau. Mae grant o £10,000 yn golygu bod y lleoliad ar agor i bobl ifanc o Wrecsam a'r siroedd cyfagos – boed yn fandiau ifanc i recordio neu gyfansoddi a pherfformio caneuon.

Dywedodd Mike, sy'n rhedeg y prosiect: **"Ers i ni ailagor yn 2016, rydym wedi cael dros 7,000 o ymweliadau. Mae'n hanfodol ein bod yn cynnig cyfleoedd addysgol yn y maes cerddoriaeth leol. Rydym yn cyfoethogi bywydau ac yn cynyddu ein heffaith fel menter gymdeithasol."**

Ein dulliau gweithio

Dros y flwyddyn ddiwethaf, fe sefydlom tri rhanbarth ariannu: Canolbarth a Gorllewin Cymru, Gogledd Cymru a De-ddwyrain a Chanolbarth Cymru. Mae hyn wedi ein gwneud yn fwy hygyrch a chysylltiedig â'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethu, gan gynyddu ein dealltwriaeth ohonynt. Mae cymunedau'n gwybod y pethau sydd eu hangen yn well na neb ac mae ein dull newydd o weithio yn ein caniatáu i fod yn agosach at y bobl rydym yn gweithio gyda hwy ac i wrando ar y pethau sy'n bwysig iddynt.

Yn 2018, fe ymgynghorom yn helaeth â'r cyhoedd a budd-ddeiliaid i helpu penderfynu ar ein blaenoriaethau ariannu thematig at y dyfodol. Ar ben hynny, fe gyfarfuom â'n budd-ddeiliaid mewn digwyddiadau bord gron, gan dynnu ar eu gwybodaeth a phrofiad fel grŵp o'r pethau maen nhw'n eu gweld yn eu hardaloedd. Yn dilyn trafodaeth a phroses dethol dwys, ein dau brif ffocws yw: cefnogaeth i fynd i'r afael â digartrefedd a chefnogi gwydnwch ieuenctid.

Gogledd Iwerddon

Dyfarnwyd **£18.1 miliwn** ar draws **577 prosiect**

Superstars Club

Ein hariannu

Dyfarnom £18.1 miliwn o arian y Loteri Genedlaethol i 577 prosiect megis TinyLife, sy'n dod â phobl a chymunedau ynghyd ac yn gwneud i bethau da ddigwydd.

Gan ddatblygu ein rôl fel cynullydd a chatalydd, rydym wedi galluogi grwpiau i siarad â'i gilydd, i sefydlu partneriaethau a chydweithrediadau ac i sicrhau eu bod wedi'u cysylltu'n well.

Rydym wedi annog a chefnogi nifer o grwpiau yng ngogledd Antrim i greu prosiect gyda chymorth sefydliad cymunedol mwy, Portglenone Enterprise Group. Derbynion nhw grant pum mlynedd o £350,000 yn 2018 i rannu dysgu ac i ddod â grwpiau cymunedol yn yr ardal ynghyd i dyfu eu gweithgareddau.

Dywedodd Patsy, tiwtor un o'r grwpiau, Bannside Stitchers: **"Rydym yn ddiolchgar am yr ariannu a ddarparwyd gan y Loteri Genedlaethol oherwydd mae'n sicrhau dyfodol ein dosbarthiadau am yr ychydig flynyddoedd nesaf, gan sicrhau ein bod yn parhau i ddatblygu sgiliau, ein bod ar agor i fwy o bobl ac, wrth gwrs, ein bod yn cael hwyl!"**

TinyLife

Mae prosiect Positive Minds for Premature Parents yn rhedeg gweithgareddau iechyd meddwl a lles i ddatblygu gallu rhieni i ymdopi ac yn eu rhoi mewn cysylltiad â rhieni eraill babanod cynamserol. Maen nhw'n cynnig grwpiau cefnogaeth i rieni, gweithdai, tylino babi, gwirfoddolwyr yn dod i'r cartref a gwasanaethau arbenigol ar gyfer iselder ar ôl y geni.

Dywedodd Laura, sy'n mynychu'r prosiect: **"Mae hwn yn brosiect ffantastig oherwydd bod teuluoedd gyda babanod cynamserol yn wynebu set unigryw o heriau. Gallwch siarad â rhywun sy'n deall."**

Portglenone Enterprise Group

Gogledd Iwerddon

Downpatrick Men's Club

Mae prosiect Working Together for a Healthy Future yn cynnig gweithgareddau mewn lleoliadau cymunedol ar gyfer dynion lleol i wella iechyd, lleihau unigedd a chynyddu eu sgiliau. Mae'r gweithgareddau'n cynnwys gweithio yn y rhandir, dosbarthiadau maeth, cadw gwenyn, sesiynau iechyd meddwl a siarad am y corff a chymorth cyntaf.

Dywedodd John, Ysgrifennydd y Cwmni:
"Mae'r prosiect yn annog ein haelodau i rannu a dysgu sgiliau. Maen nhw hefyd yn gallu cymryd rhan mewn sesiynau ymarfer corff megis cerdded ac ioga mewn awyrgylch cyfeillgar, hamddenol. Mae rhai dynion wedi colli pwysau ac yn teimlo'n fwy hyderus am roi cynnig ar weithgareddau eraill."

Dysgu a mewnwelediad

Yn y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi dysgu mwy am fuddion gweithio'n lleol, wedi peilota dulliau newydd o gyflwyno ariannu ac wedi rhannu mewnwelediad gyda gwneuthurwyr polisi, y sector cymunedol a gwirfoddol ac arianwyr eraill.

Gan weithio mewn pedwar tîm rhanbarthol ar draws Gogledd Iwerddon, rydym wedi ymgorffori ein presenoldeb mewn cymunedau a defnyddio dealltwriaeth ddyfnach o gyd-destun lleol i hysbysu a gwella prosesau gwneud penderfyniadau. O ganlyniad, rydym wedi dod yn fwy hyblyg ac ymatebol yn ein rhaglenni mwy – gan gael gwared ar derfynau is ar feintiau grant ac ymlacio'r rheolau ar gostau cyfalaf cymwys.

Mae cynlluniau peilot micro-grantiau wedi cynyddu ein gwelededd mewn ardaloedd gwledig a threfol heb unrhyw bresenoldeb, wedi darparu mewnwelediad gwerthfawr ar y rhwystrau ar gyfer y cymunedau hynny wrth gael mynediad at ariannu ac wedi sbarduno sgyrsiau newydd am syniadau gwych.

Fe rannom ein dysgu ar addysg, iechyd a theuluoedd gydag Adrannau Gogledd Iwerddon a chyrff cyhoeddus. Mae dysg o'n rhaglen Impact of Alcohol yn hysbysu datblygiad strategaethau lleol ar niwed yn ymwneud ag alcohol.

Ein dulliau gweithio

Mae ein staff yn siarad wyneb yn wyneb â phobl am y syniadau anhygoel sydd ganddynt i wella'u cymunedau lleol. Rydym wedi helpu sefydliadau i ddeall yn gynnar yn y broses bod angen i unrhyw syniad rydym yn ei ariannu gael ei arwain gan bobl a chreu cysylltiadau, cydweithrediadau a phartneriaethau newydd.

Mae prosiectau megis No Limits yn cefnogi pobl ifanc 14-20 mlwydd oed gydag anableddau dysgu trwy'r celfyddydau creadigol a phrofiad gwaith, gan eu helpu i baratoi ar gyfer cam nesaf eu bywydau. Y bobl ifanc sy'n penderfynu pa weithgareddau maen nhw eisiau cymryd rhan ynddynt trwy ddatblygu eu cynllun eu hunain.

Rydym wedi cwrdd â chynrychiolwyr etholedig ar bob lefel ac wedi gweithio gydag arianwyr eraill i rannu gwybodaeth o dirwedd ariannu unigryw Gogledd Iwerddon. Mae gweithio gyda'r National Children's Bureau ac Amplify Northern Ireland wedi ein galluogi i ddeall y sector yn well ac i gynyddu ein heffaith fel ariannwr.

Mae ein partneriaeth olygyddol gyda'r Daily Mirror a Belfast Live i hyrwyddo Prosiectau'r Bobl yn parhau ac unwaith eto, derbyniwyd y nifer uchaf o bleidleisiau mewn unrhyw ranbarth yn y DU. Fe gyflwynom hyfforddiant cyfathrebu i gwsmeriaid ledled Gogledd Iwerddon – gan roi'r dulliau iddynt ddiolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol ac ein hyrwyddo fel ariannwr o brosiectau gwych.

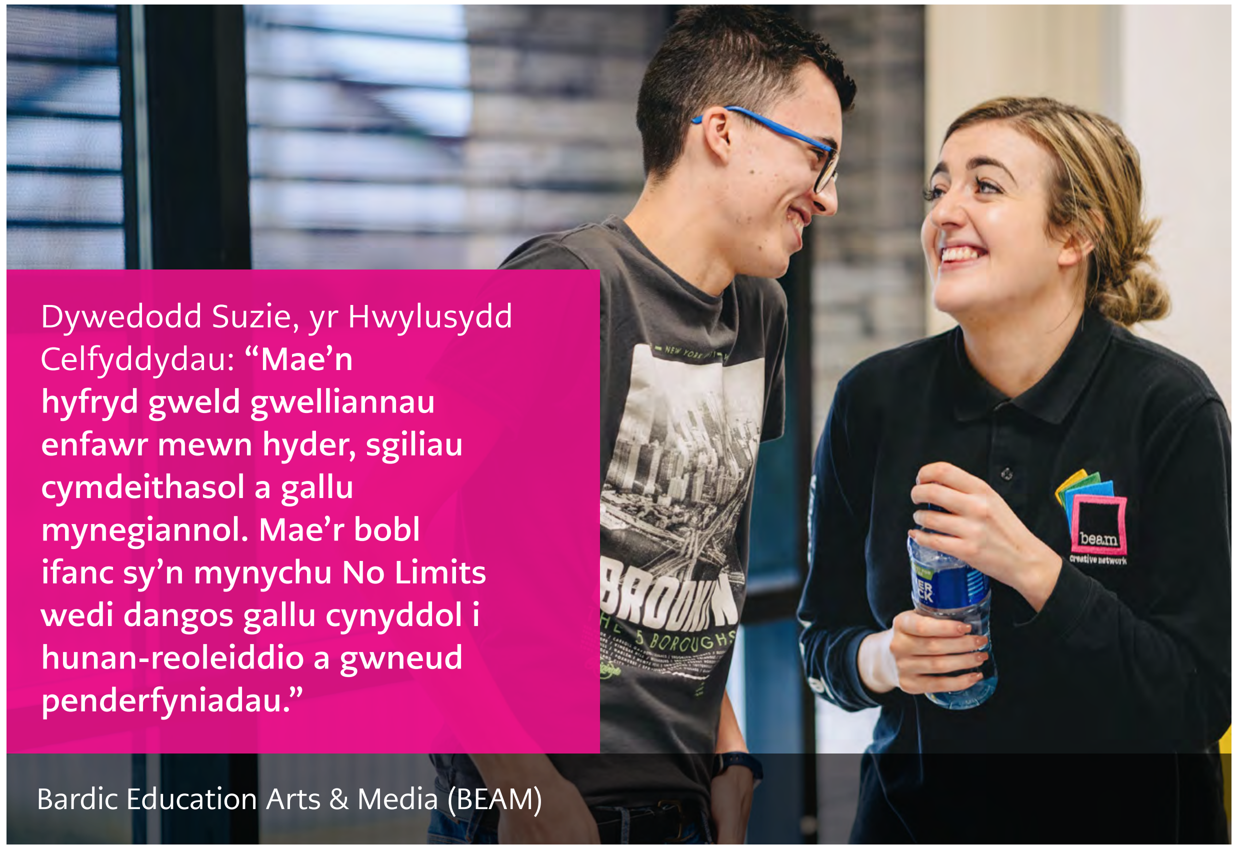

Dywedodd Suzie, yr Hwylusydd Celfyddydau: **"Mae'n hyfryd gweld gwelliannau enfawr mewn hyder, sgiliau cymdeithasol a gallu mynegiannol. Mae'r bobl ifanc sy'n mynychu No Limits wedi dangos gallu cynyddol i hunan-reoleiddio a gwneud penderfyniadau."**

Bardic Education Arts & Media (BEAM)

Rhan dau

Adroddiad atebolrwydd

Ein hadroddiad llywodraethu corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Ein diben a gweithgareddau

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yw enw gweithredu'r Gronfa Loteri Fawr. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gorfforaeth statudol a sefydlwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006. Mabwysiadodd y Gronfa yr enw gweithredu newydd ym mis Ionawr 2019 er mwyn adlewyrchu ffynhonnell ein hadnoddau ariannol yn well a'r ariannu ar gyfer achosion da a godir trwy gemau'r Loteri Genedlaethol ynghyd â'n rôl yn cefnogi cymunedau wrth eu helpu i wireddu eu huchelgeisiau.

Mae'r Gronfa'n gyfrifol am ddosbarthu arian a godir ar gyfer achosion da trwy'r Loteri Genedlaethol. Rydym yn derbyn 40 y cant o'r cyfanswm a godir ac yn dosbarthu hyn trwy ddyfarniadau grant i gefnogi prosiectau sydd â ffocws cymunedol. Er 2004 rydym wedi dosbarthu grantiau gwerth dros £9.5 biliwn mewn dyfarniadau. Rydym yn cynnig ystod o raglenni ariannu, o grantiau bach rhwng £300 a £10,000 i raglenni strategol, graddfa fawr gwerth miliynau o bunnoedd.

Yn ychwanegol at ein gwaith yn dosbarthu arian a godir gan y Loteri Genedlaethol i achosion da, mae'r Gronfa'n gyfrifol am ddosbarthu arian a ryddheir o gyfrifon banc segur ac asedau perthynol dan ddarpariaethau Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008.

Rydym hefyd yn gweithio gyda mudiadau eraill, cyrff cyhoeddus yn bennaf, i reoli a dosbarthu eu hariannu trwy raglenni grantiau a redwn ar eu rhan. Mae esiamplau o'r math hwn o weithgarwch yn cynnwys dosbarthu arian mewn partneriaeth â'r Swyddfa Cymdeithas Sifil mewn perthynas â Chronfa #iwill a rhaglen cyllid cyfatebol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, Building Better Opportunities.

Wrth gyflwyno ein rhaglen waith rydym yn gweithredu o fewn y ddeddfwriaeth berthnasol, arweiniad sector cyhoeddus arall a gofynion yr Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS), ein hadran noddi sy'n darparu Cytundeb Rheoli i ni'n disgrifio ein perthynas â'r llywodraeth. Mae DCMS hefyd yn cyhoeddi Cyfarwyddiadau Polisi sy'n amlinellu'r blaenoriaethau sy'n rhaid i ni eu hystyried wrth sefydlu ein rhaglenni grant ar gyfer Lloegr a'r portffolio grant ar gyfer y Deyrnas Unedig gyfan. Mae'r adrannau perthnasol ym mhob un o'r Cenhedloedd datganoledig yn cyhoeddi Cyfarwyddiadau Polisi ar gyfer gweithgareddau gwneud grantiau yng Nghymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon. Wrth ddilyn y cyfarwyddiadau hyn, mae penderfyniadau'r Gronfa ar raglenni a grantiau yn annibynnol o'r Llywodraeth. Mae'n ofynnol i'n hariannu ddilyn yr egwyddor ychwanegedd – hynny yw, mae'n rhaid i'n hariannu fod yn wahanol i'r llywodraeth, gall cydweddu ond mae'n rhaid iddo beidio â disodli rhaglenni gwariant y llywodraeth.

Mae'r Gronfa'n gweithredu ym mhob un o bedair gwlad y Deyrnas Unedig gyda rhaglenni ariannu sy'n benodol i bob gwlad. Ar ben hynny, rydym yn gweithredu amrediad o raglenni sydd â chwmpas y Deyrnas Unedig gyfan. Mae pob un o'r gwledydd a'r Portffolio Deyrnas Unedig yn dyfarnu grantiau trwy bwyllgor portffolio sydd wedi'i benodi'n allanol. Eu rôl yw amlinellu a chytuno ar raglenni grantiau a fewn Fframwaith Strategol y Gronfa gan sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r ymagwedd gyffredinol a gymeradwywyd gan y Bwrdd. Mae cymeradwyaeth o'r rhan fwyaf o ddyfarniadau wedi'i dirprwyo i swyddogion y Gronfa neu baneli penodol ar gyfer y rhaglenni amrywiol ym mhob portffolio. Mae ein cyllidebau dyfarniadau grant yn cael eu dosrannu rhwng pob gwlad ar sail cyfrannau a gytunwyd arnynt, sy'n cael eu pennu gan fwyaf yn seiliedig ar boblogaeth ac ar ôl didynnu cyfran i fynd tuag at bortffolio'r Deyrnas Unedig.

Materion a risgiau allweddol

Mae mwyafrif ein hincwm yn dibynnu ar y refeniw a gynhyrchi gan y Loteri Genedlaethol; mae cyfran pris gwerthu pob gêm yn cael ei dyfarnu at achosion da ac yn cael ei basio i Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), ac yn cael ei wneud ar gael i ddosbarthwyr y Loteri trwy'r Gronfa honno. Rydym yn rheoli ein dyfarniadau grant, cyllidebau a phroffiliau talu dros nifer o flynyddoedd er mwyn lliniaru yn erbyn amrywiadau posib yn refeniw y Loteri Genedlaethol ac i sicrhau y gallwn gyflawni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Rydym yn darparu cydbwysedd o raglenni ariannu sy'n ymateb i alw ac wedi'u targedu i fodloni gofynion ein hymgeiswyr grant mewn ffordd sy'n cyfateb i'r egwyddorion a ddisgrifir yn ein Fframwaith Strategol.

Rydym yn newid y ffordd yr ydym yn gweithio er mwyn cyflawni ein strategaeth yn well – Pobl yn Arwain. Er enghraifft, rydym wedi ail-lansio ein rhaglen grantiau bychain – Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol – er mwyn symleiddio'r broses a hefyd i gyflwyno ceisiadau ar-lein. Rydym hefyd wedi gwneud newidiadau sylweddol i'n rhaglen grantiau maint canolig allweddol – Reaching Communities – i symleiddio'r broses ymgeisio ac i alluogi ymgeiswyr i fynegi gofynion eu prosiect yn y modd gorau. Rydym wedi gwneud newidiadau sylweddol o strwythur ein timau grantiau er mwyn sicrhau bod gennym gysylltiadau agosach gyda'n hymgeiswyr a deiliaid grantiau yn eu cymunedau.

Rydym yn wynebu risgiau ariannol mewn perthynas â'n hincwm a'r gallu i fodloni ein hymrwymiadau yn y dyfodol ac mewn perthynas â'n hamlygiad at dwyll posib mewn gweithgareddau gwneud grantiau. Rydym hefyd wedi gorfod rheoli ein hymgysylltiad mewn rhaglenni grantiau sydd â chyllid cyfatebol o Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn ofalus mewn ymateb i heriau Brexit. Mae ein rhaglen o newid yn gofyn am gynllunio gofalus er mwyn sicrhau bod mentrau newydd yn llwyddiannus tra bod cyflwyno gwasanaethau ar-lein yn cynyddu ein hamlygiad posib at risgiau seiber. Mae ein rhaglen rheoli risg yn darparu dull o asesu'r risgiau allweddol yr ydym yn agored iddynt a sefydlu mesurau rheoli priodol i liniaru'r rhain. Mae asesiad llawnach o'n prosesau rheoli risg wedi'i gynnwys yn ein datganiad llywodraethu.

Crynodeb o Berfformiad

Bob blwyddyn rydym yn disgrifio ein hamcanion corfforaethol a'r dangosyddion perfformiad allweddol (DPA) a ddefnyddiwn i asesu sut rydym wedi cyflawni ein nodau corfforaethol. Ar gyfer 2018/19, fe osodom bum amcan gyda saith DPA i'w cefnogi. Fe gyflawnom chwech o'r targedau DPA a osodwyd.

Mae'r Gronfa yn asesu ei pherfformiad trwy gydol y flwyddyn gan ddefnyddio'r DPA a metrig perfformiad arall gan gynnwys mesurau gweithredu allweddol, dangosyddion ariannol, data cyfrifeg rheoli a thechnegau rhagweld er mwyn sicrhau ei bod yn gallu cymryd camau lliniaru ble fo angen ar yr adeg gynharaf bosib er mwyn cyflawni ei hamcanion ac i leihau'r risg i'w gweithrediadau ac amcanion.

Nid ydym yn pennu unrhyw warged neu ddiffyg gweithredu penodol fel mesur rheoli allweddol. Rydym yn rheoli ein perfformiad allweddol er mwyn mwyafu ein gallu i wneud grantiau ar sail yr arian a dderbyniwyd ac a gaiff ei dderbyn gan y Loteri Genedlaethol. Rydym yn cydnabod gwerth llawn dyfarniadau grant pan gânt eu cymeradwyo ni waeth pryd bynnag y daw'r arian ar gyfer y dyfarniadau hynny'n daladwy.

Ar gyfer y flwyddyn ariannol cofnodwyd gwarged o £25 miliwn yn dilyn gwarged o £173 miliwn yn 2017/18.

Ceir asesiad manylach o'n perfformiad yn ein dadansoddiad perfformiad ac yn ein datganiadau ariannol.

Paratowyd y datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol. Mae ein datganiad sefyllfa ariannol yn cofnodi rhwymedigaethau net sylweddol. Mae hyn o ganlyniad i'n polisi cydnabod dyfarniadau grant sy'n cofnodi gwerth llawn dyfarniadau ar adeg cymeradwyo a hysbysu (ac eithrio pan fydd meini prawf perfformiad penodol) er na fydd y taliadau arian parod o bosib yn berthnasol am beth amser. Rydym yn rheoli ein rhwymedigaethau ar sail ein gallu i fodloni'r galw arian parod o adnoddau arian parod cyfredol a rhagamcaniadau o incwm y dyfodol. Mae hyn yn tybio fel mater o bolisi cyhoeddus y bydd y Loteri Genedlaethol yn parhau i weithredu.

Ein hamcanion corfforaethol

Mae ein cynllun corfforaethol blynyddol yn disgrifio ein cyllidebau, amcanion a thargedau ar gyfer y flwyddyn. Nododd Cynllun Corfforaethol 2018/19 bum amcan corfforaethol i lunio ein blaenoriaethau a phennwyd saith dangosydd perfformiad allweddol i fesur llwyddiant. Fe osodom hefyd nifer o flaenoriaethau gweithredu er mwyn sicrhau ein bod yn llwyddo. Mae ein perfformiad wedi cael ei fonitro yn erbyn ein targedau ac adroddwyd amdano i'r Bwrdd trwy gydol y flwyddyn.

Amcan corfforaethol un:

Bod cymunedau ledled y Deyrnas Unedig yn cydnabod y cryfderau sydd ganddynt a'u gallu i adeiladu arnynt er mwyn cyflawni eu huchelgeisiau ar y cyd.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi parhau i ddatblygu ein gweithgarwch ariannu yn seiliedig ar ymagwedd dylunio gwasanaeth. Mae ein cynnyrch ariannu yn ein helpu i adnabod y cryfderau mae cymunedau yn eu darparu i gefnogi'r dasg o gyflawni'u hamcanion, fel yr amlinellwyd yn eu ceisiadau grantiau. Rydym wedi diweddaru ein rhaglen grantiau bychain ac ail-lansio ein rhaglenni grantiau maint canolig, trwy raglen Reaching Communities yn Lloegr i gychwyn.

Amcan corfforaethol dau:

Bod cymunedau o bob maint yn fwy cysylltiedig, gan eu helpu i lwyddo ar eu termau eu hunain.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi amlinellu ein hymagwedd at gymdeithas sifil a'n rôl yn cefnogi cymunedau amrywio ledled y Deyrnas Unedig. Rydym wedi gweithio gyda chydweithwyr ar draws y llywodraeth ac yn ehangach i gyfrannu at Strategaeth y Gymdeithas Sifil a gyhoeddwyd gan DCMS ym mis Awst 2018.

Amcan corfforaethol tri:

Bod gan y Deyrnas Unedig gymdeithas sifil fywiog a gweithgar lle mae grwpiau amrywiol yn ffynnu.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi amlinellu ein strategaeth yn cefnogi'r sector lle rydym yn nodi ein hymrwymiad at y canlynol; Grymuso cymunedau; Datblygu sgiliau digidol; Annog arweinyddiaeth hael; Adeiladu gwydnwch sefydliadol ac ariannol a Defnyddio data a thystiolaeth yn fwy effeithiol. Rydym yn trefnu fforymau a grwpiau trafod ar draws y sector i uchafu'r amcanion hyn ymhellach. Fe gyfrannom at lunio Strategaeth Cymdeithas Sifil y Llywodraeth ac rydym yn parhau i ymgysylltu yn ei chyflwyniad mewn modd rhagweithiol.

Amcan corfforaethol pedwar:

Bod y Loteri Genedlaethol yn cael ei werthfawrogi'n helaeth am alluogi cymunedau ar draws y Deyrnas Unedig i wireddu eu huchelgeisiau.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi newid ein henw masnachu i sefydlu cyswllt agosach rhwng y Loteri Genedlaethol, y Gronfa a'r cymunedau rydym yn eu cefnogi. Rydym wedi gweithio gyda dosbarthwyr eraill, y llywodraeth a Camelot fel gweithredwr y Loteri Genedlaethol i hyrwyddo'r gwaith mae dosbarthwyr y Loteri Genedlaethol yn ei gefnogi a'r cyswllt rhwng chwarae'r Loteri a'r canlyniadau i'r achosion da. Rydym wedi chwarae rôl flaenllaw yn datblygu cynlluniau i ddathlu pen-blwydd y Loteri Genedlaethol yn 25.

Amcan corfforaethol pump:

Bod y Gronfa yn fudiad effeithiol, cynaliadwy a modern y gellid ymddiried ynddo.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi cyflwyno ein gwasanaethau mewn modd effeithiol o ran cost tra'n buddsoddi mewn newid ar gyfer gwelliant parhaus. Rydym wedi diweddaru ein gwefan a chyflwyno dulliau o wneud cais am ariannu ar-lein. Rydym wedi cymryd camau i leihau ein hôl troed carbon lle bo'n bosib ac wedi gwrthbwyso carbon i'r graddau bod dim modd gwneud rhagor o ostyngiadau.

Ein dangosyddion perfformiad allweddol

Ochr yn ochr â'n hamcanion, mae ein Dangosyddion Perfformiad Allweddol (DPA) yn helpu i asesu ein perfformiad mewn nifer o feysydd gan ein cefnogi i gyflawni ein hamcanion. Rydym wedi bodloni chwech o'r saith DPA yn ystod y flwyddyn, er roedd dau o'r rhain yn fesurau newydd ac fe osodom dargedau ar gyfer y rhain yn ystod y flwyddyn wrth i ni bennu'r dulliau asesu. Mae ein hamcanion hefyd yn ffurfio sail i reoli ein risg pan fydd ein gallu i gyflawni amcanion corfforaethol a lleol yn pennu'r awydd y mudiad am risg. Ar sail hwn rydym yn pennu i ba raddau y mae mesurau rheoli a lliniaru a chamau gweithredu'n ofynnol i gyfyngu ar risg ac ar yr un pryd ein galluogi i barhau'n uchelgeisiol o ran ein dull ac yn gymesur o ran ein hymateb. Gan hynny, mae cynnydd gyda'r DPA yn ganllaw ar gyflawni amcanion ac yn llywio ein hymagwedd at reoli risg.

DPA 1: Bod o leiaf **70 y cant** o ddeiliaid grant ac ymgeiswyr yn cytuno bod ein hymagwedd yn eu helpu i adlewyrchu ar eu cryfderau.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Bu **72.4 y cant** o ddeiliaid grant ac ymgeiswyr gadarnhau bod ein hymagwedd yn eu galluogi i ystyried eu cryfderau ac yn tyfu o ganlyniad yn seiliedig ar ein data diweddaraf ar gyfer 4ydd chwarter y flwyddyn.

Adroddiad diwedd blwyddyn

Mae ein rhaglenni grant maint canolig sydd wedi'u hanelu at gymunedau penodol wedi cael eu hail-lansio er mwyn creu gwell cyswllt â'r strategaeth Pobl yn Arwain.

DPA 2: Bod o leiaf **77 y cant** o'n deiliaid grant ac ymgeiswyr yn cytuno bod ein hymagwedd yn eu helpu i gyflawni eu huchelgais.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Bu **82.4 y cant** o'n ddeiliaid grant ac ymgeiswyr gadarnhau bod ein hymagwedd yn eu galluogi i gyflwyno eu prosiectau ac i fodloni eu huchelgais yn seiliedig ar ddata ar gyfer 4ydd chwarter y flwyddyn.

Adroddiad diwedd blwyddyn

Mae ein diweddariad i'r rhaglen grantiau maint canolig yn galluogi prosesau ymgeisio llawer symlach gyda gwahanol ymagweddau at amlinellu sut bydd prosiect yn llwyddo ac rydym wedi cefnogi hyn trwy leoli timau ariannu rhanbarthol yn agosach at y cymunedau maen nhw'n eu cefnogi.

Erbyn hyn, ar-lein yw'r hoff ddull o ymgeisio ar gyfer mwyafrif y grantiau bach gyda phrosesau syml yn caniatáu ymgeiswyr i esbonio eu hamcanion ac uchelgeisiau yn sydyn.

DPA 3: Bod o leiaf 50% o ddeiliaid grant ac ymgeiswyr yn cytuno ein bod yn helpu sefydliadau i wneud cysylltiadau defnyddiol gyda sefydliadau eraill.

NI chyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Bu **41.2 y cant** o'r deiliaid grant ac ymgeiswyr gytuno ein bod yn eu galluogi i greu cysylltiadau gwell gyda mudiadau â diddordebau cysylltiedig.

Adroddiad diwedd blwyddyn

Cyhoeddom ein Strategaeth i Gefnogi'r Sector a chyfrannu at Strategaeth Cymdeithas Sifil y Llywodraeth, gan amlinellu ein rôl yn cefnogi cymunedau ledled y Deyrnas Unedig.

Ni chyflawnom y targed a osodom yn y maes hwn ac rydym yn gweithio i fynd i'r afael â hyn. Mae hwn yn DPA newydd heb unrhyw waelodlin flaenorol ar ei gyfer felly mae pennu'r hyn sy'n cynrychioli perfformiad da neu welliant yn heriol.

DPA 4: Byddwn yn sicrhau bod amrywiaeth y mudiadau sy'n ymgeisio yn adlewyrchu'r holl gymunedau ledled y Deyrnas Unedig.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Rydym yn asesu'r mesuriad hwn trwy adlewyrchu ar gyfran ein hariannu a ddyfarnwyd i fudiadau yn y sector gwirfoddol a'r sector cymunedol.

Roedd **89.4 y cant** o'n hariannu yn ôl maint i fudiadau SGCh (a **96.8 y cant** yn ôl gwerth).

Adroddiad diwedd blwyddyn

Rydym wedi sefydlu gwaelodlin yn ystod y flwyddyn i'n galluogi i asesu perfformiad yn well yn y dyfodol.

Mae mwyafrif ein hariannu yn mynd i fudiadau sy'n cynrychioli amrediad eang o gymunedau ar draws y Deyrnas Unedig.

Mae ein dadansoddiad o berfformiad yn cynnwys data ar amrywiaeth ymgeiswyr a buddiolwyr i'r graddau y gellir pennu hyn.

DPA 5: Bod o leiaf 70% o fudd-ddeiliaid allweddol yn meddwl am y Gronfa mewn modd cadarnhaol o ran gwneud cyfraniad hanfodol at gymuned.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Fe arolygom fudd-ddeiliaid allweddol i gasglu barn llunwyr barn allweddol ar berfformiad y Gronfa. Bu **75.0 y cant** o fudd-ddeiliaid gadarnhau bod y Gronfa'n gwneud cyfraniad hanfodol at gymunedau yn ein harolwg diwedd blwyddyn. Mae hwn yn fesuriad newydd ac mae'n **sefydlu gwaelodlin** i ni ei defnyddio i fesur tueddiadau.

Adroddiad diwedd blwyddyn

Rydym wedi ymgysylltu ag aelodau seneddol a budd-ddeiliaid allweddol eraill i amlinellu a hyrwyddo gwaith y Gronfa gan gynnwys cynnal digwyddiadau i ASau yn senedd y Deyrnas Unedig. Rydym wedi trefnu uwch grŵp cynghori yn tynnu ar arbenigedd ar draws y gymdeithas sifil i hysbysu sut gallwn gefnogi'r sector gyfan orau trwy'r grantiau a wnawn.

DPA 6: Ni fydd costau gweithredu yn uwch na 8% o incwm y Loteri Genedlaethol wedi'i asesu dros gyfnod o 3 blynedd.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Roedd ein costau gweithredu cymwys yn cyfri am **7.0 y cant** o refeniw y Loteri Genedlaethol dros y tair blynedd hyd at fis Mawrth 2019.

Adroddiad diwedd blwyddyn

Roedd ein costau gweithredu o fewn y gyllideb a osodwyd. Roedd y refeniw yn unol â'r gyllideb tra bod ein costau yn is. Mae sail mesur y targed hwn a osodwyd gan y llywodraeth wedi newid i fod yn seiliedig ar gyfartaledd dros dair blynedd. Mae costau'r Gronfa wedi bod yn is na 8.0 y cant o'r refeniw ym mhob un o'r tair blynedd ddiwethaf.

DPA 7: Bod o leiaf 91% o gwsmeriaid yn cytuno ein bod yn sefydliad y gellid ymddiried ynddo.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Dywedodd **93.0 y cant** o'n cwsmeriaid a arolygwyd yn ein hadolygiad o chwarter 4 (yr hwyraf sydd ar gael) bod y Gronfa yn sefydliad y gellir ymddiried ynddo.

Adroddiad diwedd blwyddyn

Rydym wedi ailstrwythuro ein timau ariannu i greu cysylltiadau agosach rhwng y Gronfa a'i hymgeiswyr a deiliaid grant gan sicrhau ein bod yn deall anghenion ein cwsmeriaid yn well. Rydym yn gosod ac yn monitro amserau ymateb ar gyfer ceisiadau a chysylltiadau eraill er mwyn sicrhau ein bod yn hysbysu ein cwsmeriaid.

Mae ein cynnyrch ariannu ar eu newydd wedd yn cefnogi cwsmeriaid yn well i ddangos ein bod yn deall a'n bod yn gallu cefnogi eu cynigion.

Recycled Teenagers

Dadansoddiad o'n perfformiad: ariannol

Mae ein fframwaith strategol – Pobl yn Arwain – yn amlinellu ein cred bod cymunedau'n ffynnu pan maen nhw'n cymryd yr arweiniad o brosiectau a gweithgareddau a bod pobl yn y cymunedau hynny yn deall beth sydd ei hangen yn well nag unrhyw un arall. Rydym yn ymrwymedig i fwyafu ein hariannu, adnoddau, gwybodaeth a rhwydweithiau i gefnogi pobl, prosiectau a chymunedau ar draws y Deyrnas Unedig.

Ein mesur effeithlonrwydd ariannol allweddol yw'r gyfran o'n hincwm gan y Loteri Genedlaethol a wariwn ar ddosbarthu grantiau. Rydym yn eithrio o'r mesuriad hwn y costau rydym yn eu hail-godi ar bobl eraill, er enghraifft, y costau o ddosbarthu ariannu nad sy'n arian y Loteri gan gynnwys mewn perthynas â'r cynllun cyfrifon segur. Hefyd, rydym yn eithrio costau penodol eraill, er enghraifft costau unigol sy'n fuddsoddiadau neu ailstrwythuro i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol (gweler Nodyn 6 y datganiadau ariannol). Mae TAW anadferadwy hefyd wedi'i heithrio.

Mae'r llywodraeth yn pennu uchafswm targed ar gyfer costau gweithredu'r holl ddosbarthwyr Loteri. Ar gyfer 2018/19 roedd hyn yn 8 y cant o'n hincwm gan y Loteri Genedlaethol. Bu'r sail gyfrifo newid ar gyfer y flwyddyn er mwyn asesu'r mesuriad yn seiliedig ar gyfnod treigl tair blynedd ac er mwyn cadarnhau addasiadau penodol y gellir eu gwneud.

Yr hyn a gyflawnom yn 2018/19

Yn ystod y flwyddyn cyflwynwyd yn llwyddiannus yn erbyn y targed cyfanswm costau gweithredu 8 y cant a bennir gan y llywodraeth. Cyfanswm y gwariant gweithredu cymwys ar gyfer gweithgareddau gwneud grantiau y Loteri Genedlaethol oedd £46.9 miliwn, £0.6 miliwn yn uwch nag yn 2017/18. Roedd incwm y Loteri Genedlaethol yn cyd-fynd â'n tybiaethau ar gyfer y gyllideb ac roeddem yn gallu gweithredu o fewn y gyllideb a osodom ar gyfer ein costau gweithredu. Roedd ein gwariant gweithredu cymwys go iawn yn 7.3 y cant o incwm y Loteri yn ystod y flwyddyn ac yn 7.0 y cant o incwm y Loteri dros y cyfnod o dair blynedd hyd at fis Mawrth 2019. Ein perfformiad yn y 2 flynedd cyn hynny oedd 6.9 y cant a 6.8 y cant yn y drefn honno. Ar y sail hon, roedd costau gweithredu'r Gronfa dros y tair blynedd hyd at fis Mawrth 2019 £20.9 miliwn yn is nag y caniateir gan y mesuriad effeithiolrwydd.

Mae costau staff yn gyfran sylweddol o'n costau gweithredu. Mae ein niferoedd staff wedi gostwng ymhellach yn ystod 2018/19 gyda nifer cyfwerth ac amser llawn (CaALl) o 831 (2017/18: 841). Rydym wedi parhau i ostwng niferoedd trwy gamau ailstrwythuro wrth i ni gyflwyno newidiadau i gefnogi'r fframwaith strategol.

Yr hyn rydym yn bwriadu ei gyflawni yn 2019/20

Rydym wedi cyllidebu i gyflwyno cyfanswm costau gweithredu o fewn y trothwy costau 8 y cant yn 2019/20 ond gyda'r capasiti am rywfaint o fuddsoddiad ychwanegol mewn gwelliannau gwasanaeth yn seiliedig ar y dull mesur tair blynedd treigl newydd. Mae'r targed yn seiliedig ar incwm Loteri Genedlaethol y cyllidebwyd ar ei gyfer o £650 miliwn, sy'n deillio o'n rhagolwg o refeniw ar gyfer 2019/20 ar adeg paratoi'r gyllideb a chan ystyried newidiadau disgwyliedig mewn gweithrediadau yn ystod y flwyddyn.

Mae'r gyllideb yn seiliedig ar ddatblygu gweithgareddau i gefnogi ein cynllun corfforaethol, parhau ein rhaglen o newid a cheisio effeithiolrwydd i'n galluogi i ddyfeisio a chyflwyno gweithgareddau ariannu a fydd yn ein cefnogi i gyflwyno'r Fframwaith Strategol.

Ym mis Mawrth 2019 roedd ein cyfanswm CaALl yn 831 (gostyngiad o 841 ym mis Mawrth 2018). Rhagwelwn ychydig gynnydd yn nifer y staff i gefnogi gweithgareddau datblygu a buddsoddi allweddol, gan gynnwys trosglwyddo i system rheoli grantiau newydd. Byddwn yn parhau i asesu'r potensial am greu mwy o effeithiolrwydd yn ein gweithrediadau ariannu wrth i ni fabwysiadu mwy o ddulliau digidol o weithio.

Ein gwarged ar gyfer y flwyddyn

Roedd gennym warged ar gyfer y flwyddyn 2018/19 o £25 miliwn (2017/18 £173 miliwn).

Ein diffyg cronnus ar 31 Mawrth 2019 oedd £703 miliwn (31 Mawrth 2018 £728 miliwn).

Mae ein polisi cyfrifyddu'n trin dyfarniadau fel gwariant mor fuan ag y bydd eu cymeradwyaeth wedi'i chyfathrebu i'r derbynnydd (yn amodol ar feini prawf penodol). Rydym yn rheoli ein llif arian dros y tymor hwy yn seiliedig ar rwymedigaethau arian grant a rhagamcaniadau incwm yn hytrach na cheisio cyflawni unrhyw warged neu ddiffyg blynyddol penodol. Telir dyfarniadau dros nifer o flynyddoedd ac rydym yn hyderus y bydd modd i ni fodloni ein rhwymedigaethau o incwm y dyfodol wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Roedd gennym warged ar gyfer y flwyddyn o £83 miliwn o weithrediadau'r Loteri Genedlaethol (2017/18 £84 miliwn). Gosodwyd yr incwm ar gyfer 2018/19 ychydig yn is nag yn 2017/18 ond yn unol â'r gyllideb a bennwyd. Cyfanswm ein dyfarniadau ar gyfer 2018/19 oedd £511 miliwn (2017/18 £527 miliwn) ac roedd hefyd yn is na'r gyllideb a bennwyd. Bu'r ffactorau hyn arwain at y newid bach yng ngwarged gweithrediadau'r Loteri ar gyfer y flwyddyn.

Roedd gennym ddiffyg o £58 miliwn ar gyfer gweithrediadau Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur (2017/18 gwarged £89 miliwn). Roedd yr incwm £81 miliwn yn is tra bod y dosbarthiad trwy ddyfarniadau a throsglwyddiadau i fudiadau eraill yn £129 miliwn (2017/18 £64 miliwn) gan i ni gydnabod dosbarthiadau a oedd yn ddyledus i ddau endid newydd dan gyfarwyddiadau polisi a roddwyd i'r Gronfa gan DCMS. Mae'r Gronfa'n parhau i weithio gyda DCMS i ddatblygu'r ymagwedd at ddosbarthu arian yn ymwneud â chyfran Lloegr o'r ariannu sydd ar gael a fydd yn cael ei dargedu at raglenni Ieuenctid a Chynhwysiad Ariannol. Mae dau sefydliad annibynnol newydd bellach wedi cael eu sefydlu i reoli dosbarthiad yr ariannu ar gyfer y gweithgareddau hyn. Mae symiau bach wedi cael eu dosbarthu trwy grantiau i dalu am gostau datblygu cychwynnol y mudiadau ac, mewn perthynas â'r rhaglenni Ieuenctid, i ariannu nifer fechan o raglenni peilot i gychwyn darparu rhaglen weithgareddau ar gyfer buddiolwyr. Fodd bynnag, rydym wedi cydnabod ein rhwymedigaethau i ddosbarthu'r symiau sy'n ddyledus i'r ddau fudiad o'r refeniw a dderbynnir ac sydd i'w derbyn hyd yma o'r cynllun adfer arian.

Ein strategaeth ariannu

Ein strategaeth yw dyfarnu'r uchafswm y gallwn ymrwymo iddo'n ddiogel dros gyfnod o bum mlynedd, o ystyried ein hincwm disgwyliedig. Gan fod nifer o'n grantiau yn talu allan dros nifer o flynyddoedd ar ôl y dyfarniad cychwynnol, mae'r strategaeth hon yn sicrhau bod y prosiectau a gweithgareddau a gefnogir gan ein dyfarniadau yn gallu cyflwyno'u buddion mor gynnar â phosib gan sicrhau ein bod yn amddiffyn ein hunain rhag unrhyw newidiadau annisgwyl mewn incwm.

Ar 31 Mawrth, roedd gennym £1,108 miliwn (2017/18 £1,237 miliwn) o ymrwymiadau yn ddyledus mewn perthynas â dyfarniadau a wnaed ond fe gadwom £277 miliwn (2017/18 £311 miliwn) yn yr NLDF er mwyn eu bodloni. Mae hyn yn golygu yr oeddem wedi gwneud rhwymedigaethau net o £831 miliwn (2017/18 £926 miliwn) uwchben yr adnoddau sydd ar gael i ni ar

hyn o bryd. Mae hyn yn cyfateb i tua 16 mis o incwm Loteri'r dyfodol yn seiliedig ar ein rhagamcaniadau cyfredol.

Rhaglenni ariannu nad yw'n gysylltiedig â'r Loteri

Yn ychwanegol at ein busnes craidd o ddosbarthu arian achosion da'r Loteri Genedlaethol, rydym hefyd yn gyfrifol am ddosbarthu arian sydd wedi'i ryddhau o Reclaim Fund Ltd o dan ddarpariaethau Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008. Mae'r gweithgareddau hyn wedi'u cynnwys o fewn ein datganiadau ariannol cyfunedig. Disgrifir set o gyfrifon cryno ar gyfer y gweithgaredd hwn yn nodyn 29 y cyfrifon.

Mae Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 yn galluogi banciau a chymdeithasau adeiladu i drosglwyddo arian a ddelir mewn cyfrifon segur i gronfa ganolog i'w fuddsoddi yn y gymuned. Darparodd y cynllun gwreiddiol i'r Gronfa wneud dyfarniadau grant yng Nghymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon o dan gyfarwyddiadau polisi a ddisgrifir gan bob un o'r gweinyddiaethau datganoledig. Ar gyfer Lloegr, roedd cyfarwyddiadau polisi gwreiddiol yn ei gwneud yn ofynnol bod ariannu'n cael ei basio'n gyfan gwbl at Big Society Capital sy'n gweithredu fel cyfanwerthwr buddsoddiad cymdeithasol. Mae'r llywodraeth, gan weithio ar y cyd gyda Reclaim Fund Ltd, wedi bod yn ceisio sicrhau bod y symiau sydd ar gael yn cael eu mwyafu.

Yn 2017, cyhoeddodd y llywodraeth y byddai tua £330 miliwn yn cael ei ryddhau dros y tair blynedd nesaf. Ochr yn ochr â hyn, bydd Big Society Capital yn stopio bod yr unig dderbynnydd o gyfran Lloegr o'r cronfeydd sydd ar gael ac mae'r Gronfa wedi bod yn gweithio gyda DCMS i sefydlu rhaglenni newydd ym meysydd ieuenctid a chynhwysiad ariannol, a bydd dyfarniadau newydd yn cael eu gwneud yn y meysydd hyn yn 2019/20 yn dilyn sefydlu dau fudiad newydd sy'n annibynnol o'r llywodraeth a fydd yn gyfrifol am redeg y cynlluniau hyn. Gwariwyd arian yn 2018/19 i sefydlu'r mudiadau a, thrwy grantiau o'r Gronfa, mae nifer fechan o grantiau peilot wedi cael eu cymeradwyo dan y cynllun ieuenctid. Mae'r Gronfa wedi cydnabod y symiau sy'n ddyledus i bob mudiad fel trosglwyddiad dan y rhaglen yn seiliedig ar eu cyfan o gyfanswm y derbyniadau hyd yma. Bydd amseriad y taliadau i'r mudiadau yn cael ei bennu gan gyfarwyddiadau polisi yr Ysgrifennydd Gwladol yr Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Cyfanswm y symiau a nodwyd gan Reclaim Fund Ltd fel y rhai sydd ar gael i'r Gronfa yn ystod y flwyddyn 2018/19 oedd £71.2 miliwn (2017/18 £152.8 miliwn). Caiff y symiau hyn eu cadw ar ran y Gronfa gan Reclaim Fund Ltd am hyd at ddeuddeg mis ar ôl diwedd y flwyddyn, neu tan i'r Gronfa ddefnyddio'r arian i fodloni ei rwymedigaethau dan ymrwymiadau grant neu i basio ymlaen at fudiadau trydydd parti. Yn dilyn codi'r arian, rydym yn adneuo arian tan fod angen y rhain i fodloni ymrwymiadau grant neu rwymedigaethau trosglwyddo. Yn ystod y flwyddyn derbyniwyd llog gwerth £232,000 (2017/18 £103,000) mewn perthynas â'r arian hwn.

Mae Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 hefyd yn amlinellu pwerau i'r Gronfa weithio gyda mudiadau eraill i ddosbarthu arian. Rydym yn cyfeirio at y gweithgareddau hyn fel Rhaglenni Trydydd Parti. Mae'r pwerau hyn yn rhoi cwmpas i ni gydweithio ag eraill i ddosbarthu arian ar ran neu ochr yn ochr â, mudiadau eraill pan ddaw hyn o fewn y meysydd ariannu a bennir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol ar gyfer ein gwaith a'i fod yn gweddu i'n hamcanion strategol. Yn ystod y flwyddyn fe ddosbarthom gyfanswm o werth £69.0 miliwn o grantiau trwy'r dull hwn dros arianwyr eraill. Wedi'i gynnwys o fewn y swm hwn mae'r £33.5 miliwn a ddosberthir trwy raglenni arian cyfatebol trwy'r Gronfa Gymdeithasol Ewropeaidd. Rydym wedi ymestyn y rhaglen grantiau dan raglen Building Better Opportunities yn Lloegr i gefnogi'r partneriaid prosiect mwyaf llwyddiannus gyda rhagor o arian cyfatebol o'r Undeb Ewropeaidd. Mae'r ariannu hwn yn llunio rhan o ymrwymiad aml-flwyddyn rhaglen yr Undeb Ewropeaidd hyd at 2020, felly bydd yn parhau ar ôl Brexit.

I'r graddau bod y grantiau a ddyfernir o dan y rhaglenni hyn wedi'u llywodraethu gan yr ariannwr trydydd parti, rydym yn gweithredu dim ond fel y dosbarthwr. Nid ydym yn cofnodi derbyn yr arian ei hun neu'r grantiau a wneir yn ein cyfrifon ein hunain. Fodd bynnag, rydym yn adennill y costau o ymgymryd â'r gweithgaredd hwn o'r arianwyr perthnasol ac yn cofnodi hwn fel incwm. Pan fyddwn yn darparu arian ar y cyd neu gyfatebol ar gyfer y rhaglenni hyn rydym yn cofnodi ein cyfran o'r dyfarniadau grant a wnaed mewn gwariant ar raglenni Loteri. Rydym yn cofnodi arian a gedwir i'w dosbarthu yn ein balansau arian yn y Datganiad sefyllfa ariannol ynghyd ag unrhyw rwymedigaethau a wnaed cyn derbyn yr arian o'r ariannwr. Mae cofnod o'r balansau yn ymwneud â phob rhaglen yn nodyn 24 y cyfrifon.

Balansau Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

Delir enillion achosion da net y Loteri Genedlaethol yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), sydd o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon hyd nes y caiff ei dynnu i lawr gan ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol. Mae'r Gronfa yn derbyn incwm buddsoddi yn ychwanegol at enillion y Loteri o'r un gyfran ag enillion o dderbynebau'r Loteri Genedlaethol (40 y cant). Yn 2018/19 roedd hyn yn £3.3 miliwn (2017/18 £1.9 miliwn).

ROEDD EIN BALANS NLDF YN £277 MILIWN AR 31 MAWRTH 2019 (2017/18 £311 MILIWN).

Mae ein balans yn y NLDF wedi gostwng £34 miliwn yn ystod y flwyddyn. Mae hyn o ganlyniad i barhau i fodloni ymrwymiadau o ddyfarniadau a wnaed yn ystod blynyddoedd blaenorol pan roedd incwm o'r Loteri Genedlaethol yn uwch na phob un o'r tair blynedd ddiwethaf. Rydym yn cymryd y newid disgwyliedig yn y balans i ystyriaeth ochr yn ochr â rhagamcaniadau o refeniw y dyfodol ac amser rhwymedigaethau dros ben wrth bennu cyllideb dyfarniadau grant y dyfodol. Gan nad ydym yn rheoli incwm y Loteri Genedlaethol nid yw'n bosib i ni reoli'r balans yn y NLDF yn y tymor byr ac felly nid ydym yn pennu targed penodol ar gyfer ein balans. Ein strategaeth ariannu yw uchafu gwerth ymrwymiadau grant newydd y gallwn eu gwneud yn ddiogel dros gyfnod o bum mlynedd gan ystyried ymrwymiadau cyfrif cyfredol. Rydym yn rhagweld ein llif arian i mewn ac allan yn y dyfodol er mwyn asesu balans isafswm diogel yn y NLDF er mwyn sicrhau y gallwn fodloni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus, gan ganiatáu ar gyfer asesiadau seiliedig ar risg o amrywiadau posib mewn incwm. Bydd y balans gwirioneddol ar unrhyw adeg benodol yn amrywio yn ôl strwythur ac amseru ein rhaglenni grant a'r incwm a gynhyrchir trwy'r Loteri Genedlaethol ar gyfer y cyfnod dan sylw.

Archwilwyr

O dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993, mae'n rhaid i'n cyfrifon blynyddol gael eu harchwilio a'u hardystio gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y Gronfa yn ymwybodol ohoni.

Nid oedd unrhyw ffioedd ar gyfer gwasanaethau nad oeddent yn ymwneud ag archwilio gan archwilwyr allanol.

Deiliad gwybodaeth y sector cyhoeddus

Fel pob corff cyhoeddus, mae'r Gronfa yn ddeiliad gwybodaeth sector cyhoeddus. Nid yw wedi codi tâl am ailddefnydd penodol o wybodaeth.

Dadansoddiad o'n perfformiad: cydraddoldeb

Mae'r Gronfa yn ceisio sicrhau cydraddoldeb mynediad at ei raglenni ariannu. Rydym yn gwerthfawrogi amrywiaeth ddiwylliannol ac yn ceisio sicrhau bod ein grantiau'n cefnogi anghenion, credoau, gwerthoedd a galluoedd yn y cymunedau yr ydym yn gweithio ynddynt.

Mae ein hegwyddorion ac arweiniad cydraddoldeb ar gyfer ymgeiswyr a deiliaid grant ar gael ar ein gwefan: tnlcommunityfund.org.uk/welsh/about/customer-service/equalities

Mae'r Gronfa yn ceisio bod yn gyflogwr amrywiol a chynhwysol. Yn y Gronfa rydym yn ceisio adlewyrchu'r cymunedau a gefnogwn trwy ein grantiau. Mae'r amrywiaeth hon yn ymgorffori ethnigrwydd, ffordd o fyw, anabledd, iechyd meddwl a ffactorau perthnasol eraill. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, rydym wedi ehangu ein prosesau recriwtio i ddenu gweithlu mwy amrywiol gyda gwybodaeth leol a phrofiadau o lygad y ffynnon. Bydd hyn yn gwella gallu'r Gronfa i ystyried ystod eang o geisiadau am grantiau gyda mwy o wybodaeth a dysgu a rennir.

Mae'r tabl isod yn amlygu trefniadau monitro cydraddoldeb ein rhaglenni grant. Rydym yn parhau i asesu sut rydym yn sicrhau y bydd ein hariannu'n cyrraedd cymunedau mewn ffordd sy'n adlewyrchu poblogaeth y Deyrnas Unedig yn llawn. Mae ein hadroddiad cydraddoldeb ar gyfer cyflogaeth wedi'i gynnwys yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff yn adran Llywodraethu'r adroddiad hwn.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Ethnigrwydd	Nifer	%	Nifer	%	£000	%	£000	%
Arabaidd	223	1	132	59	2,815	1	2,226	1
Asiaidd/Asiaidd Deyrnas Unedig	1,508	5	769	51	25,428	5	20,931	6
Du/Affricanaidd/Caribïaidd/Du Deyrnas Unedig	1,940	7	919	47	28,233	6	20,671	6
Gwyn	2,617	10	1,248	48	67,728	13	45,214	13
Grŵp ethnig arall	379	1	213	56	4,359	1	3,082	1
Grwpiau ethnig Cymysg/Lluosog	797	3	376	47	17,357	3	12,864	4
Dim ethnigrwydd penodol	19,736	73	9,206	47	356,977	71	235,594	69

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o gefndir ethnig penodol. Gallant ddewis hyd at dri chategori ac felly mae'n bosib bod yr atebion hyn yn cael eu cynnwys mwy nag unwaith.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Oedran	Nifer	%	Nifer	%	£000	%	£000	%
0 - 24	8,445	32	3,571	42	155,494	31	97,181	29
25 - 64	3,267	12	1,702	52	88,518	18	66,243	20
65+	2,310	9	1,364	59	46,883	9	38,113	11
Dim oedran penodol	12,335	47	5,907	48	208,652	42	134,918	40

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grŵp oedran penodol. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp ac felly mae'n bosib bod yr atebion hyn yn cael eu cynnwys mwy nag unwaith.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Rhyw	Nifer	%	Nifer	%	£000	%	£000	%
Benyw	1,429	6	764	53	29,611	7	25,226	9
Gwryw	561	3	270	48	8,951	2	6,226	2
Dim rhyw benodol	21,093	91	9,816	47	386,249	91	252,328	89

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o rywedd penodol.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Cefndir cymunedol	Nifer	%	Nifer	%	£000	%	£000	%
Catholig a Phrotestannaidd	706	63	374	53	19,424	68	12,548	65
Catholig yn bennaf	194	17	110	57	4,137	15	3,215	17
Protestant yn bennaf	198	18	83	42	2,521	9	1,046	6
Ddim yn Gatholig nac yn Brotestannaidd	20	2	13	65	345	1	302	2
Dim cymuned benodol	5	<1	5	100	1,855	7	1,855	10

Gofynnir i ymgeiswyr sy'n ymgeisio i raglenni sy'n gweithredu yng Ngogledd Iwerddon nodi i ba gymuned mae'r rhai sy'n elwa o'u prosiect yn perthyn iddi'n bennaf.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Y Gymraeg	**Nifer**	**%**	**Nifer**	**%**	**£000**	**%**	**£000**	**%**
Pawb yn siarad Cymraeg	14	1	1	7	89	<1	4	<1
Iaith Gymraeg yn bennaf	372	20	105	28	9,909	14	3,969	12
Di-gymraeg yn bennaf	1,372	73	578	42	54,416	77	27,190	82
Dim siaradwyr Cymraeg	117	6	41	35	6,226	9	2,015	6

Gofynnir i ymgeiswyr i raglenni sy'n gweithredu yng Nghymru faint o'r bobl a fydd yn elwa o'u prosiect sy'n siarad Cymraeg.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Crefydd	**Nifer**	**%**	**Nifer**	**%**	**£000**	**%**	**£000**	**%**
Bwdhaeth	2	<1	1	50	14	<1	10	<1
Cristnogol	418	2	191	46	8,120	2	4,595	2
Hindŵaeth	12	<1	7	58	96	<1	62	<1
Iddewiaeth	257	1	118	46	2,825	1	1,461	1
Moslemiaeth	117	1	61	52	1,643	<1	1,223	<1
Sikhiaeth	11	<1	6	55	93	<1	54	<1
Dim crefydd	126	1	52	41	1,115	<1	465	<1
Crefydd arall	20	<1	10	50	159	<1	91	<1
Crefydd neu gred – wedi ateb na	22,115	96	10,400	47	410,862	97	275,587	97

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grefydd benodol.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Anableddau	**Nifer**	**%**	**Nifer**	**%**	**£000**	**%**	**£000**	**%**
Heb fod yn anabl	18,034	78	8,050	45	329,956	78	215,385	76
Anabl	5,049	22	2,799	55	95,051	22	68,358	24

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl anabl.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Tueddfryd rhywiol	**Nifer**	**%**	**Nifer**	**%**	**£000**	**%**	**£000**	**%**
Lesbiaid/dynion hoyw/deurywiol	602	3	288	3	14,401	3	9,867	3
Ddim yn benodol i lesbiaid/ dynion hoyw/deurywiol	22,481	97	10,561	97	410,605	97	273,708	97

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i lesbiaid, dynion hoyw neu bobl ddeurywiol.

Noder: Nid yw'r data uchod bob amser yn adio i fyny i'r un cyfansymiau ar gyfer unrhyw weithgareddau dyfarnu grantiau. Mae hyn oherwydd nad yw'r dosbarthwyr yn ein data grant yn fandadol pan gwblheir data ymgeisio ac mae'n bosib y bydd rhai ceisiadau'n cwblhau is-set yn unig o'r cyfanswm.

Adran 75, Deddf Gogledd Iwerddon 1998

Mae cydraddoldeb yn rhan ganolog o'n holl waith ac rydym yn parhau i weithio gyda Chomisiwn Cydraddoldeb Gogledd Iwerddon er mwyn sicrhau ein bod yn bodloni gofynion Adran 75 Deddf Gogledd Iwerddon 1998.

Safonau'r Gymraeg

Rydym yn ymroddedig i gyflwyno gwasanaeth dwyieithog yng Nghymru trwy weithredu Safonau Cymraeg y Gronfa, a ddaeth i rym ar 25 Ionawr 2017. Mae gweithrediad y Safonau'n cael ei fonitro a'i drafod mewn cyfarfodydd rheolaidd rhwng Swyddog Iaith Gymraeg y Gronfa a Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg. Rydym wedi bodloni holl derfynau amser Safonau'r Gymraeg, gyda'r olaf yn ddyledus erbyn mis Gorffennaf 2018.

O ganlyniad i Safonau'r Gymraeg a'n hymagwedd ragweithiol fel mudiad, mae nifer o wasanaethau a gynigir gan y Gronfa i'w staff ar gael yn Gymraeg gan gynnwys ein gwasanaethau Adnoddau Dynol a chyrsiau hyfforddiant. Rhoddir cyfle i'n cwsmeriaid ddilyn eu taith gyda ni yn Gymraeg o'r pwynt cyswllt cyntaf, boed dros y ffôn, ar e-bost, cyfryngau cymdeithasol neu gais ysgrifenedig. Darperir ein presenoldeb mewn digwyddiadau a chymorthfeydd ariannu yng Nghymru yn Gymraeg a Saesneg. Rydym wedi cynnig hyfforddiant penodol ar ein gofynion Iaith Gymraeg i'n deiliaid grantiau. Rydym hefyd wedi bod yn gweithio mewn partneriaeth â mudiadau'r cyfryngau Cymraeg fel y BBC a chyfryngau lleol i hyrwyddo ein grantiau a byddwn yn parhau â'r gwaith hwn dros y flwyddyn i ddod.

Dadansoddiad o'n perfformiad: adroddiad cynaladwyedd

Ein hymrwymiad i gynaladwyedd amgylcheddol

Mae'r Gronfa'n ymroddedig i isafu ei heffaith ar yr amgylchedd trwy ei gweithgareddau ei hun ac yn y prosiectau a ariannwn.

Er 2011/12:

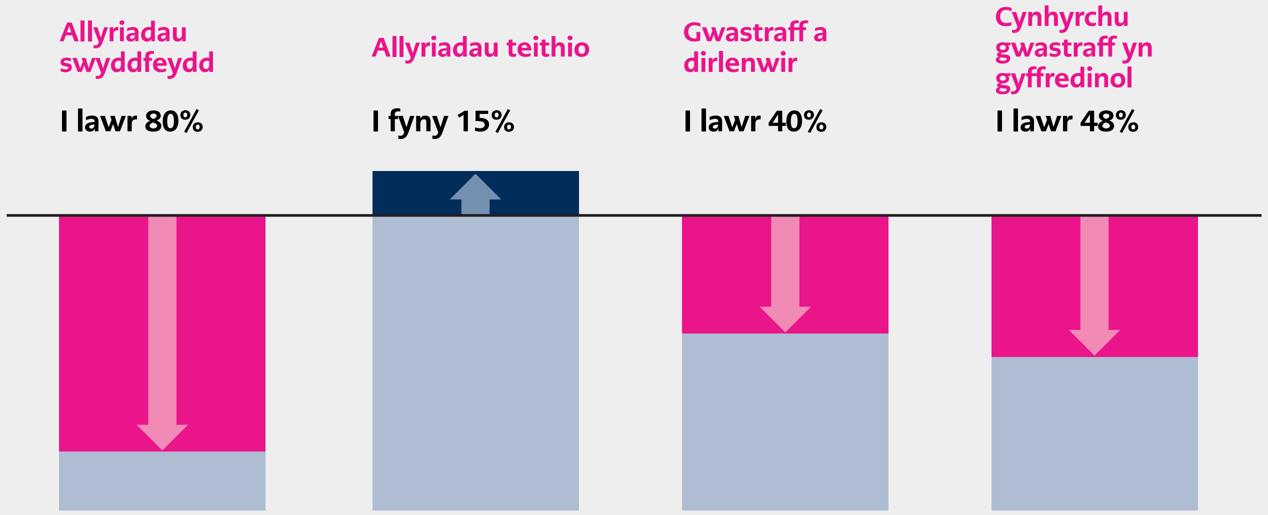

Allyriadau, gwastraff a thraul

Yn y 6 mlynedd hyd at 2017/18, rydym wedi bodloni ac uchafu ar ein targedau i leihau allyriadau CO2 ac erbyn 2018/19, roeddem wedi lleihau cyfanswm ein hallyriadau gan 46% o gymharu â gwaelodlin 2013/14. Ein llwyddiant mawr oedd lleihau allyriadau cwmpas 1 a 2, tra yn ystod blynyddoedd diweddar, mae ein hallyriadau teithio wedi codi gan i ni gynyddu yn sylweddol nifer y staff sydd gennym yn gweithio yn y gymuned yn hytrach nag mewn swyddfa. I fynd i'r afael â hyn, rydym wedi diweddaru ein hymagwedd at hediadau mewnol, annog cydweithwyr i ddilyn hierarchaeth deithio syml; gan ddefnyddio technoleg i leihau teithio diangen ac rydym yn hyrwyddo'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus dros breifat. Bydd ein hallyriadau sy'n weddill yn cael eu gwrthbwyso trwy gynllun gwirfoddol yn gweithio gyda mudiadau amgylcheddol sy'n seiliedig yn y Deyrnas Unedig.

Tra bod y gwastraff cyffredinol a gynhyrchir yn parhau'n sefydlog, er 2015, rydym wedi lleihau ein defnydd o bapur gan tua 60%, trwy arferion gwaith electronig a gosod argraffwyr modern i leihau argraffu gormodol ac i gynyddu diogelwch data.

Edrych i'r dyfodol

Rydym wedi bod yn monitro effaith newidiadau strwythurol ar ein heffaith amgylcheddol ac yn bwriadu gosod targedau ar gyfer gostyngiadau yn seiliedig ar ganlyniadau 2018/19. Ar ben hynny, rydym hefyd wedi ehangu cwmpas ein ffin caron i'n helpu i asesu ein heffaith yn fwy eang, gan gynnwys elfennau newydd megis llogi car ac aros mewn gwesty.

Mae ein cynllun strategol 2019-21 yn gwneud tri ymrwymiad allweddol at wella ein perfformiad amgylcheddol, gan gynnwys; ffocws parhaus ar reoli ein heffaith amgylcheddol, cefnogi ein cwsmeriaid i reoli eu heffaith amgylcheddol ac ymrwymo swm sylweddol o'n harian grant tuag at fudiadau a phrosiectau a fydd yn gwella'r amgylchedd.

Mae dadansoddiad pellach o'n perfformiad eleni i'w weld isod

Allyriadau nwyon tŷ gwydr		2018/19	2017/18
Dangosyddion anariannol (tCO2E)	Cyfanswm gros ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	377	634
	Cyfanswm net ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	377	634
	(llai gostyngiadau h.y. tariffau Gwyrdd)		
	Allyriadau gros ar gyfer Cwmpas 3 (teithio busnes)	411	383
	Allyriadau Cwmpas 3 eraill a fesurwyd	12	–
Defnydd ynni cysylltiedig (kWh)	Trydan: anadnewyddadwy	484,924	751,233
	Trydan: adnewyddadwy	–	–
	Nwy	2,201,078	2,008,397
	LPG	–	–
	Arall	–	–
Dangosyddion ariannol (£000)	Gwariant ar ynni	340	253
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol	1,170	1,106

Gwastraff		2018/19	2017/18
Dangosyddion anariannol (t)	Cyfanswm gwastraff	69	81
	Gwastraff Peryglus	-	-
	Tirlenwi	28	28
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	37	49
	Ynni o wastraff a losgir	4	4
Dangosyddion ariannol (£000)	Cyfanswm cost gwaredu	19	22
	Gwastraff peryglus – cyfanswm cost gwaredu	-	-
	Tirlenwi	10	10
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	9	8
	Ynni o wastraff a losgir	4	4

Adnodd Meidraidd – defnydd/dŵr		2018/19	2017/18
Dangosyddion anariannol (m3)	Dŵr a gyflenwyd	4,324	4,382
Dangosyddion ariannol (£000)	Costau cyflenwi dŵr	22	25

Mae cwmpas 1, 2 a 3 yn cyfeirio at y diffiniadau a ddisgrifir yn y Protocol Nwyon Tŷ Gwydr gan Sefydliad Adnoddau'r Byd a Chyngor Busnes y Byd ar Ddatblygu Cynaliadwy.

Mae cwmpas 1 yn cyfeirio at nwyon tŷ gwydr a gynhyrchir yn uniongyrchol fel gwres a golau ar gyfer ein swyddfeydd ac mae cwmpas 2 yn cyfeirio at ddiogelu anuniongyrchol. Rydym wedi parhau i leihau lle yn ein swyddfeydd ac mae hyn wedi helpu cyfrannu at y gostyngiad yn ein hallyriadau o dan gwmpasau 1 a 2. O dan gwmpas 2 nid oes gennym ddata cyfredol ym mhob achos pan fyddwn yn ddibynnol yn ddata tâl gwasanaeth gan landlordiaid. Os mai dyna'r achos, rydym wedi defnyddio'r data mwyaf addas sydd ar gael, a allai gyfeirio at y flwyddyn ariannol flaenorol, neu ddata procsi o leoliadau tebyg.

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

O dan Adran 36A Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006), mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi cyfarwyddo'r Gronfa Loteri Fawr i baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer bob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail a amlinellir yng Nghyfarwyddiadau'r Cyfrifon. Paratoir y Cyfrifon ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddo ddarparu golwg gwir a theg o sefyllfa'r Gronfa ac o'i hincwm, ei gwariant, Datganiad sefyllfa ariannol a'i llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn benodol:

- glynu wrth y Cyfarwyddyd Cyfrifyddu a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu priodol yn gyson;
- ffurfio barn a gwneud amcangyfrifon ar sail resymol;
- datgan a yw safonau cyfrifyddu perthnasol fel y'u disgrifir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth wedi eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriadau materol yn y datganiadau ariannol;
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol;
- cadarnhau bod yr Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol cyfan yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Fel Swyddog Cyfrifyddu, ymgymeraf â chyfrifoldeb dros yr adroddiad a chyfrifon blynyddol a'r farn y mae ei hangen i bennu eu bod yn deg, cytbwys ac yn ddealladwy. Cadarnhaf fod yr adroddiad hwn yn gyffredinol yn bodloni'r gofynion hynny yn fy marn i.

Mae'r Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi penodi Prif Weithredwr y Gronfa fel Swyddog Cyfrifyddu. Mae cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol amdano, cadw cofnodion priodol a diogelu asedau'r Gronfa, wedi'u disgrifio yn 'Rheoli Arian Cyhoeddus' a gyhoeddir gan Drysorlys EM.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwyf wedi cymryd yr holl gamau y dylwn i sicrhau fy mod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i bennu bod archwilwyr y Gronfa'n ymwybodol o'r wybodaeth honno. Hyd yr wyf yn gwybod, does dim gwybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni.

Cyfrifoldebau dirprwyedig

Pryd bynnag y bo'n briodol, mae'r Gronfa wedi ceisio defnyddio pwerau dirprwyo y darparwyd ar eu cyfer gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998. O ganlyniad i hyn, gall partïon eraill fod yn atebol am elfennau penodol o raglenni.

Cynlluniau ar y cyd

Mae'r Gronfa wedi ymgymryd â chynlluniau ar y cyd, fel y'u diffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, i ddarparu ariannu ochr yn ochr â chyrff eraill er mwyn cyflawni'r canlyniadau a ddiffiniwyd gan y Gorchymyn Cynllun ar y Cyd perthnasol. Yn y cynlluniau hyn mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am sicrhau:

- y cymhwysir arian Loteri a ddyrennir gan y Gronfa yn unol â'n pwerau cyfreithiol
- defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o arian y Loteri a ddyrennir gan y Gronfa i'r rhaglen
- bod y systemau a ddefnyddir i weithredu'r rhaglen yn gadarn ac yn addas i'r diben
- bod y mecanwaith ar gyfer dyrannu costau gweinyddol y rhaglen yn cael ei gytuno ar y cyd rhwng y dosbarthwyr Loteri sy'n cymryd rhan.

Yn ystod 2018/19, mae'r Gronfa wedi cymryd rhan yn y cynlluniau canlynol ar y cyd:

- Parks for People – cynllun a weinyddwyd gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol, ar ran Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.
- Rethinking Parks – cynllun a weinyddwyd gan Nesta, ar ran Nesta, Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.
- Year of the Young People – cynllun a weinyddwyd gan Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, ar ran Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.

Partneriaid dyfarnu

Mae'r Gronfa wedi defnyddio'r pwerau a ddarperir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 i ddirprwyo'r cynlluniau grant a restrir isod i bartneriaid dyfarnu. Mae'r cytundeb dirprwyo rhwng y Gronfa a'r partner dyfarnu'n amlinellu cyfrifoldeb Prif Weithredwr y partner dyfarnu i sicrhau bod y systemau a roddir ar waith i weinyddu ceisiadau Loteri ac i brosesu a monitro grantiau Loteri yn dderbyniol ac yn addas i'r diben a bod arian y Loteri'n cael ei ddosbarthu mewn ffordd gywir a phriodol.

Mae Prif Weithredwr y Gronfa yn cadw'r cyfrifoldeb dros ddiogelwch cyffredinol yr arian cyhoeddus a ddaw o'r Loteri Genedlaethol a dros sicrhau bod partneriaid dyfarnu yn gweithredu o fewn telerau a gytunir arnynt ac yn unol â chyfarwyddiadau ariannol a pholisi.

Ein partneriaid dyfarnu

Fel rhan o Big Venture Challenge:

- UnLtd

Fel rhan o'r rhaglen Buddsoddiad Cymdeithasol:

- Yr Ysgol Entrepreneuriaid Cymdeithasol

Fel rhan o'r rhaglen Cymunedau Rhyngwladol:

- Action Village India

Fel rhan o'r Gronfa Gyflymu:

- Firstport

Fel rhan o'r rhaglen People and Communities:

- Community Foundation for Northern Ireland

Fel rhan o'r Gronfa Dwf:

- Forward Enterprise FM Limited
- PICNIC Investment Limited
- Community Impact Partnership
- BIG Issue Access Limited
- Cultural Impact Loans
- Devon Community Foundation
- GMCVO
- Homeless Link Social Investment Ltd
- Kent Community Foundation
- Somerset Community Foundation
- Sporting Capital Ltd
- UnLtd
- First Ark
- Key Fund Investments Ltd
- Resonance Health & Wellbeing

Fel rhan o'r rhaglen Sbarduno Syniadau:

- Royal Botanic Gardens Kew

Fel rhan o raglen y Gronfa #iwill:

- Virgin Money Foundation
- Sport England
- Co-operative Community Investment Foundation
- Awdurdod Llundain Fawr
- Clarion Futures
- Ormiston Trust
- Sefydliad Paul Hamlyn

Fel rhan o'r rhaglen Partneriaeth:

- Yr Ysgol Entrepreneuriaid Cymdeithasol

Ychwanegedd

Yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol 2006 mae'n ofynnol i holl ddosbarthwyr y Loteri adrodd am eu polisïau a'u harferion ychwanegedd. Mae ychwanegedd yn egwyddor bwysig ein hariannu. Mae'r Gronfa'n defnyddio'r diffiniad a ganlyn: "Mae arian gan y Loteri'n wahanol i arian gan y Llywodraeth ac yn ychwanegu gwerth. Er nad yw'n disodli gwariant y Trysorlys, lle bo'n briodol mae'n ategu polisïau ac ariannu'r Llywodraeth a rhaglenni, polisïau ac ariannu eraill." Roedd yr holl ddyfarniadau grant a wnaed yn 2018/19 yn cyfateb i'r diffiniad hwn o ychwanegedd. Yn ychwanegol at y diffiniad hwn, mae'r Gronfa hefyd yn ystyried y ddarpariaeth a ganlyn ar ychwanegedd a ddisgrifir yn ein cyfarwyddiadau polisi. "YCHWANEGEDD a CHYDWEDDU – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa Loteri Fawr, ategu, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt."

Y datganiad llywodraethu

Fel Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu, fy nghyfrifoldeb i yw'r datganiad llywodraethu hwn.

Yr wyf yn gyfrifol am sicrhau trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol cadarn ar draws y mudiad cyfan i gefnogi cyflawniad cenhadaeth y Gronfa ac ar yr un pryd diogelu'r arian ac asedau cyhoeddus yr wyf yn gyfrifol amdanynt.

Mae'r datganiad hwn yn disgrifio sut yr wyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldeb i reoli a rheoleiddio adnoddau'r Gronfa yn ystod y flwyddyn. Mae'n galw ar waith Bwrdd y Gronfa, ei bwyllgorau Archwilio a Risg a Thâl Cydnabyddiaeth ynghyd â'r Uwch Dîm Rheoli (UDRh) fel ei gorff gweithredol. Rwyf hefyd wedi adolygu ac ystyried yr adroddiad sicrwydd blynyddol a baratowyd gan yr adran Archwilio Mewnol.

Atebolrwydd y Gronfa i Senedd y Deyrnas Unedig, y cyrff deddfwriaethol a llywodraethau datganoledig

Crëwyd y Gronfa, sy'n gweithredu ar draws y Deyrnas Unedig, gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006, a ddiwygiodd Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac sy'n amlinellu'r prif reolau y mae'n gweithredu oddi tanynt. Mae hefyd wedi derbyn swyddogaethau penodedig o dan Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008.

Mae'r Gronfa'n gorff cyhoeddus anadrannol ac yr wyf yn llawn atebol i Senedd y Deyrnas Unedig am ein cyllid. Mae gorchmynion penodol sy'n gysylltiedig ag arian Loteri a chyfrifon segur yn cael eu gwneud gan Senedd y Deyrnas Unedig neu Senedd Yr Alban, Cynulliad Cenedlaethol Cymru neu Adran Cymunedau Gogledd Iwerddon ond gweithredir y prif oruchwyliaeth o'r Gronfa gan y llywodraeth trwy gyfarwyddiadau a gyhoeddir gan weinidogion.

Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn atebol am Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol a hefyd yn cyhoeddi cyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon i'r Gronfa mewn perthynas â'i swyddogaethau o dan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol. Mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn cyhoeddi cyfarwyddyd tebyg mewn perthynas ag arian cyfrifon segur. Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn rheoleiddio systemau a phrosesau'r Gronfa.

Noddwr polisi'r Gronfa yw'r Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae Gweinidog yr adran noddi'n cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi y mae'n rhaid eu hystyried wrth ddosbarthu arian yn gyffredinol ar draws y Deyrnas Unedig ac yn benodol yn Lloegr, ac mae'r gweinyddiaethau datganoledig yng Nghymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi mewn perthynas ag arian a ddosberthir yn y gwledydd hynny. Mae'r cyfarwyddiadau hyn wedi'u cynnwys yn adran wyth yr adroddiad hwn.

O fewn fframwaith y cyfarwyddiadau hyn mae'r Gronfa yn gwneud penderfyniadau annibynnol ar ba raglenni y dylai eu rhedeg a pha grantiau y dylai eu gwneud.

Adolygu llywodraethu anweithredol

Mae'r Gronfa wedi'i llywodraethu gan Fwrdd sy'n cynnwys y Cadeirydd, cadeiryddion y pedwar pwyllgor gwlad a hyd at saith aelod arall. Mae'r Bwrdd wedi penodi un o'i aelodau fel Is-gadeirydd. Yn ystod 2018/19 roedd 14 aelod o'r Bwrdd.

Mae gan bob gwlad bwyllgor sy'n gyfrifol am y rhaglenni ariannu yn ei wlad; mae'r Bwrdd wedi penodi pwyllgor ar gyfer ariannu Deyrnas Unedig gyfan hefyd.

Mae'r Bwrdd yn pennu Fframwaith Strategol y Gronfa ac mae'r pwyllgorau'n gweithio o fewn y fframwaith hwn, wedi dirprwyo awdurdod i bennu'r rhaglenni ariannu yn eu gwledydd (neu ar gyfer y portffolio ariannu Deyrnas Unedig). Maent hefyd yn gwneud penderfyniadau am grantiau, neu'n cytuno ar y trefniadau dirprwyedig ar gyfer gwneud nhw, o fewn y rhaglenni hyn.

Mae'r Bwrdd wedi penodi Pwyllgor Archwilio a Risg sy'n cwrdd pob chwarter i roi cyngor ar faterion adrodd ariannol, archwilio a sicrwydd a rheoli risg. Hefyd, mae wedi penodi Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth i ddelio gyda'r materion a ddisgrifir yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth. Mae'r Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth yn cwrdd bob blwyddyn fel arfer. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg yn adrodd i bob cyfarfod o'r Bwrdd ar unrhyw faterion y mae'r Pwyllgor yn tybio y mae angen eu dwyn at eu sylw, ac i ddarparu sicrwydd i'r Bwrdd. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg hefyd yn darparu adroddiad llawn i'r Bwrdd ar ei waith unwaith y flwyddyn.

Mae'r Bwrdd yn derbyn adroddiadau am y strategaethau a rhaglenni ym mhob portffolio gwlad er mwyn iddo sicrhau bod eu prosesau gwneud grantiau'n cydymffurfio â'r Fframwaith Strategol a bod dysgu'n cael ei rannu.

Mae aelodaeth y Bwrdd a'r holl bwyllgorau a phresenoldeb ynddynt wedi'i amlinellu yn y tabl ar ddiwedd yr adroddiad hwn.

Mae holl aelodau Bwrdd wedi'u penodi gan y Gweinidog dros yr adran noddi. Mae aelodau Pwyllgorau Gwlad yn cael eu penodi gan y Gronfa. Mae'r gweinyddiaethau datganoledig yn cymryd rhan yn llawn yn y penodiadau sy'n gysylltiedig â'u gwledydd ac mae'r holl aelodau Bwrdd a phwyllgor yn cael eu penodi yn sgil proses hysbysebu a dethol agored.

Ansawdd data

Mae'r Bwrdd yn derbyn data perthnasol a rheolaidd gan systemau ar draws y Gronfa i ddarparu sicrwydd ar berfformiad, mesurau rheoli a risg. Mae wedi'i foddhau bod ansawdd a chywirdeb y data hwn yn briodol ar gyfer ei anghenion o ran asesu effeithiolrwydd y rhaglenni ariannu, y dull rheoli risg, perfformiad ariannol a gweithredu'r Gronfa a phriodoldeb mesurau rheoli mewnol. Mae'r systemau sy'n darparu'r wybodaeth hon wedi'u sicrhau trwy gael eu cynnwys yn y rhaglen archwilio mewnol.

Rheolaeth weithredol

Rwy'n arwain rheolaeth weithredol y Gronfa, wedi fy nghefnogi gan uwch Dîm Rheoli (UDRh) sydd â 11 aelod ar hyn o bryd.

Mae'r UDRh yn cwrdd yn rheolaidd gyda chyfarfod ffurfiol o leiaf unwaith y mis fel arfer. Mae'r UDRh yn ystyried materion polisi, strategol a gweithredol allweddol, yn darparu cyngor i'r Bwrdd ar faterion sy'n gofyn am ei gymeradwyaeth ac yn goruchwylio perfformiad gweithredol ac ariannol a threfnau rheoli risg y Gronfa'n gyffredinol.

Mae aelodau'r UDRh a'u meysydd cyfrifoldeb wedi'u disgrifio ar ddiwedd yr adran hon.

Bu un aelod o'r UDRh adael y Gronfa yn ystod y flwyddyn ac mae wedi cael ei disodli yn dilyn proses recriwtio agored. Mae un rôl ychwanegol hefyd wedi cael ei sefydlu yn yr UDRh i ddod â'n hymagwedd at ddatblygu rhaglenni ariannu a'n ethos yn ymwneud â dylunio gwasanaethau mewn awyrgylch digidol ynghyd.

Mae strwythurau rheoli gweithredol priodol yn bodoli ar draws y mudiad i oruchwylio'r holl weithgareddau a'r prosiectau a rhaglenni sy'n cael eu gweithredu ar draws y Gronfa.

Yn ystod y flwyddyn, fe ymwelais â swyddfeydd y Gronfa ledled y Deyrnas Unedig i siarad â staff a rheolwyr ar y cynnydd o roi'r Fframwaith Strategol ar waith a materion eraill gan gynnwys datblygu ymagwedd y Gronfa at gynllunio. Rwyf hefyd wedi mynychu cyfarfodydd pwyllgorau gwlad, siarad â budd-ddeiliaid ar draws y Deyrnas Unedig a chwrdd â swyddogion Yr Adran dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Swyddfa'r Cabinet ac wedi mynychu Fforwm y Dosbarthwyr Loteri yr wyf yn ei gadeirio ar hyn o bryd.

Rheoli risg

Mae'r Gronfa'n gweithredu system rheoli risg gynhwysfawr, gyda chofrestr risgiau strategol yn cael ei hadolygu bob chwarter gan y Pwyllgor Archwilio a Risg. Mae'r UDRh yn adolygu ac yn ystyried risgiau allweddol bob mis. Mae'r Bwrdd yn adolygu'r gofrestr risgiau i sicrhau o leiaf bob blwyddyn i sicrhau nad oes unrhyw hepgorion materol. Yn unol â chyngor ac arweiniad gan y Pwyllgor Archwilio a Risg, mae'r Bwrdd wedi cytuno ar lefelau goddefiant risg y Gronfa hefyd.

Mae cofrestrau risgiau'n cael eu cadw ar lefel cyfarwyddiaethau ac ar gyfer pob prosiect a rhaglen, ac maent yn cael eu hadolygu ar lefel uwch o leiaf bob tri mis. Mae system yn bodoli ar gyfer esgoli materion risg sylweddol i'r UDRh ac i'r Pwyllgor Archwilio a Risg os bydd angen.

Mater allweddol i'r Gronfa yw cydnabod bod ein nod o helpu cymunedau ar draws y Deyrnas Unedig weithiau'n mynnu ein bod yn ariannu o dan amgylchiadau heriol ac yn cymryd risgiau o ran llwyddiant rhai prosiectau. Mae hyn yn gofyn am farn dda ar ran ein staff gwneud grantiau.

Gan weithio ar y cyd â'n tîm gweithredol, mae'r Bwrdd a'r Pwyllgor Archwilio a Risg wedi parhau i adolygu a datblygu ein hymagwedd at reoli risg yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau bod gennym ymagwedd briodol at risg. Rydym yn ceisio sicrhau bod ein cofrestr risgiau corfforaethol yn cysylltu'n agos â'n nodau ac uchelgeisiau strategol.

Mae ein system o fesurau rheoli, ynghyd â goruchwyliaeth gan dîm rheoli profiadol, wedi'i dylunio i reoli risg i lefel dderbyniol. Ni all ddileu pob risg o fethiant wrth geisio cyflawni ein nodau strategol, ac felly ni all ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd llwyr.

Mae rhaglen waith archwilio mewnol yn cael ei pharatoi bob blwyddyn gan y Pennaeth Archwilio Mewnol a'i chytuno gyda'r UDRh a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Dylunnir y rhaglen hon i roi sicrhad bod mesurau rheoli priodol wedi cael eu dylunio a'u bod yn gweithredu'n gywir mewn perthynas â'r holl risgiau sylweddol y mae'r Gronfa yn eu hwynebu. Yn ystod y flwyddyn, mae adroddiadau Archwilio Mewnol wedi mynd i'r afael â nifer sylweddol o risgiau o fewn y themâu risg allweddol a ganlyn; Rhaglenni ariannu ESF, llywodraethu, rheoli prosiectau a rheoliadau ariannol.

Mae canfyddiadau adroddiadau archwilio mewnol yn cael eu hystyried gennyf i, y cyfarwyddwyr perthnasol a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Craffir unrhyw adroddiadau sy'n rhoi sicrwydd cyfyngedig o ran dyluniad mesurau rheoli neu eu heffeithiolrwydd gweithredol yn fanylach. Mae camau gweithredu'n cael eu cytuno gan reolwyr wrth ymateb o bobl argymhelliad a wneir, ac adroddir am gynnydd yn erbyn y rhain i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Cwblhawyd nifer o adolygiadau archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn ac ni ddaethpwyd o hyd i unrhyw wendidau sylweddol a allai beri i'r fframwaith rheoli fynd yn annigonol neu'n aneffeithiol.

Mae'r Gronfa'n rhoi mwyafrif ei weithgaredd archwilio mewn ar gontract allanol mewn trefniant a drefnir ar y cyd. Yn ystod y flwyddyn, ail-drefnwyd y gwasanaeth ac fe benodwyd contractwr newydd. Cychwynnodd y trefniadau newydd ym mis Ebrill 2019.

Mae pob un o gyfarwyddwyr yr UDRh wedi darparu datganiad sicrwydd y maent yn gyfrifol amdano i mi. Gan alw ar y rhain a chanlyniadau adolygiadau archwilio mewnol, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi darparu adroddiad sicrwydd blynyddol ar fy nghyfer. Mae'r adroddiad sicrwydd yn asesu bod gan y Gronfa 'sicrwydd digonol' mewn perthynas â'i fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth, sef rhywbeth rwy'n cytuno ag ef, ac mae'n dda gweld na fod unrhyw archwiliadau mewnol yn dynodi sicrwydd cyfyngedig. Nododd yr adroddiad hefyd nad yw archwilio mewnol wedi adnabod unrhyw dor-reolau neu ddiffyg cydymffurfio â chyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon y Gronfa neu unrhyw arweiniad arall a gyhoeddir gan Drysorlys EM neu DCMS.

Cyflawnir archwiliad allanol yr Adroddiad Blynyddol hwn a'r Cyfrifon hyn gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol. Ymdrinnir â chanfyddiadau ac argymhellion sy'n deillio o'r archwiliad allanol yn yr un modd â'r rhai o archwilio mewnol ac maent yn cael eu hystyried yn llawn gan y Pwyllgor Archwilio a Risg.

Mae'r Gronfa'n wynebu nifer o risgiau sy'n benodol i'w gweithgareddau ac sy'n ffocws adroddiadau rheoli risg a sicrwydd. Mae'r rhain yn cynnwys:

Risg Llif Arian

Mae'r Gronfa'n gwneud ymrwymiadau dyfarniadau ar sail bodloni rhwymedigaethau yn ymwneud â'r dyfarniadau hynny sy'n deillio o dderbynebau'r Loteri Genedlaethol yn y dyfodol. Rydym yn rheoli'r risg o anghysondebau mewn incwm trwy ragolygon arian parod cadarn. Bu'r incwm ostwng ychydig yn 2018/19 ac mae'n parhau i fod yn sylweddol is na'i uchafbwynt yn 2015/16. Ni ragwelwn unrhyw welliant arwyddocaol yn 2019/20. Mae rheoli rhwymedigaethau'r dyfodol a llif arian o dan yr amgylchiadau hyn yn faes sy'n derbyn sylw manwl.

Twyll

Mae'n anochel bod natur gwaith y Gronfa'n ein gadael yn agored i'r risg o dwyll. Daw'r cyfryw risg fwyaf gan ymosodiadau troseddol cydlynol ar ein system grantiau bach trwy ymgeisiau i gyflwyno ceisiadau twyllodrus. Mae risgiau eraill yn cynnwys camddefnyddio symiau mewn prosiectau sydd wedi cael eu hariannu. Mae gennym dîm ymchwiliadau sy'n cefnogi ein staff ariannu wrth gyflawni asesiadau risg, ac yn adolygu pob achos o dwyll a ddrwgdybir neu ddrygioni arall. Mae mesurau rheoli twyll eraill yn cynnwys: polisi clir ar dwyll; polisi datgelu camarfer ynghyd â ffordd i'r cyhoedd gyfeirio pryderon yn uniongyrchol i'n tîm archwilio ac ymchwiliadau; trefniadau adrodd clir ar gyfer twyll a ddrwgdybir, gyda thwyll materol neu ymgeisiau i dwyllo yn cael eu hadrodd i mi, y Pwyllgor Archwilio a Risg a DCMS; a chydweithio agos gyda'r Heddlu, y Comisiwn Elusennau ac asiantaethau eraill. Mae'r Gronfa'n ymwneud yn agos â mentrau gwrth-dwyll traws-lywodraethol. Mae nifer a gwerth yr anghysondebau a ddrwgdybir yn cael ei fonitro yn yr holl gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Risg. Caiff ymagwedd y Gronfa at reoli risg o dwyll ei harwain gan y Safonau Gweithredol ar Gwrth-Dwyll a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Cabinet

yn 2017. Rydym wedi diweddaru ein hymagwedd mewn nifer o feysydd er mwyn bodloni'r safonau gan gynnwys cyflwyno Grŵp Rheoli Risg o Dwyll i ystyried ac adolygu risg o dwyll a rheoliadau ar draws y Gronfa. Cynhaliwyd asesiad llawn ar risg o dwyll yn ystod y flwyddyn.

Risgiau Seiber

Mae'r gronfa'n wynebu risgiau o ymosodiad allanol maleisus ar ei systemau TG sy'n gyffredin i'r rhan fwyaf o fudiadau. Rydym wedi gwneud gwaith sylweddol i adnewyddu ein seilwaith technegol dros y 2 flynedd ddiwethaf i liniaru'r risgiau hyn ac i ddiweddaru systemau sy'n heneiddio. Mae'r gwaith hwn yn mynd rhagddo, rydym yn dilyn cyngor allanol pan fo'n briodol ac yn profi ein mesurau amddiffyn yn rheolaidd. Rydym wedi cael ein diogelu i ryw raddau gan i ni ryngweithio ychydig iawn ar-lein â chwsmeriaid. Daw datblygu datrysiadau digidol â ffocws mwy pendant i waith yn y maes hwn. Yn ystod y flwyddyn, fe gomisiynom brawf treiddiad allanol a nododd nifer o feysydd i ganolbwyntio arnynt o ran gwaith ychwanegol i leihau risgiau. Bu'r Gronfa gyflawn achrediad Cyber Essentials yn ystod y flwyddyn.

Diogelu Data a'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR)

Cryfhawyd deddfwriaeth diogelu data yn ystod y flwyddyn yn dilyn cyflwyniad GDPR. Yn yr un modd â mudiadau eraill, mae'r Gronfa wedi adolygu ei hymagwedd at ddiogelu data er mwyn sicrhau ei bod yn gallu bodloni'r gofynion newydd. Rydym wedi diweddaru cytundebau a hysbysiadau preifatrwydd perthnasol yn ogystal â'n trefniadau cytundebol gyda deiliaid grant a mudiadau eraill. Rydym wedi ystyried yn ofalus y trefniadau lle rydym yn ariannu rhaglenni gyda phartneriaid a allai fod yn prosesu data yn ymwneud ag unigolion sydd â chategorïau arbennig o ddata personol a hefyd lle bod yna bosibilrwydd o rannu data gyda mudiadau trydydd parti oherwydd gwerthusiad neu weithgareddau tebyg.

Yn ystod y flwyddyn, doedd dim toriadau data a oedd angen rhoi gwybod i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth amdanynt.

System rheoli ariannu (FMS)

Cyflwynwyd FMS (system fusnes sy'n cefnogi ein proses ddyfarniadau) yn 2013/14 a bu'n destun peth ansefydlogrwydd gweithredol. Er i ni fynd i'r afael â'r materion hyn, daethom i'r casgliad nad yw'r system yn rhoi cefnogaeth lawn i'r dulliau gweithio y mae eu hangen arnom i gyflwyno'r egwyddorion allweddol a ddisgrifir yn y Fframwaith Strategol ac yn fwy penodol y dulliau gweithio ac uchelgeisiau a ddisgrifir yn y strategaeth gwneud grantiau. Mae gwaith wedi cychwyn i ddisodli'r system gyda chyfarpar digidol sy'n cefnogi ein dulliau gweithio ac anghenion gwybodaeth yn fwy priodol. Yn ystod 2015/16, fe wnaethom addasiad gwerth gostyngol mewn perthynas â gwerth cario ymlaen y system, sef cyfanswm o £9.5m ac yn 2016/17 fe wnaethom addasiad i'w fywyd economaidd defnyddiol sy'n weddill. Rydym wedi adolygu ein hasesiad o FMS ac wedi dod i'r casgliad bod dim angen addasu'r gwerth gostyngol ymhellach eleni na chwaith ei fywyd economaidd defnyddiol sy'n weddill.

Risg targed costau gweithredu

Mae'r llywodraeth yn mynnu ein bod yn gweithredu o fewn trothwy costau 8 y cant o'n hincwm gan y Loteri a chyllidebwyd i gyflawni hyn yn 2018/19. Cyflawnom y targed hwn ar gyfer y flwyddyn hon. Rydym yn parhau i chwilio am fesurau effeithlonrwydd a chafwyd ailstrwythuro pellach ar draws y Gronfa yn ystod y flwyddyn a ddyluniwyd i wella gwasanaethau a chyflwyno arbedion. Mae'r gyllideb ar gyfer 2019/20 wedi'i phennu i barhau i weithredu o fewn y trothwy 8 y cant. O 2018/19, newidiodd yr asesiad o'r mesuriad hwn i sail dreigl tair blwyddyn. Mae hyn yn galluogi ni i reoli newidiadau tymor byr mewn incwm a rheoli costau buddsoddi'n fwy effeithiol.

Risg i'n Henw Da

Mae gweithgareddau'r Gronfa a'r prosiectau a mudiadau y mae'n eu hariannu ynghyd â'i statws fel corff cyhoeddus yn dod â risgiau penodol at ein henw da os bydd ein gweithredoedd ni neu rai ein deiliaid grant yn arwain at faterion sydd o bryder i'r cyhoedd. Rydym yn cydweithio'n agos â'n budd-ddeiliaid i fonitro dyfarniadau risg uwch yn ofalus ac yn adnabod yn gyflym y cyfryw faterion a allai godi. Yn ystod y flwyddyn, mae nifer fechan o faterion o'r natur hon wedi codi ac aeth ein timau ati i fynd i'r afael â nhw yn ofalus.

Risgiau Cyfrifon Segur

Bydd incwm yn parhau i gael ei wneud ar gael ar gyfer dyfarniadau dan drefniadau'r cyfrifon banc segur dros y ddwy flynedd nesaf ac wedi hynny hefyd, mae'n debygol. Mae'r Gronfa wedi bod yn gweithio gyda DCMS mewn perthynas â dosbarthu'r gyfran a ddosrannwyd i Loegr. Sefydlwyd dau fudiad newydd i reoli dosbarthiad yr ariannu yn unol â themâu Ieuenctid a Chynhwysiad Ariannol. Mae'r Gronfa'n wynebu rhai risgiau ychwanegol mewn perthynas â'r gweithgaredd hwn o ran sicrhau ei bod yn gallu bodloni ei chyfrifoldebau llywodraethu a sicrwydd dan y Ddeddf. Mae'r prosesau llywodraethu a sefydlwyd yn y trefniadau newydd a'r rheoliadau a osodir ar fudiadau newydd yn gysylltiedig â'r ariannu a dderbynian nhw yn mynd i'r afael â'r rhain.

Diogelu mewn elusennau a mudiadau cymunedol eraill

Mae nifer o faterion yn ymwneud â diogelu wedi dod i'r amlwg yn ystod blynyddoedd diweddar yn y sector rydym yn ei gefnogi, gan gynnwys mewn perthynas â mudiadau rydym wedi eu hariannu. Mae'r Gronfa wedi ymateb i'r materion hyn ac mae'n diweddaru ei hymagwedd ei hun at ddiogelu yn ogystal â sut rydym yn ceisio sicrwydd gan ymgeiswyr a deiliaid grantiau.

Effeithiolrwydd llywodraethu anweithredol

Nod trefniadau llywodraethu'r Gronfa yw galluogi'r Bwrdd i ganolbwyntio'n effeithiol ar oruchwyliaeth strategol y mudiad. Comisiynwyd adolygiad o'r trefniadau hyn gan y Bwrdd yn ystod 2016/17. Mae'r argymhellion o hynny wedi cael eu rhoi ar waith. Mae'r newidiadau allweddol wedi galluogi aelodau'r Bwrdd i wahaniaethu'n glir rhwng materion o strategaeth i'w trafod yn eang o'r adolygiad ac asesiad o faterion mwy gweithredol.

Mae strwythur ac aelodaeth y Bwrdd wedi'u disgrifio yn Nedd y Loteri Genedlaethol 2006 a sefydlodd y Gronfa Loteri Fawr. Mae aelodau'r Bwrdd yn cael eu penodi gan DCMS mewn ymgynghoriad, lle bo'n briodol, â'r weinyddiaeth ddatganoledig berthnasol. Mae rôl y Bwrdd a'i aelodau yn ymwneud ag amrediad llawn gweithgareddau'r Gronfa gan gynnwys ariannu cyfrifon segur a rhaglenni grant Trydydd Parti.

Mae materion rhaglenni ariannu o fewn paramedrau llym a bennir gan y Bwrdd wedi'u datganoli'n llawn i'r pum pwyllgor portffolio. Cynrychiolir pob portffolio ar y Bwrdd gan ei gadeirydd.

Mae'r Bwrdd wedi cydio yn y materion strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r Gronfa ac wedi ymwneud yn weithredol â phennu'r cyfeiriad a chytuno ar y Fframwaith Strategol newydd. Mae wedi'i foddhau ei fod yn derbyn digon o wybodaeth gywir i fod yn hyderus am effeithiolrwydd y rhaglenni ariannu, ac am berfformiad ariannol a gweithredol y mudiad, gan gynnwys rheoli risg. Mae portffolio pob gwlad yn adrodd ei berfformiad bob blwyddyn i'r Bwrdd a hefyd yn darparu diweddariadau bob chwarter.

Mae'r Gronfa'n cymhwyso arweiniad Trysorlys EM a Swyddfa'r Cabinet mewn Llywodraethu Corfforaethol adrannau llywodraeth ganolog i'r graddau ei fod yn berthnasol i gyrff cyhoeddus anadrannol. Rwyf wedi fy modloni bod yr egwyddorion yn yr arweiniad, ynghyd â ffynonellau arweiniad eraill ar arfer da mewn llywodraethu corfforaethol wedi'u hadlewyrchu'n llawn yn nhrefniadau llywodraethu'r Gronfa.

Adolygiad Teirblwydd

Bu Swyddfa'r Cabinet gynnal Adolygiad Teirblwydd o'r Gronfa yn 2013/14, gan adrodd arno ym mis Mehefin 2014. Roedd yr adroddiad yn adnabod y Gronfa fel mudiad pwysig ac uchel ei barch, gan wneud 28 argymhelliad. Rydym wedi gweithredu ar y gweithredoedd hyn neu eu datrys mewn modd arall ac fe gytunodd DCMS, fel ein corff noddi, yn ystod y flwyddyn bod y broses wedi'i gwblhau. Nid yw'r Gronfa wedi cael clywed pryd y gallai fod yn destun Adolygiad Teilwredig, y broses goruchwylio sydd bellach wedi disodli'r Adolygiad Teirblwydd.

Cynllunio corfforaethol a rheoli perfformiad

Mae gan y Gronfa system cynllunio corfforaethol a ddylunnir i adnabod blaenoriaethau a chynlluniau ym mhob cyfnod ac i weithredu fel canllaw ar gyfer cyflwyno'r strategaeth a gymeradwyir gan y Bwrdd. Mae cynlluniau Cyfarwyddiaethau'n cael eu datblygu ar draws y Gronfa, ac yn bwydo i mewn i'r cynllun corfforaethol cyffredinol ac amcanion personol staff.

Roedd cynllun corfforaethol 2018/19 yn cynnwys un dangosydd perfformiad allweddol (DPA) ariannol a chwech anariannol. Cafodd y rhain eu monitro'n rheolaidd ac adroddwyd amdanynt i'r UDRh ac i'r Bwrdd, gyda chamau cywiro'n cael eu cytuno pryd bynnag y bu angen. Roedd nifer o'r rhain yn fesurau newydd gyda'r nod o sefydlu data gwaelodlin y gellid ei defnyddio i asesu tueddiadau yn y dyfodol.

Adroddir ar ein perfformiad yn erbyn y DPA hyn yn adran Adroddiad Perfformiad y ddogfen hon. Cyflawnom chwech o'r saith DPA a osodwyd ar gyfer y flwyddyn.

Coladwyd a dadansoddwyd gwybodaeth reoli allweddol (KMI) ychwanegol ar gyfer yr UDRh trwy gydol y flwyddyn mewn amryw ffurfiau. Mae hyn yn cyflwyno data ar y fath faterion ag ystadegau cyflogaeth, gwasanaethau gwneud grantiau a materion ariannol eraill fel ein balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol.

Mae'r Gronfa wedi parhau i ddatblygu ei hymagwedd at gynllunio ac wedi gwneud newidiadau pellach yn ystod y flwyddyn gan gynnwys paratoi datganiad o ddiben i gefnogi strategaeth Pobl yn Arwain ac i ddiweddaru ein hegwyddorion gan ychwanegu un yn ymwneud â chyd-destun y cymunedau a mudiadau a ariannwn. Mae ein hymagwedd at gynllunio yn parhau i esblygu ac mae wedi cefnogi ein cynlluniau a'n cyllideb ar gyfer y cyfnod i ddod. Mae hyn yn cynnwys gosod blaenoriaethau penodol i ddatblygu yn erbyn pedwar nod corfforaethol.

Cyfrifon Segur

Mae gan y Gronfa uwch brosesau llywodraethu sydd wedi'u hen sefydlu i reoli llif ariannu'r Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur mewn ymateb i lefelau cynyddol o weithgarwch. Rydym wedi gweithio gyda DCMS i roi strwythurau adrodd ar waith i sicrhau bod pob agwedd ar yr ystod o weithgareddau gwneud grantiau'n cael eu dylunio a'u cyflwyno'n briodol a bod y trefniadau llywodraethu ar gyfer y Gronfa'n effeithiol yn y maes hwn a'u bod yn cefnogi'r cynllun Cyfrifon Banc Segur cyffredinol yn briodol. Mae'r gwaith i gyflwyno gweithgareddau cyfrifon segur yn llunio rhan o'n hymagwedd gyffredinol at lywodraethu sefydliadol ar draws y Gronfa a, thrwy hynny, mae rôl y Bwrdd, y Pwyllgor Archwilio a Risg, Archwilio Mewnol a'r Swyddog Cyfrifyddu yn ymestyn i fynd i'r afael â'r gweithgareddau hyn ynghyd â'r sawl sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau a ariannwn trwy'r Loteri.

Arian trydydd parti

Mae'r Bwrdd yn ymwneud yn weithredol â phenderfyniadau am waith trydydd parti; ystyried, ar gyfer pob cais, a yw, neu a allai fod yn briodol, i'r Gronfa ymgymryd â'n strategaeth ariannu trydydd parti a'r egwyddorion yn y Fframwaith Strategol, ac a yw'n gyson gwneud hynny. Rydym yn cymhwyso fframwaith risgiau a rheoli i bob cyfle yn unol â'r dasg a bennir gan y cleient, gan sicrhau nad oes unrhyw risg y bydd arian Loteri'n cael ei roi mewn perygl neu y bydd gwaith nad yw'n ymwneud â'r Loteri'n cael ei groes-gymorthdalu o adnoddau Loteri.

Trefniadau dirprwyedig ac ymddiriedolaeth

Mae'r Gronfa'n dirprwyo rhai o'i swyddogaethau i fudiadau eraill, fel a ddisgrifir yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu. Cyflawnir gwaith diwydrwydd dyladwy cymesur ar lywodraethu a systemau partneriaid dyfarnu arfaethedig cyn dyfarnu grantiau. Mae'r trefniadau'n cael eu rheoli'n weithredol ac mae trefniadau archwilio mewnol ac allanol priodol yn cael eu cymhwyso hefyd.

Mae'r Gronfa hefyd yn gwneud dyfarniadau fel gwaddolion i ymddiriedolaethau, a grëir yn benodol fel arfer at ddiben y dyfarniad, er enghraifft sefydlwyd yr Ymddiriedolaeth Power to Change yn 2014/15 i gefnogi mentrau cymunedol ar draws Lloegr, o ysbrydoli a meithrin syniadau a helpu cymunedau i gynyddu graddfa ac ehangu eu busnesau.

Yn ogystal â gwneud gwaith diwydrwydd dyladwy tebyg cyn y dyfarniad, mae'r Gronfa yn penodi amddiffynnwr annibynnol yn y mwyafrif o achosion sydd â phwerau i sicrhau bod y gwaddol yn cael ei gymhwyso'n briodol yn unol â bwriad y Gronfa.

Ein polisi ac arfer talu

Yn unol â'r canllaw Arfer Taliadau Gwell, rydym yn anelu at dalu ein holl gredydwyr o fewn 30 niwrnod o dderbyn anfoneb, oni bai bod amodau a thelerau eraill wedi eu cyd-drafod. Yn 2018/19, talwyd 88 y cant (90 y cant yn 2017/18) o'r holl gredydwyr o fewn 30 niwrnod ar ôl i ni dderbyn anfoneb.

Roedd canran y cyflenwyr a dalwyd o fewn 10 niwrnod o dan her talu'n brydlon y Llywodraeth yn 64 y cant yn ystod 2018/19 (63 y cant yn 2017/18).

Roedd ein cyfanswm diwrnodau credydwyr (cyfanswm gwerth ein credydwyr ar 31 Mawrth 2019 wedi'i rannu â'r cyfanswm taliadau credydwyr yn ystod 2018/19, wedi'i fynegi mewn diwrnodau) yn 15 diwrnod (14 diwrnod yn 2017/18).

Ansawdd data a diogelu data

Rydym yn trin ein rhwymedigaethau diogelu gwybodaeth fel mater o'r bwys pennaf ac, o dan weithdrefnau craffu a chynghori'r Pwyllgor Archwilio a Risgiau, aseswn ddigonolrwydd ein mesurau diogelu gwybodaeth yn rheolaidd.

Daeth y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data i rym ym mis Mai 2018 gan osod mwy o reoliadau ar fudiadau yn ymwneud â'u cyfrifoldebau wrth gasglu a storio data personol. Mae llawer o waith y Gronfa yn ymwneud â chasglu data personol yn cwympo o dan ein rôl statudol ond mae'r rheoliad yn berthnasol i'r Gronfa i gyd. Rydym wedi addasu ein prosesau a'n hymagwedd er mwyn sicrhau ein bod yn gallu bodloni'r gofynion newydd. Rydym wedi diweddaru ein trefniadau grantiau ac ystyried yn ofalus y trefniadau

gyda deiliaid grant o ran casglu, storio a rhannu data personol buddiolwyr unigol gan gynnwys lle mae categorïau arbennig o ddata personol yn cael eu storio.

Rydym wedi ymgymryd â rhaglen sylweddol o hyfforddiant a rhannu gwybodaeth ar draws y Gronfa i sicrhau bod yr holl gydweithwyr yn ymwybodol o'r gofynion. Rydym wedi sefydlu rôl Swyddog Diogelu Data er mwyn sicrhau bod gennym fodd o adolygu materion yn ymwneud â diogelu data ac adrodd arnynt sy'n annibynnol o uwch reolwyr. Caiff y rôl hon ei chefnogi gan gyfres o bencampwyr data o swyddogaethau ar draws y Gronfa.

Ni chafwyd unrhyw golledion data personol y gellir adrodd amdanynt yn ystod 2018/19.

Effaith Brexit

Mae'r Gronfa yn rhan o ddwy raglen ariannu weithredol gyda chyllid cyfatebol o Gronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF). Mae'r ariannu eisoes yn ei le trwy'r Adran Gwaith a Phensiynau fel yr Asiant Reoli i gyflwyno'r grantiau hyn. Mae costau'r Gronfa i gyflwyno'r rhaglenni hyn wedi'i warantu gan y Trysorlys ar gyfer 2019/20. Pe na fydd dêl ar gyfer Brexit, byddai'r Gronfa'n ceisio gwarantau pellach i gwblhau cyflwyniad y rhaglenni er mwyn osgoi traws-gymorthdaliadau o'n gweithgareddau gyda'r Loteri. Buasem yn disgwyl bod hwn yn dod gan fod y costau'n rhan o ariannu cyffredinol ESF.

Nid yw gweddill gweithgareddau'r Gronfa'n ddibynnol ar ffynonellau ariannu ar draws ffiniau na chwaith ydyw'n dibynnu ar wasanaethau arwyddocaol o endidau'r Undeb Ewropeaidd. Ni ragwelir unrhyw effaith faterol ar y Gronfa yn dilyn ymadawiad rhagweledig y Deyrnas Unedig o'r Undeb Ewropeaidd.

Asesiad cyffredinol o lywodraethu a rheoli mewnol

Yn fy marn i ac wedi'i chefnogi gan adroddiad sicrwydd y Pennaeth Archwilio Mewnol, mae systemau llywodraethu a rheoli mewnol y Gronfa yn ddigon i'm galluogi fi i sicrhau cydymffurfiad y Gronfa â Deddfau'r Loteri Genedlaethol, y Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur a'r cyfarwyddiadau polisi, ariannol a chyfrifyddu a gyhoeddir oddi tanynt.

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
4 Gorffennaf 2019

Aelodaeth, presenoldeb mewn cyfarfodydd a thâl cydnabyddiaeth y Bwrdd a phwyllgorau yn ystod y flwyddyn

Aelodau'r Bwrdd Deyrnas Unedig

Enw	Rôl	Presenoldeb 2018/19	Tâl cyd-nabyddiaeth 2018/19	Tâl cyd-nabyddiaeth 2017/18
Peter Ainsworth	Cadeirydd, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	40,000	40,000
	Cadeirydd, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth	1/1		
	Cadeirydd, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	4/4		
Tony Burton CBE	Is-gadeirydd, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	15,696	15,696
	Cadeirydd, Pwyllgor Archwilio a Risgiau	4/4		
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth	1/1		
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	4/4		
Astrid Bonfield CBE	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (tan 30 Tachwedd 2018)	1/2	6,540	7,848
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig (tan 30 Tachwedd 2018)	1/2		
Natalie Campbell	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
Perdita Fraser	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4		
Julie Harrison	Cadeirydd, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4		
David Isaac CBE	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (tan 1 Mehefin 2018)	0/0	1,308	7,848
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth (tan 1 Mehefin 2018)	1/1		
Maureen McGinn	Cadeirydd, Pwyllgor Yr Alban	7/7	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4		
Elizabeth Passey	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	1/2		
Rachael Robathan	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
Nat Sloane CBE	Cadeirydd, Pwyllgor Lloegr	6/6	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	3/4		
Sir Adrian Webb	Cadeirydd, Pwyllgor Cymru	6/6	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4		
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4		
Emma Boggis	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 11 Chwefror 2019)	1/1	-	-
Danielle Walker-Palmour	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 11 Chwefror 2019)	0/1	-	-

Aelodau eraill

Enw	Rôl	Presenoldeb 2018/19	Tâl cyd-nabyddiaeth 2018/19	Tâl cyd-nabyddiaeth 2017/18
Pwyllgor Lloegr				
Geeta Gopalan	Is-gadeirydd, Pwyllgor Lloegr (tan 31 Rhagfyr 2018)	4/4	6,540	8,060
Charlie Howard	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 30 Hydref 2018)	0/0	3,916	9,384
Margaret Jones	Aelod, Pwyllgor Lloegr	6/6	7,848	7,848
Tarn Lamb	Aelod, Pwyllgor Lloegr	6/6	10,160	10,000
Kevin Bone	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 20 Ionawr 2018)	6/6	7,848	654
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig (o 20 Ionawr 2018)	4/4		
John Mothersole	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 20 Ionawr 2018)	5/6	7,848	654
Pwyllgor Yr Alban				
Grant Carson	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	5/7	5,232	5,232
Stella Everingham	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	7/7	5,232	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r DU (o 19 Gorffennaf 2017)	4/4		
Iain Gordon	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 31 Awst 2018)	3/3	2,180	5,232
Lindsay Graham	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 12 Mawrth 2018)	5/7	5,513	436
Aaliya Seyal	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 12 Mawrth 2018)	6/7	5,513	436
Martin Johnstone	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 12 Mawrth 2018)	5/7	5,513	-
Janet Miles	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 1 Hydref 2018)	4/4	3,450	4,796
Pwyllgor Cymru				
Rona Aldrich	Aelod, Pwyllgor Cymru	6/6	5,232	5,232
Sian Callaghan	Aelod, Pwyllgor Cymru	5/6	5,232	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	3/4		
Rob Pickford OBE	Aelod, Pwyllgor Cymru	5/6	5,232	5,232
Helen Wilkinson	Aelod, Pwyllgor Cymru (o 1 Chwefror 2018)	6/6	5,232	436
Nicola Russell-Brooks	Aelod, Pwyllgor Cymru (o 1 Chwefror 2018)	4/6	5,232	872

Aelodau eraill

Enw	Rôl	Presenoldeb 2018/19	Tâl cyd-nabyddiaeth 2018/19	Tâl cyd-nabyddiaeth 2017/18
Pwyllgor Gogledd Iwerddon				
Dr Michael Dobbins	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	4/6	5,232	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	3/4		
Tony Doherty	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	5,232	5,232
Charles Mack	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	4/5	5,232	5,232
Sandra MacNamee	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	5,232	5,232
Eileen Mullan	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	4/6	5,232	5,232
Pwyllgor Archwilio a Risg				
Ruth Marchington	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 1 Gorffennaf 2017)	4/4	1,744	1,308
Charlotte Moar	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 1 Gorffennaf 2017)	3/4	1,744	1,308

Cofrestr buddiannau

Mae'n rhaid i holl aelodau ein Bwrdd a'n Pwyllgorau, ein haseswyr, ein hymgynghorwyr ac aelodau unrhyw banel ymgynghorol, a'n staff, ddatgan buddiannau perthnasol o dan ein côd moeseg. Mae'r côd hwn yn cydymffurfio â chôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Mae buddiannau sydd wedi'u datgan gan aelodau Bwrdd wedi'u cyhoeddi ar ein gwefan. Mae manylion y cyfryw fuddiannau ar gyfer yr holl aelodau pwyllgor sy'n gwneud penderfyniadau ar gael trwy ysgrifennu at y Pennaeth Llywodraethu.

Os yw'r Bwrdd neu bwyllgor yn ystyried unrhyw faterion y gellir tybio'n rhesymol eu bod yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf o ran penderfyniadau ar grantiau i fudiadau ond hefyd unrhyw berthnasoedd masnachol, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau o'r cychwyn cyntaf bod y datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod yn gadael pan drafodir yr eitem berthnasol.

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi manylion y dyfarniadau a wnaed i fudiadau y mae aelodau'r Bwrdd neu bwyllgorau gwlad wedi datgan buddiant ynddynt o fewn y flwyddyn ariannol bresennol neu pan ddatgelir buddiannau eraill o ran mudiadau a ariannwyd.

Enw	Enw'r mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniadau a wnaed yn 2018/19 Nifer	Dyfarniadau a wnaed yn 2018/19 £	Tynnu'n ôl o'r dyfarniad	Dyfarniad grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2019 £
Aaliya Seyal	Parent Network Scotland	Aelod Bwrdd	1	145,396	Dd/B	97,956
	Scottish Refugee Council	Aelod Bwrdd	1	10,000	Dd/B	-
Deirdre Robertson	Scout Association	Ymgynghorydd	1	10,000	Dd/B	-
Eileen Mullan	Age NI	Cadeirydd	1	2,244,942	Dd/B	2,319,940
Geeta Gopalan	Pilotlight	Ymgynghorydd	1	213,075	Dd/B	213,075
Kevin Bone	Pilotlight	Ymgynghorydd	1	213,075	Dd/B	213,075
	YMCA Abertawe	Mentor	1	9,750	Dd/B	-
Maggie Jones	The Youth Association	Cadeirydd	-	-	Dd/B	70,549
	Ymddiriedolaeth Adfywio'r Meysydd Glo	Cyswllt Perthynas Agos	-	-	Dd/B	9,054
	Cyngor Dinas Leeds	Cyswllt Perthynas Agos	-	-	Dd/B	101,086
	Leeds City Council	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	-	-	Dd/B	1,481,843
	Your Consortium Limited	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	-	-	Dd/B	3,631,220
Martin Johnstone	WEvolution	Ymgynghorydd	1	286,975	Dd/B	367,488
	Faith in Community (Scotland)	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	45,248
	Home-Start Glasgow South	Cyswllt Perthynas Agos	-	-	Dd/B	417,316
Maureen McGinn	Clore Social Leadership	Mentor	1	45,195	Dd/B	160,369
	Sefydliad Paul Hamlyn	Ymgynghorydd	-	0	Dd/B	828,750
Michael Dobbins	Liberty Consortium	Cadeirydd	1	9,965	Dd/B	188,285
Nat Sloane	Catch 22 Charity Limited	Cadeirydd	-	-	Dd/B	223,967
	Social Finance Limited	Aelod pwyllgor	-	-	Dd/B	1,417,500
	Pause Creating Space for Change	Cadeirydd	-	-	Dd/B	593,067
Natalie Campbell	UnLtd	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	219,000

Enw	Enw'r mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniadau a wnaed yn 2018/19 Nifer	Dyfarniadau a wnaed yn 2018/19 £	Tynnu'n ôl o'r dyfarniad	Dyfarniad grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2019 £
Nicola Russell-Brooks	Breast Cancer Care	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	257,602
	NCVO	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	230,000
Perdita Fraser	Ashoka UK	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	20,000
Peter Ainsworth	Pallant House Gallery	Cyswllt Perthynas Agos	1	92,910	Dd/B	92,910
Rob Pickford	The Royal Society for the Protection of Birds	Aelod	-	-	Dd/B	298,955
	Prifysgol Caerdydd	Cymrawd	-	-	Dd/B	1,062,582
Ruth Marchington	Cymdeithas y Cerddwyr	Aelod	1	49,767	Dd/B	68,660
Sandra McNamee	Greenlight Gateway	Ymgynghorydd	1	99,250	Dd/B	82,642
	Women's Aid ABCLN	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	529,019
	NSPCC	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	33,158,717
Sian Callaghan	Cymdeithas Tai Cadwyn Cyfyngedig	Cyfranddeiliad	1	99,933	Dd/B	-
	The Royal Society for the Protection of Birds	Cyswllt Perthynas Agos	-	-	Dd/B	298,955
Stella Everingham	Cyngor Scottish Borders	Cyflogai	-	-	Dd/B	357,790
	Children in Scotland	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	74,922
Tarn Lamb	Cornwall Neighbourhoods for Change Limited	Prif Weithredwr	1	95,360	Do	95,360
	Y Cyngor Dylunio	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	240,913
Tony Burton	Renaisi Limited	Ymgynghorydd	1	119,933	Dd/B	2,203,289
	The Conservation Volunteers	Ymgynghorydd	3	111,955	Dd/B	537,377
Tony Doherty	Ymddiriedolaeth Gymunedol Dove House	Cadeirydd	1	10,000	Dd/B	-

Nodiadau: 1. Pan gaiff ei gofnodi fel ddim yn berthnasol ("Dd/B") mae'r unigolyn wedi datgan cysylltiad â'r mudiad ond ni fu'n rhan o unrhyw benderfyniad mewn perthynas â grantiau cysylltiedig.

Yr uwch dîm rheoli

Dawn Austwick
Prif Weithredwr

Sarah Benioff
Cyfarwyddwr, Lloegr (o fis Rhagfyr 2018)

Kate Beggs
Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon
(o fis Ionawr 2019)

Gemma Bull
Cyfarwyddwr Datblygu

Yn flaenorol: Cyfarwyddwr Datblygu, Lloegr

Martin Cawley
Cyfarwyddwr, Yr Alban

Joe Ferns
Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio Deyrnas Unedig

James Harcourt
Cyfarwyddwr, Lloegr

Ben Harrison
Cyfarwyddwr Ymgysylltu

Ian Hughes
Cyfarwyddwr Cyllid

Joanne McDowell
Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon

(tan fis Rhagfyr 2018)

John Rose
Cyfarwyddwr, Cymru

Mae'r canlynol yn aelodau'r Uwch Dîm Rheoli ond yn adrodd i gyfarwyddwr a enwir uchod:

Matthew Green
Cyfarwyddwr Technoleg
(o fis Hydref 2018)

Cyfarwyddwr Technoleg Dros Dro yn flaenorol

Neil Harris
Cyfarwyddwr Pobl (o fis Mai 2018)

Dianne Hughes
Cyfarwyddwr AD (tan fis Mai 2018)

Ein hadroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff

Llywodraethu

Mae gan Bwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth y Bwrdd gyfrifoldeb i:

- cytuno ar amodau a thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- penderfynu ar arfarniad perfformiad a thâl cysylltiedig y Prif Weithredwr
- pennu tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr
- cymeradwyo arfarniadau perfformiad a thâl cysylltiedig cyfarwyddwyr, a
- phenderfynu ar delerau diswyddo ar gyfer y Prif Weithredwr a'r cyfarwyddwyr.

Ar gais Cadeirydd y Pwyllgor, mae'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Pobl neu swyddogion eraill yn dod i gyfarfodydd ar gyfer eitemau penodol ar yr agenda.

Mae penderfyniadau'r Pwyllgor yn amodol ar:

- gydymffurfio â'r arweiniad tâl a gyhoeddir gan Swyddfa'r Cabinet/ Trysorlys EM sy'n berthnasol i dâl cydnabyddiaeth staff yn gyffredinol
- cymeradwyaeth gan DCMS o amodau a thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- cymeradwyaeth gan DCMS o unrhyw daliadau terfynu i'r Prif Weithredwr.

Polisi tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr gweithredol

Mae ein polisi yn cynnig tâl cydnabyddiaeth sy'n galluogi'r Gronfa i ddenu, cadw a symbylu unigolion hynod alluog sydd â'r sgiliau a'r galluoedd i arwain a rheoli'r mudiad. Wrth wneud hyn, mae'r polisi'n ceisio darparu tâl cydnabyddiaeth teg ar gyfer cyfraniadau a chyfrifoldeb unigol, gan ddarparu elfen o dal ar sail perfformiad.

Mae Cyfarwyddwyr, gan gynnwys y Prif Weithredwr, yn derbyn cyflog sylfaenol a thâl ar sail perfformiad (ac eithrio mewn perthynas ag un Cyfarwyddwr). Mae eu hamodau a thelerau cyflogaeth eraill yr un â chyflogeion eraill y Gronfa. Mae ganddynt hawl i fod yn aelodau o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil.

Mae'r holl gyfarwyddwyr ar gontractau parhaol (ac eithrio pan fônt yn destun trefniadau dros dro neu interim) yn amodol ar dri mis o rybudd. Telir unrhyw daliadau terfynu yn unol â chynllun iawndal y gwasanaeth sifil.

Pennir unrhyw gynnydd yng nghyflog y Prif Weithredwr gan y Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth; yn 2018/19 roedd hwn yn 0.68 y cant. Cymeradwyir unrhyw gynnydd blynyddol yng nghyflogau'r Cyfarwyddwyr eraill gan y Prif Weithredwr, gan adlewyrchu canlyniad dyfarniad tâl y staff yn gyffredinol.

Mae gan y Prif Weithredwr hawl i daliad ar sail perfformiad gwerth hyd at 12 y cant o'i chyflog sylfaenol. Mae gan y Cyfarwyddwyr eraill hawl i daliad gwerth hyd at 8 y cant o'i chyflog sylfaenol. Mae taliadau ar sail perfformiad yn anghyfunedig (hynny yw, nid ydynt yn cael eu hychwanegu at y cyflog sylfaenol, ac mae'n rhaid eu hennill eto bob blwyddyn). Nid ydynt wedi'u cynnwys mewn tâl pensiynadwy. Mae'r Prif Weithredwr wedi penderfynu rhoi elfennau tâl ar sail perfformiad ei thâl cydnabyddiaeth i elusen.

Nid oes unrhyw un o'r cyfarwyddwyr yn derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau i gyfarwyddwyr ar yr yn sail â holl gyflogeion eraill y Gronfa.

Bu dau aelod o'r Uwch Dîm Rheoli, un ohonynt yn gyfarwyddwr, adael yn ystod

y flwyddyn. Ni wnaethpwyd unrhyw daliadau o ran dod â'r swyddi i ben.

Mae manylion cyflog sylfaenol, taliadau ar sail perfformiad a buddiannau pensiwn cyfarwyddwyr wedi'u hamlinellu yn y tabl ar dudalennau 82-83. Gellir dod o hyd i fanylion eu treuliau ar y wefan: tnlcommunityfund.org.uk/welsh/about/our-people/senior-management-team

Swyddogion sydd â chyfrifoldeb ariannol sylweddol

Penododd y Gronfa 26 o aelodau Bwrdd neu aelodau o'r Uwch Dîm Rheoli y pennwyd bod ganddynt gyfrifoldeb ariannol sylweddol. Talwyd am yr holl benodiadau hyn trwy gyflogres y Gronfa.

Lluosrifau tâl (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Mae'n ofynnol i ni ddatgelu'r berthynas rhwng tâl cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r tâl uchaf yn eu mudiad (sef y Prif Weithredwr) a thâl cydnabyddiaeth canolrif cyflogeion y Gronfa. Mae'r cyfanswm tâl cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog, tâl ar sail perfformiad A buddiannau mewn da; Mae'n eithrio taliadau terfynu. Nid yw'n cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwyr a gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian pensiynau.

Band cyfanswm cyflog plws dyfarniad perfformiad y cyfarwyddwr â'r tâl mwyaf eleni oedd £145,000 i £150,000 (2017/18 £155,000 i £160,000), cyflog canolrif cyflogeion y Gronfa oedd £26,542 (2017/18 £28,000). Yn 2018/19, mae'r gymhareb rhwng y tâl mwyaf a'r canolrif wedi aros yn 5:6:1 (2017/18 5.6:1). Yn 2018/19, doedd dim (2017/18 dim) cyflogeion a dderbyniodd tâl cydnabyddiaeth sy'n fwy na'r cyfarwyddwr â'r tâl uchaf. Mae'r ystod tâl cydnabyddiaeth yn amrywio o'r ystod £10,000 - £15,000 i'r ystod £145,000 - £150,000.

Staff

Dangosir manylion nifer y staff, eu cyfansoddiad ac unrhyw becynnau ymadael yn nodyn 7 y datganiadau ariannol.

Cydraddoldeb mewn cyflogaeth

Mae'r Gronfa yn ceisio bod yn gyflogwr amrywiol a chynhwysol. Rydym yn ceisio sicrhau bod ein staff yn adlewyrchu ac yn cynrychioli'r cymunedau y maent yn eu cefnogi'n briodol. Mae ein dull recriwtio'n sicrhau ein bod yn denu ystod amrywiol o ymgeiswyr ac rydym yn defnyddio ffynonellau, cysylltiadau, asiantaethau a dulliau hysbysebu priodol i gefnogi hyn.

Rydym yn ceisio sicrhau ein bod yn darparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu i'r holl staff i fwyafu eu gallu i ymgymryd â rolau dros y Gronfa. Rydym yn cefnogi ystod o gyfleoedd hyfforddi sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol, ac yn unigryw, i sgiliau y mae eu hangen i gyflawni'r rôl gan gynnwys datblygu arweinwyr a rheolwyr. Pan fydd staff yn datblygu problemau mynediad yn ystod eu cyflogaeth rydym yn ceisio sicrhau y gallant barhau i fodloni gofynion eu rôl gan gynnwys darparu cefnogaeth a hyfforddiant ychwanegol fel y bo angen. Mae'r tabl isod yn amlinellu ein hadroddiad monitro cydraddoldeb ar gyfer 2018/19.

	Y Gronfa	Gwasanaeth sifil	Poblogaeth y DU sy'n weithgar yn economaidd
Statws anabledd	%	%	%
Staff ag anableddau	6.5	10.0	13.1
Staff heb anableddau	93.5	90.0	86.9

	Y Gronfa	Gwasanaeth sifil	Poblogaeth y DU sy'n weithgar yn economaidd
Rhyw	%	%	%
Benyw	65.8	53.9	47.0
Gwryw	34.2	46.1	53.0

	Bwrdd	Cyfarwyddwyr	Uwch Staff y Gronfa
Rhyw	%	%	%
Benyw	66.7	35.0	64.7
Gwryw	33.3	65.0	35.3

	Y Gronfa		Poblogaeth y DU sy'n weithgar yn economaidd
Grŵp Ethnig	%		%
Asiaidd	6.4		4.7
Du	4.6		3.1
Tsieineaidd	-		0.6
Cymysg	2.0		1.2
Arall	0.6		2.8
Gwyn	84.4		87.6
Dim gwybodaeth	1.2		-
Ddim eisiau datgan	0.8		-

Absenoldeb salwch staff

Rydym yn ymroddedig i iechyd a lles ein staff. Mae gan y Gronfa bolisi absenoldeb salwch staff cynhwysfawr ac mae'n gweithredu gweithgareddau lles a arweinir gan gyflogeion hefyd. Yn ystod 2018/19, y nifer cyfartalog o ddiwrnodau absenoldeb salwch oedd 8.0 diwrnod fesul cyflogai (8.4 diwrnod yn 2017/18).

Cyfranogiad cyflogeion

Mae gan y Gronfa berthynas adeiladol gyda'n hundebau cydnabyddedig ar y cyd, Prospect ac Unite, ac mae'n ceisio annog a dod o hyd i gyfleoedd cynnwys ac ymgynghori â chyflogeion. Mae'r Gronfa yn cywain barn ei staff yn rheolaidd trwy ddeialog anffurfiol a thrwy arolygon cyswllt cyflogeion blynyddol ffurfiol.

Iechyd a Diogelwch

Mae'r Gronfa yn trin ei chyfrifoldebau dros Iechyd a Diogelwch ei staff, contractwyr a deiliaid grant fel mater o ddifrif. Rydym yn ceisio mabwysiadu arfer gorau wrth reoli ac adrodd ar risg. Mae newidiadau i'r ffordd yr ydym yn gweithio, gyda mwy o'n staff yn gweithio i ffwrdd o swyddfeydd penodol, wedi achosi i ni ymdrin ag unrhyw risgiau ychwanegol a allai godi.

Penodiadau ac Ymgynghoriaeth Oddi Ar y Gyflogres

Yn ystod y flwyddyn mae'r Gronfa wedi penodi saith (2017/18 chwech) o unigolion trwy gontractau oddi ar y gyflogres. Roedd un o'r rhain mewn perthynas â chyflenwi swyddi gwag dros dro ac roedd y chwech arall ar gyfer gwasanaethau arbenigol nad yw'r Gronfa'n eu defnyddio'n gyffredinol. Mae'r Gronfa'n gweithredu profion llymion i sicrhau yr asesir natur pob penodiad yn briodol a bod contractau'n cael eu gosod ym mhob achos i sicrhau y bodlonir y rhwymedigaethau treth ac Yswiriant Gwladol priodol. Cyfanswm cost y trefniadau hyn oedd £250,240 (2017/18 £411,097).

Roedd pump o'r contractau oddi ar y gyflogres yn gontractau newydd yn y flwyddyn neu wedi cyrraedd cyfnod penodi o chwe mis yn ystod y flwyddyn. Ceisiwyd sicrwydd mewn perthynas â didyniadau treth ac yswiriant gwladol ac fe'i darparwyd ym mhob achos. Ni chyflogwyd unrhyw un ohonynt yn uniongyrchol trwy gyflogres y Gronfa ac nid oedd yr un yn destun newid statws.

Mae'r Gronfa wedi talu costau ymgynghori o £345,245 (2017/18 £386,220) yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â darparu cyngor ac arbenigedd na fyddem yn eu caffael fel mater o drefn i gefnogi ein gweithgareddau parhaus.

Ardoll Brentisiaethau

Mae'r ardoll brentisiaethau'n berthnasol i bob mudiad sydd â bil cyflogau dros £3 miliwn. Mae cyfraniadau at y cyfrif ardoll brentisiaethau'n 0.5% o'r cyfanswm bil cyflogau ar ôl didynnu lwfans £15,000. Mae'r llywodraeth yn cyfrannu hyd at 10% at y cyfrif mewn perthynas â symiau sy'n gysylltiedig â Lloegr. Gall cyflogwyr ddefnyddio'r cyfrif i dalu am weithgareddau hyfforddiant cymwys. Mae trefniadau prentisiaeth mewn perthynas â Chymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon heb eu newid.

Mae'r Gronfa wedi gwneud cyfanswm cyfraniad o £122,078 (2017/18 £120,095) at y cynllun yn ystod y flwyddyn ac yn unol ag arweiniad cyfrifyddu'r llywodraeth mae wedi dileu hwn fel cost staff o dan drethi.

Mae'r Gronfa wedi hawlio cyfanswm o £17,467 (2017/18 £5,280) yn ôl mewn costau hyfforddi gan ddarparwyr priodol. Dangosir y costau hyn fel costau hyfforddi mewn costau gweithredu gyda mantais tynnu i lawr o'r cyfrif ardoll brentisiaethau wedi'i ddangos mewn incwm fel grant gan y llywodraeth.

Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau

Mae'n ofynnol i'r Gronfa adrodd ar ei pherfformiad i'r llywodraeth o dan y rheoliadau Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau. Mae manylion llawn ar gael ar borth bwlch cyflog rhwng y rhywiau gov.uk ac fe'u cyhoeddir ar ein gwefan. Ar draws y Gronfa'n gyffredinol, mae yna fwlch cyflog rhwng y rhywiau o 6.1 y cant (2017/18 3.2 y cant) o ran cyflog canolig tra bod canolrif cyfradd cyflogau yn 2.4 y cant (2017/18 – 0.2 y cant). Mae'r canlyniadau hyn yn dangos bod y bwlch yn cynyddu ers ein hadroddiad cyntaf. Mae hyn oherwydd rhaglen recriwtio sylweddol yn ystod 2018 a arweiniodd at gyfran sylweddol o aelodau newydd o staff benywaidd gyda chyfraddau cyflog, tra'u bod yn gymaradwy gyda chydweithwyr gwrywaidd, a oedd yn is na'r cyflog canolig ar gyfer y mudiad yn gyffredinol. Mae pob un o'r mesurau hyn yn cymharu'n ffafriol â'r rhan fwyaf o fudiadau tebyg ac yn benodol mewn cymhariaeth â bwlch cyflog cyffredinol y Gwasanaeth Sifil.

Amser Hwyluso Undebau Llafur

Nifer y cyflogeion a oedd yn swyddogion perthnasol yr undeb yn ystod y flwyddyn ariannol	4
Nifer y cyflogeion cyfwerth ac amser llawn	3.6

Canran yr amser sy'n cael ei dreulio ar amser hwyluso gan swyddogion perthnasol yr undeb:	
0%	-
1-50%	1
51-99%	3
100%	-

Cyfanswm cost yr amser hwyluso	£69,894
Cyfanswm cost y bil cyflogau	£33,776,000
Canran y bil cyflogau sy'n cael ei threulio ar amser hwyluso	0.20%

Oriau a dreulir ar weithgareddau undeb llafur â thâl	180
Oriau a dreulir ar amser hwyluso â thâl	4137
Canran	4.4%

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr – cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Gweithredwyr	Cyflog 2018/19 £000	Taliadau ar sail perfformiad 2018/19 £000	Gwerth buddiannau pensiwn 2018/19 £000	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2018/19 £000	Cyflog 2017/18 £000	Taliadau ar sail perfformiad 2017/18 £000	Gwerth buddiannau pensiwn 2017/18 £000	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2017/18 £000
Dawn Austwick (Prif Weithredwr)	130-135 (Cyfwerth ag amser llawn 145-150)	10-15	52	195-200	140-145	10-15	57	215-220
Kate Beggs (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon) o 1 Chwefror 2019	12-15 (Cyfwerth blynyddol 75-80)	0-5	13	25-30	-	-	-	-
Sarah Benioff (Cyfarwyddwr, Lloegr) o 1 Rhagfyr 2018	25-30 (Cyfwerth blynyddol 85-90)	0-5	35	60-65	-	-	-	-
Gemma Bull (Cyfarwyddwr Datblygu)	85-90	5-10	34	125-130	80-85	5-10	33	120-125
Martin Cawley (Cyfarwyddwr, Yr Alban)	85-90	0-5	34	120-125	85-90	0-5	34	120-125
Joe Ferns (Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio y Deyrnas Unedig)	90-95	0-5	13	100-105	85-90	Dd/B	13	100-105
James Harcourt (Cyfarwyddwr, Gwneud Grantiau Lloegr)	80-85	5-10	33	120-125	80-85	0-5	33	115-120
Ben Harrison (Cyfarwyddwr Ymgysylltu)	80-85	0-5	32	115-120	80-85	0-5	31	110-115
Ian Hughes (Cyfarwyddwr Cyllid)	105-110	5-10	42	155-160	105-110	5-10	42	155-160
Joanne McDowell (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon) tan 31 Rhagfyr 2018	50-55 (Cyfwerth blynyddol 80-85)	0-5	31	85-90	70-75	0-5	25	100-105
John Rose (Cyfarwyddwr, Cymru)	75-80	0-5	41	120-125	75-80	0-5	27	105-110

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr – pensiynau (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Gweithredwyr	Pensiwn cronnus ar oedran pensiynadwy ar 31/03/19 a chyfandaliad cysylltiedig £000	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn a chyfandaliad ar oedran pensiwn £000	Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/03/19 £000	Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/03/18 £000	Cynnydd gwirioneddol mewn CETV £000
Dawn Austwick (Prif Weithredwr)	15-20 plws 0 cyfandaliad	2.5-5 plws 0 cyfandaliad	279	213	35
Kate Beggs (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon) o 1 Chwefror 2019	15-20 plws 30-35 cyfandaliad	0-2.5 plws 0-2.5 cyfandaliad5	233	224	8
Sarah Benioff (Cyfarwyddwr, Lloegr) o 1 Rhagfyr 2018	25-30 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	401	336	20
Gemma Bull (Cyfarwyddwr Datblygu)	10-15 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	84	56	10
Martin Cawley (Cyfarwyddwr, Yr Alban)	5-10 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	69	38	20
Joe Ferns (Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio y Deyrnas Unedig)	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
James Harcourt (Cyfarwyddwr, Gwneud Grantiau Lloegr)	5-10 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	58	32	14
Ben Harrison (Cyfarwyddwr Ymgysylltu)	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	37	18	9
Ian Hughes (Cyfarwyddwr Cyllid)	10-15 plws 0 cyfandaliad	2.5-5 plws 0 cyfandaliad	161	110	32
Joanne McDowell (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon) tan 31 Rhagfyr 2018	30-35 plws 20-25 cyfandaliad	0-2.5 plws 0-2.5 cyfandaliad	496	422	20
John Rose (Cyfarwyddwr, Cymru)	20-25 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	358	290	26

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV)

Gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu buddiannau'r cynllun pensiwn fel yr aseswyd gan actiwari sydd wedi'i gronni gan aelod ar bwynt penodol mewn amser. Mae'r buddion a brisiwyd yw buddiannau cronnus yr aelod a phensiwn unrhyw briod dilynol a delir o'r cynllun. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddiannau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i'w cyfanswm aelodaeth o'r cynllun, nid dim ond eu gwasanaeth mewn swydd uwch y mae'r datgeliad yn berthnasol iddi. Mae'r ffigurau hefyd yn cynnwys gwerth unrhyw bensiwn mewn cynllun neu drefniad arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i'r trefniadau pensiwn Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiant pensiwn ychwanegol y mae'r aelod wedi'i gronni o ganlyniad iddynt brynu buddiannau pensiwn ychwanegol y maent wedi talu amdanynt eu hunain. Mae CETV yn cael eu cyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau pensiwn galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygiad) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosib i fudd-daliadau o ganlyniad i Dreth Lwfans Gydol Oes a allai fod yn ddyledus pan ystyrir buddiannau pensiwn.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV sy'n cael ei ariannu gan y Gronfa. Nid yw'n ystyried y cynnydd mewn pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniad pensiwn arall ac yn defnyddio ffactorau prisio cyffredinol y farchnad ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Tâl Cydnabyddiaeth Aelodau Bwrdd a Phwyllgorau

Mae tâl cydnabyddiaeth aelodau Bwrdd a Phwyllgorau'r Gronfa wedi'i bennu gan Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Ddigidol, Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Mae Cadeiryddion y Bwrdd Deyrnas Unedig a'r pwyllgorau gwlad yn derbyn cyflog blynyddol yn seiliedig ar nifer y diwrnodau y mae disgwyl iddynt eu hymroi i waith y Gronfa. Disgrifiwyd y rhain yn eu llythyr penodi.

Mae'r cyfansymiau a dderbyniant wedi'u dangos yn y tabl ar dudalennau 71 i 73.

Nid yw aelodau Bwrdd a phwyllgorau'n derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da neu fuddiannau pensiwn. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau iddynt ar yr un sail â chyflogeion y Gronfa.

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
4 Gorffennaf 2019

Ein hadroddiad atebolrwydd ac archwilio seneddol

ADRODDIAD ARCHWILIO'R RHEOLWR AC ARCHWILYDD CYFFREDINOL I SENEDD Y DEYRNAS UNEDIG

Barn am ddatganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008. Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys: y Datganiadau o Incwm Net Cynhwysfawr, Sefyllfa Ariannol, Llif Arian, Newidiadau mewn Ecwiti Trethdalwyr; a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu perthnasol.

Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi cael eu paratoi o fewn y polisïau cyfrifyddu a amlinellwyd y tu mewn iddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Atebolrwydd y mae'r adroddiad yn disgrifio ei bod wedi'i harchwilio.

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn darparu barn wir a theg am gyflwr materion y Gronfa Loteri Fawr ar 31 Mawrth 2019 ac o'i gwarged cyn treth ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993, Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008 a chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddir oddi tanynt.

Barn am Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd faterol mae'r incwm a gwariant a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso yn unol â bwriad Senedd y DU ac mae'r trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol (ISA) (Deyrnas Unedig) a Nodyn Arfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Endidau Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r Archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol fy nhystysgrif. Mae'r safonau hynny'n mynnu fy mod i a fy staff yn cydymffurfio â Safonau Moesegol 2016 diwygiedig y Cyngor Adrodd Ariannol. Rwy'n annibynnol oddi wrth y Gronfa Loteri Fawr yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad a'r datganiadau ariannol yn y Deyrnas Unedig. Mae fy staff a minnau wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail dros fy marn.

Casgliadau yn ymwneud â'r busnes gweithredol

Mae gofyn i ni ddod i gasgliad ar briodoldeb defnydd rheolwyr o sail y busnes gweithredol o gyfrifyddu ac, yn seiliedig ar y dystiolaeth a geir o'r archwiliad, a oes ansicrwydd materol yn bodoli yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai daflu amheuaeth sylweddol ar allu'r Gronfa Loteri Fawr i barhau fel busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o ddyddiad cymeradwyo'r datganiadau ariannol. Os dof i'r casgliad

fod ansicrwydd materol yn bodoli, mae'n ofynnol i mi dynnu sylw yn fy adroddiad archwilydd at y datgeliadau cysylltiedig yn y datganiadau ariannol neu, os yw'r cyfryw ddatgeliadau'n annigonol, i addasu fy marn. Mae fy nghasgliadau'n seiliedig ar y dystiolaeth archwilio a gafwyd hyd at ddyddiad fy adroddiad archwilydd. Er hynny, gallai digwyddiadau neu gyflyrau yn y dyfodol achosi i'r endid ddod i ben fel busnes gweithredol. Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ar hyn o beth.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol, fel Swyddog Cyfrifyddu, am baratoi'r datganiadau ariannol ac am gael ei fodloni eu bod yn darparu barn wir a theg.

Cyfrifoldebau'r archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008.

Mae archwiliad yn ymwneud â dod o hyd i dystiolaeth o'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol sy'n ddigon i roi sicrhad rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd rhag camddatgan materol, p'un ai drwy dwyll neu gamgymeriad. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISA (y Deyrnas Unedig) bob amser yn datgelu camddatgan materol pan fydd yn bodoli. Gall camddatgan ddeillio o dwyll neu wall ac ystyrir ei fod yn faterol os, yn unigol neu ar y cyd, gellir disgwyl yn rhesymol eu bod yn dylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Fel rhan o archwiliad yn unol ag ISA (y Deyrnas Unedig), gweithredaf farn broffesiynol ac yn cynnal sgeptigaeth broffesiynol trwy gydol yr archwiliad. Rwyf hefyd yn:

- adnabod ac yn asesu risgiau camddatgan materol y datganiadau ariannol, p'un ai drwy dwyll neu wall, dylunio ac yn perfformio gweithdrefnau archwilio sy'n ymateb i'r risgiau hynny, ac yn dod o hyd i dystiolaeth archwilio sy'n ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail dros fy marn. Mae'r risg o beidio â datgelu camddatgan materol o ganlyniad i dwyll yn uwch nag un o ganlyniad i wall, gan y gall twyll gynnwys cydgynllwynio, ffugio, hepgorion bwriadol, camgynrychioli neu drechu mesurau rheoli mewnol.
- datblygu dealltwriaeth o reoli mewnol sy'n berthnasol i'r archwiliad er mwyn dylunio gweithdrefnau archwilio sy'n briodol o dan yr amgylchiadau, ond nid at ddiben mynegi barn am effeithiolrwydd mesurau rheoli mewnol y Gronfa Loteri Fawr.
- gwerthuso priodoldeb polisïau cyfrifyddu a ddefnyddir a rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu a datgeliadau cysylltiedig a wneir gan reolwyr.
- gwerthuso'r cyflwyniad, strwythur a chynnwys cyffredinol y datganiadau ariannol, gan gynnwys y datgeliadau a pha un a yw'r datganiadau ariannol cyfunedig yn cynrychioli'r trafodion a digwyddiadau sylfaenol mewn modd sy'n cyflawni cyflwyniad teg.

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sydd â gofal llywodraethu mewn perthynas â, ymysg pethau eraill cwmpas ac amseru cynlluniedig yr archwiliad a chanfyddiadau arwyddocaol yr archwiliad, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol yr wyf yn eu hadnabod yn ystod fy archwiliad.

At hynny mae'n ofynnol i mi ddod o hyd i ddigon o dystiolaeth i roi sicrhad rhesymol bod yr incwm a gwariant yr adroddir amdanynt yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso i'r dibenion yn unol â bwriad Senedd y Deyrnas Unedig a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Gwybodaeth Arall

Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am wybodaeth arall. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd y disgrifir yn yr adroddiad hwnnw eu bod wedi'u harchwilio, y datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cynnwys yr wybodaeth arall ac nid wyf yn mynegi unrhyw ffurf ar gasgliad ynghylch sicrwydd mewn perthynas â hi. Mewn perthynas â fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried p'un a yw'r wybodaeth arall yn faterol anghyson â'r datganiadau ariannol neu fy ngwybodaeth y daethpwyd o hyd iddi yn yr archwiliad neu sydd fel arall i'w gweld fel cael ei chamddatgan yn faterol. Os dof i'r casgliad, yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i berfformio, bod camddatgan materol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd y ffaith honno. Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ar hyn o beth.

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1993 a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008;
- yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Gronfa Loteri Fawr a'i hamgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi adnabod unrhyw gamddatgan materol yn ein Hadolygiad o'n Blwyddyn neu'r Adroddiad Atebolrwydd; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn ein Hadolygiad o'n Blwyddyn a'r Adroddiad Atebolrwydd ar gyfer y flwyddyn ariannol pan baratowyd y datganiadau ariannol yn cydweddu â'r datganiadau ariannol.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd amdano mewn perthynas â'r materion canlynol yr adroddaf amdanynt i chi os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw neu ddychweliadau sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad wedi'u derbyn gan ganghennau nas ymwelwyd â hwy gan fy staff; neu
- os nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio'n cyfateb i'r cofnodion cyfrifo a'r dychweliadau; neu
- os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen ar gyfer fy archwiliad; neu
- os nad yw'r Datganiad Llywodraethu'n adlewyrchu cydymffurfiad â chanllawiau Trysorlys EM.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw arsylwadau ynglŷn â'r datganiadau ariannol hyn.

Gareth Davies **11 Gorffennaf 2019**

Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol

157-197 Buckingham Palace Road,
Victoria, Llundain SW1W 9SP

Datganiad incwm cynhwysfawr

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 £000
Incwm			
Incwm Loteri			
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	13	640,005	654,033
Incwm Buddsoddi o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	3,280	1,890
Llog banc a llog arall a dderbynnir	2	164	82
Adennill grantiau	2	2,361	2,892
		645,810	658,897
Incwm arian cyfrifon segur			
Derbyniwyd/Derbyniadwy o Reclaim Fund Ltd	29a	71,771	152,800
Llog banc derbyniadwy	29a	232	103
Adennill grantiau	29a	3	-
		72,006	152,903
Incwm arall	2	4,686	10,732
CYFANSWM INCWM		**722,502**	**822,532**
Gwariant			
Gwariant ar raglenni Loteri			
Gwariant ar grantiau	3	504,684	519,878
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	3	(3,174)	(11,413)
Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni	4	9,583	18,179
		511,093	526,644
Gwariant ar y rhaglen arian cyfrifon segur			
Trosglwyddiadau/trosglwyddadwy i ddosbarthwyr penodol	29a	123,850	59,700
Gwariant ar grantiau	29a	5,063	3,904
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	29a	(54)	(14)
		128,859	63,590
Costau gweithredu			
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri	5	51,963	50,891
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur	5	680	349
Costau gweithredu a ailgodir	5	3,385	3,168
		56,028	54,408
Ailstrwythuro a buddsoddiad	8	1,170	4,915
		57,198	59,323
CYFANSWM GWARIANT		**697,150**	**649,557**
Gwarged/(Diffyg) cyn treth		25,352	172,975
Treth	9	(30)	(16)
Cyfanswm incwm/(gwariant) cynhwysfawr net		25,322	172,959

Mae'r holl incwm a gwariant yn berthnasol i weithgareddau parhaus.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 93 i 124 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad newidiadau mewn ecwiti

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019			Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018		
	Cyfrifon Loteri	Cyfrifon Segur	Cyfanswm	Cyfrifon Loteri	Cyfrifon Segur	Cyfanswm
Swm wrth gefn cyffredinol	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Sefyllfa warged gychwynnol	(829,093)	101,010	(728,083)	(913,087)	12,046	(901,041)
Trosglwyddwyd o'r Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr	82,855	(57,533)	25,322	83,994	88,964	172,958
Sefyllfa warged derfynol	(746,238)	43,477	(702,761)	(829,093)	101,010	(728,083)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 93 i 124 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad sefyllfa ariannol

	Nodyn	Ar 31 Mawrth 2019 £000	Ar 31 Mawrth 2018 £000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, peiriannau a chyfarpar	10	4,262	4,524
Asedau anniriaethol	11	2,078	3,979
		6,340	8,503
Asedau cyfredol			
Masnach ac arian arall a dderbynnir	12	129,541	214,440
Arian yn y banc ac mewn llaw		95,412	45,646
Balans buddsoddi yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	277,137	310,905
		502,090	570,991
Cyfanswm asedau		**508,430**	**579,494**
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(548,619)	(588,299)
Cyfanswm asedau llai ymrwymiadau net cyfredol		(40,189)	(8,805)
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(568,278)	(657,323)
Darpariaethau	15	(94,294)	(61,955)
Asedau llai rhwymedigaethau		**(702,761)**	**(728,083)**
Cynrychiolwyd gan:			
Arian wrth gefn y Loteri		(746,238)	(829,093)
Arian cyfrifon segur wrth gefn		43,477	101,010
		(702,761)	**(728,083)**

Llofnodwyd ar ran Bwrdd y Gronfa Loteri Fawr ar 4 Gorffennaf 2019.

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Peter Ainsworth
Cadeirydd

Mae'r nodiadau ar dudalennau 93 i 124 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad llif arian

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 £000
Gwarged ar gyfer y cyfnod	25,322	172,959
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar ac amorteiddio asedau anniriaethol	3,080	2,866
Gwarged wedi'i addasu ar gyfer trafodion anariannol	28,402	175,825
Gostyngiad/(Cynnydd) mewn masnachu ac arian arall a dderbynnir	84,899	(190,409)
Gostyngiad yn y balans NLDF	33,768	87,850
(Gostyngiad) mewn masnachu ac arian arall a dderbynnir	(128,725)	(127,571)
Cynnydd mewn darpariaethau	32,339	60,516
Mewnlif arian net o weithgareddau gweithredu	50,683	6,211
Llif arian o weithgareddau buddsoddi		
Taliadau i gaffael eiddo, peiriannau a chyfarpar	(917)	(1,073)
Cynnydd mewn arian	**49,766**	**5,138**
Cynnydd net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod		
Balansau arian wedi'u cario ymlaen	95,412	45,646
Llai balansau arian wedi'u cario ymlaen	(45,646)	(40,508)
Cynnydd mewn arian	**49,766**	**5,138**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 93 i 124 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Connect Community Trust

Nodiadau i’r cyfrifon

1. Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) 2018/19 a gyhoeddir gan Drysorlys EM a’r Cyfarwyddiadau Cyfrifon a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag Adran 36A (2) Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 (fel y’i diwygir gan Ddeddfau’r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006) a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008. Mae’r polisïau cyfrifyddu sydd wedi’u cynnwys yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y’u haddaswyd neu ddehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Pan fydd FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewisir y polisi cyfrifyddu y bernir ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol y Gronfa at ddiben darparu barn wir a theg. Disgrifir y polisïau penodol a fabwysiedir gan y Gronfa ar gyfer 2018/19 isod. Maent wedi eu cymhwyso’n gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrir eu bod yn faterol i’r cyfrifon. Nid ydym wedi mabwysiadu unrhyw IFRS a gyhoeddwyd nad yw wedi dod i rym eto.

1.1 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi’i addasu pan fo’n briodol er gwerth teg. Ac eithrio rhai asedau penodol a ailbrisiwyd, rydym yn credu nad yw cost hanesyddol yn wahanol yn faterol i werth teg.

Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae’r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu’r Ddeddf Cwmnïau, FReM a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, lle bo’n briodol.

1.2 Busnes gweithredol

Paratowyd y cyfrifon blynyddol ar sail busnes cyfredol. Ymgymerwyd ag ymrwymiadau grantiau ar gyfer y blynyddoedd i ddod ar ôl ystyried gofynion arian parod derbynyddion grantiau (gall y rhain ymestyn hyd at saith mlynedd) ac ar ôl ystyried y rhagamcaniadau incwm a baratowyd fel rhan o’r broses cynllunio busnes. Wrth fabwysiadu’r agwedd hon at incwm y dyfodol, mae’r Bwrdd yn tybio fel mater o bolisi cyhoeddus y bydd y Loteri Genedlaethol yn parhau i weithredu.

1.3 Cronfa Ddosbarthu’r Loteri Genedlaethol

Erys balansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu’r Loteri Genedlaethol (NLDF) o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Er hynny, mae cyfran y balans hwn y gellir ei phriodoli i’r Gronfa i’w gweld yn y cyfrifon ac, ar 31 Mawrth 2019, mae wedi’i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon fel arian sydd ar gael ar gyfer ei ddosbarthu gan y Gronfa mewn perthynas ag ymrwymiadau presennol a’r rhai yn y dyfodol.

1.4 Eiddo, peiriannau a chyfarpar

Mae eiddo, peiriannu a chyfarpar wedi'u cydnabod yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol am y gost, ac eithrio eitemau â chost o lai na £2,000 sy'n cael eu dibrisio i'r Datganiad incwm cynhwysfawr ym mlwyddyn eu caffael.

Darperir dibrisiant yn unol â'r cyfraddau a gyfrifwyd i ddileu prisiau'r asedau ar sail llinell wastad yn ystod amcangyfrif o'u hoes ddefnyddiol, fel a ganlyn:

Gwelliannau prydles	Dros gyfnod y les
Offer TG	3 blynedd
Offer, dodrefn a ffitiadau Swyddfa	3 blynedd

1.5 Asedau anniriaethol

Yn unol ag IAS 38 'Asedau Anniriaethol', cydnabyddir costau datblygu y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i ddylunio a phrofi'r meddalwedd adnabyddadwy ac unigryw fel ased anniriaethol. Mae costau y gellir eu priodoli'n uniongyrchol yn cynnwys ffioedd contractwyr allanol a chostau cyflogeion. Yn dilyn cydnabyddiaeth gychwynnol o'r asedau rydym yn amorteiddio ar sail linol dros y bywyd defnyddiol amcangyfrifedig fel a ganlyn:

Meddalwedd system ariannu	10 mlynedd neu fywyd economaidd defnyddiol sy'n weddill pan fydd wedi'i ddiwygio
Gwefan	5 mlynedd

Nid ydym yn amorteiddio costau mewn perthynas ag asedau sy'n cael eu hadeiladu.

Mae asedau anniriaethol wedi bod yn destun adolygiad gwerth gostyngol o dan IAS 36 (nodyn 11).

1.6 Cronfa bensiwn

Mae gweithwyr yn rhan o ddarpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS), sy'n cynllun pensiwn amlgyflogwr heb ei ariannu â buddion wedi'u diffinio. Fel arall gallant ymuno â Chynllun Pensiwn Partneriaeth y Gwasanaeth Sifil – pensiwn budd-ddeiliad. Telir buddiannau pensiwn gan PCSPS. Mae ein rhwymedigaethau wedi'u cyfyngu i gost, sydd wedi'i osod gan Brif Actwari'r Llywodraeth, mewn perthynas â chyflogau a delir ym mhob blwyddyn Prisiwyd y cynllun ddiwethaf ar 31 Mawrth 2012. Mae diweddariad o'r prisiad ar waith ar hyn o bryd.

1.7 Lesi gweithredol

Lesai

Rydym yn dosbarthu lesi nad oes gennym naill ai risgiau na gwobrau perchnogaeth i raddau helaeth fel lesi gweithredol yn unol ag IAS 17 'Lesi'. Codir costau lesi gweithredol a ddelir gan y Gronfa ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr (net o gyfnodau di-rent) dros y cyfnod y maent yn berthnasol iddo. Dosrennir buddion cyfnod di-rent ar brydlesi dros y cyfnod hyd at y cynharaf o'r pwynt torri rhent neu ddyddiad dod i ben y les ar sail linol.

Ar 31 Mawrth 2019 dosbarthir holl lesi eiddo'r Gronfa fel lesi gweithredol. Ni ellir gwahanu taliadau les am eiddo'n ddibynadwy rhwng y cydrannau tir ac adeilad. Er hynny, mae'n glir nad yw dwy elfen y trefniadau les yn trosglwyddo holl risgiau a gwobrau perchnogaeth yn sylweddol i'r Gronfa ac felly mae'r ddwy elfen wedi'u dosbarthu'n lesi gweithredol.

Leswr

Pan fyddwn wedi darparu cyfnod di-rent neu gymhelliad arall i denant, mae cost y cymhelliad hwn wedi'i dosrannu dros y cyfnod i ba un bynnag yw'r cynharaf o'r dyddiad adolygu rhent neu ddyddiad dod i ben y les ar sail linol.

1.8 Gwariant ar raglenni

Mae Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 yn gwneud darpariaeth i'r Gronfa ddosbarthu grantiau i ariannu neu gynorthwyo ariannu prosiectau a gwneud neu gychwyn trefniadau sydd â'r nod o dalu am wariant sy'n elusennol neu'n gysylltiedig ag iechyd, addysg neu'r amgylchedd fel a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol.

Dyfarniadau grant

Cyfrifir dyfarniadau grant fel gwariant yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr a, hyd nes y cânt eu talu, fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol os ydynt yn gweddu i ddiffiniad rhwymedigaethau yn IAS37 Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, p'un a ydynt yn deillio o rwymedigaethau cyfreithiol neu adeiladol. Cydnabyddir dyfarniadau grant fel gwariant a chyfrifir am rwymedigaethau pan:

1. fo'r Gronfa wedi dod i benderfyniad pendant ar y dyfarniad; ac
2. mae derbynnydd y dyfarniad wedi'i hysbysu amdano; ac
3. mae'r dyfarniad yn rhydd rhag unrhyw amodau o dan reolaeth y Gronfa.

Nid yw dyfarniadau grant y gwnaed penderfyniad ffurfiol arnynt gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni diffiniad technegol rhwymedigaethau (naill ai oherwydd nad ydynt wedi'u cyfathrebu i'r derbynnydd, neu gan nad ydynt yn bodloni meini prawf llym mewn perthynas â naill ai amodau penodol neu fathau o ddyfarniadau (gweler isod)) wedi'u cynnwys mewn gwariant yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr neu fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol ond yn cael eu datgelu fel rhwymedigaethau amodol yn Nodyn 17.

Dyfarniadau datblygu

Pan fydd y Gronfa'n cadw'r disgresiwn i wneud dyfarniadau dilynol yn dilyn cam datblygu a ariannwyd, nid yw'r dyfarniad dilynol posib yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod y Gronfa wedi gwneud penderfyniad ffurfiol pellach i symud ymlaen ag ef.

Dyfarniadau ar sail perfformiad

Pan fydd talu dyfarniad cyfan neu ran ohono'n amodol ar amod perfformiad, nid yw'r rhan o'r dyfarniad sy'n destun yr amod yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod yr amod yn cael ei fodloni.

Dyfarniadau cam lluosog

Pan wneir dyfarniad sy'n daladwy dros gamau lluosog ac mae parhau â'r dyfarniad yn dibynnau ar ganlyniad adolygiadau ffurfiol gan y Gronfa, bydd camau diweddarach y dyfarniad yn cael eu trin fel rhwymedigaeth naill ai os mai natur yr adolygiad yw cadarnhau cynnydd, neu os mai canlyniad yr adolygiad yw bod y Gronfa'n parhau â'r dyfarniad.

Dosbarthu rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n groniadau oni bai eu bod yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol.

Grants repaid and recovered

Mae ein hamodau grant yn caniatáu adennill ac ad-dalu grantiau a dalwyd. Gall hyn ddigwydd pan fydd y deiliad grant yn methu â chydymffurfio ag amodau a thelerau neu pan fydd gwariant gwirioneddol derbynnydd yn is na'r grant a dalwyd yn seiliedig ar amcangyfrif o gostau.

Mae arian sy'n cael ei adennill yn cael ei gydnabod fel incwm ar ôl derbyn yr ad-daliad.

Gwariant uniongyrchol ar raglenni

Rydym yn cofnodi 'gwariant uniongyrchol ar raglenni' fel y costau hynny a geir wrth gyflwyno gwasanaethau'n uniongyrchol i fuddiolwyr neu dderbynyddion grant o dan a36B Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993. Er enghraifft, darparu strwythurau cefnogi ymgeiswyr a deiliaid grant a sicrhau ansawdd er budd uniongyrchol derbynyddion grant.

Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu

Rydym yn cofnodi 'gwariant grantiau wedi darfod neu eu diddymu' pan fydd y deiliad grant wedi dewis dychwelyd arian grant nas defnyddiwyd i'r Gronfa neu pan fyddwn wedi dewis diddymu arian grant nas defnyddiwyd gan y deiliad grant. Ym mhob achos mae hyn yn gysylltiedig â symiau a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau.

1.9 Treth

Codir treth gorfforaethol ar sail y gyfraith dreth sydd mewn grym ar ddyddiad y sefyllfa ariannol. Mae'r dreth hon ar log a dderbyniwyd ar falansau arian a ddelir mewn cyfrifon banc masnachol.

Rydym yn gofrestredig ar gyfer treth ar werth (TAW). Codir ac adferir TAW ar ein gweithgareddau sy'n cydymffurfio â'r diffiniad o weithgareddau busnes a ddisgrifir mewn deddfwriaeth TAW. Mae hyn yn cynnwys llawer o'n gweithgareddau Trydydd Parti.

Codir TAW anadferadwy ar wariant neu wedi'i gyfalafu yng nghost asedau sefydlog.

1.10 Arian parod a chyfwerth ag arian parod

Mae arian parod yn cynnwys arian mewn llaw ac adneuon a ddelir ar alwad gyda banciau masnachol.

1.11 Darpariaethau

Mae'r Gronfa'n cydnabod darpariaeth pan fydd:

1. rhwymedigaeth gyfreithiol o ganlyniad i benderfyniad yn y gorffennol
2. yn debygol y bydd angen adnoddau i setlo'r rhwymedigaeth, a
3. phan ellir amcangyfrif y swm yn ddibynadwy.

Ar hyn o bryd mae gennym ddarpariaethau ar gyfer ailstrwythuro costau, trafodion les beichus a throsglwyddi arian cyfrifon segur.

1.12 Rheoli grantiau

Partneriaid dirprwyedig

Rydym wedi ymgymryd â chytundebau sy'n bwriadu i nifer o gyrff dirprwyedig weithredu fel mudiadau arweiniol wrth gyflwyno cynlluniau grant. Wrth wneud hyn rydym wedi dirprwyo'r swyddogaeth gwneud penderfyniadau am grantiau statudol i fudiadau eraill. Cofnodir yr arian a roddir ymlaen llaw i bartneriaid dirprwyedig er mwyn talu am ymrwymiadau grant nad yw eu hamodau wedi'u bodloni ar ddiwedd y flwyddyn fel ased cyfredol hyd nes ein bod yn derbyn cadarnhad bod ymrwymiadau grant wedi'u bodloni.

Ymddiriedolaethau

Mae'r Gronfa wedi gwneud dyfarniadau i gwmnïau cyfyngedig trwy warant newydd sy'n gweithredu fel unig ymddiriedolwr mewn ymddiriedolaethau elusennol newydd. Cofnodir arian a ddyfernir i'r ymddiriedolaethau hyn fel rhwymedigaeth hyd nes ein bod yn gwneud taliadau i'r ymddiriedolaethau. Nid yw'r symiau a ddelir gan yr ymddiriedolaeth wedi'u dangos fel asedau.

Cynlluniau ar y cyd

Os ydym wedi ymrwymo i gynllun ar y cyd, fel a ddiffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, cyfrifir ymrwymiadau grant a wneir trwy'r cynllun ar y cyd ar sail ein cyfran yn y cynllun. Cofnodir arian a anfonir ymlaen at y cynllun ar y cyd at ddiben talu ymrwymiadau grant fel ased cyfredol hyd nes i ni dderbyn cadarnhad bod y taliadau mewn perthynas â'r ymrwymiadau hynny wedi'u gwneud. Mae costau gweinyddu wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn unol â'r swm a godir ar y Gronfa.

1.13 Asedau trydydd parti

Mae'r Gronfa'n geidwad rhai asedau penodol sy'n perthyn i drydydd partïon. Nid yw'r rhain wedi'u cydnabod yn y cyfrifon gan nad oes gennym unrhyw fuddiant uniongyrchol ynddynt. Dangosir y balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yn nodyn 25.

1.14 Offerynnau ariannol

Mae'r Gronfa wedi mabwysiadu Offerynnau Ariannol IFRS 9 a ddaeth i rym o flwyddyn ariannol 2018/19. Rydym wedi adolygu ein hofferynnau ariannol mewn perthynas â dosbarthu, mesur ac amhariad, gan nodi'r colledion credyd disgwyliedig lle bo'n berthnasol. Mae'r asedau a'r rhwymedigaethau yr ystyrir eu bod yn ariannol eu natur wedi'u hamlinellu yn nodyn 19. Nid ydym yn dal unrhyw offerynnau ariannol cymhleth.

1.15 Adrodd cylchrannol

Yn unol ag IFRS 8 mae Bwrdd y Gronfa, fel 'Prif Gorff Gwneud Penderfyniadau Gweithredol', wedi pennu ein bod yn gweithredu mewn pum segment daearyddol materol – y Deyrnas Unedig, Cymru, Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae gennym ffynhonnell incwm sylweddol unigol gan y Loteri, ac mae'r fformat adrodd cylchrannol yn adlewyrchu'n strwythur rheoli ac adrodd mewnol. Gweithredir rhai rhaglenni ar draws y Deyrnas Unedig gyfan ac adroddir ar y rhain yn annibynnol i'r pedair gwlad.

1.16 Arian cyfrifon segur

Cyfrifwyd am arian cyfrifon segur o dan yr un polisïau ag arian Loteri, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn a bod yn destun barn archwilio. Er eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud ag arian cyfrifon segur yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 29.

1.17 Safonau Adrodd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto

Nid yw'r FReM a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM yn mynnu bod y Safonau a'r Dehongliadau a ganlyn yn cael eu cymhwyso yn 2018/19.

Bydd IFRS 16 yn cael effaith sylweddol o ran lesi eiddo ar ymrwymiadau Lesi IFRS 16 – mewn grym o 2019/20 – sy'n gweithredu dan lesi gweithredol ar hyn o bryd. Disgwylir y bydd yn cael effaith faterol i'r Gronfa ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol ond nid ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr. Ar 31 Mawrth 2019, roedd gan Y Gronfa rwymedigaethau o £19.0m yn ymwneud â lesi eiddo. Mae defnyddio cyfradd gostyngedig Trysorlys EM o 1.99% fel yr awgrymwyd gan DCMS yn dod â'r ffigwr hwn yn agosach at £18.0m a fyddai, pe byddai'r safon wedi cael ei fabwysiadu, wedi cael ei chadw fel asedau hawl i ddefnyddio.

Mae'r Gronfa wedi mabwysiadu Offerynnau Ariannol IFRS 9 a Refeniw o Gytundebau IFRS 15 gyda chwsmeriaid a ddaeth i rym o 2018/19 gan ddefnyddio'r ymagwedd gynyddol fel sy'n ofynnol dan FReM. Ni chafodd y naill safon na'r llall effaith faterol ar y datganiadau ariannol.

Dan IFRS 9, mae'r Gronfa wedi asesu gwerth teg asedau ariannol ac eithrio symiau sy'n ddyledus i neu gan adrannau llywodraeth a'u cyrff hyd braich.

Dan IFRS 15, mae'r Gronfa wedi pennu, gyda mân eithriadau, nad yw ei refeniw yn deillio o gytundebau gyda chwsmeriaid. Mae incwm Loteri a Chyfrifon Segur yn deillio yn uniongyrchol yn sgil deddfwriaeth tra bod gwasanaethau i ddosbarthu grantiau yn sgil grantiau llywodraeth gan fwyaf.

1.18 Amcangyfrifon cyfrifyddu a barn

Mae paratoi datganiadau ariannol yn gofyn bod rheolwyr yn ffurfio barn, tybiaethau neu amcangyfrif sy'n effeithio ar y symiau asedau, rhwymedigaethau, incwm a threuliau a adroddir amdanynt. Caiff amcangyfrifon a barn eu gwerthuso'n rheolaidd a'u diweddaru i adlewyrchu unrhyw newidiadau yn ystod y cyfnod o'u hadolygu.

Mae'r polisïau cyfrifyddu'n disgrifio meysydd sy'n ymwneud â gradd uchaf o dechnegau ffurfio barn, tybiaethau neu amcangyfrif, megis nodyn 1.5 (Asedau anniriaethol), nodyn 1.8 (Gwariant ar raglenni) a nodyn 1.11 (Darpariaethau).

Y barnau mwyaf arwyddocaol yw:

- Gostwng gwerth ased anniriaethol – Gostyngodd y Gronfa werth yr ased anniriaethol mewn perthynas â'i System Rheoli Ariannu yn 2015/16. Adolygiadau y farn a ffurfiwyd wrth bennu'r gwerth gostyngol hwn yn rheolaidd. Ni thybiwyd bod angen unrhyw ddiwygiad pellach yn ystod 2018/19.
- Gwariant ar raglenni – mae'r Gronfa'n cydnabod gwerth dyfarniadau sy'n destun amodau perfformiad fel rhwymedigaethau amodol yn hytrach na chroniadau grant. Mae'r farn yn seiliedig ar amodau a thelerau'r contractau dyfarnu.

Yr amcangyfrifon mwyaf arwyddocaol yw:

- Darpariaethau – Rydym wedi amcangyfrif cronfeydd cyfrifon segur ar sail cyhoeddiadau a wnaed gan DCMS mewn perthynas â Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008.
- Bywyd economaidd defnyddiol yr ased anniriaethol – Rydym yn amcangyfrif bywyd sy'n weddill ein System Rheoli Ariannu a allai arwain at amrywiadau mewn costau amorteiddio. Rydym wedi pennu nad oedd angen unrhyw newid i'r amcangyfrif hwn yn ystod 2018/19.

2. Incwm

Mae effaith cymhwysiad Refeniw o Gytundebau gyda Chwsmeriaid IFRS 15 wedi cael ei asesu, gydag adolygiad a dadansoddiad o bob cytundeb refeniw. Ar gyfer y flwyddyn gyfredol a blaenorol, rydym wedi dod i'r casgliad nad oes gennym unrhyw refeniw materol o gytundebau gyda chwsmeriaid. Lle mae gan y Gronfa gytundeb gyda thrydydd parti sy'n adran o'r llywodraeth ar gyfer gwasanaethau ariannu uniongyrchol neu ar gyfer partneriaeth cyd-ariannu, mae'r cytundebau'n nodi neu'n awgrymu y dylid trin y refeniw fel grant llywodraeth. Felly, rydym yn parhau i gymhwyso Cyfrifo ar gyfer Grantiau Llywodraeth IAS 17 lle mae incwm a threuliau yn cyd-fynd yn ystod yr un cyfnod.

Isod mae dadansoddiad o incwm arall nad yw wedi'i adnabod ar wahân yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 £000
Llog banc a llog arall a dderbynnir		
Llog banc derbyniadwy	164	82
	164	**82**
Gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich		
Gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich	79	3,832
	79	**3,832**
Incwm arall		
Incwm o gyflwyno arian nad yw'n arian y Loteri	1,389	4,043
Incwm o gyflwyno arian y Loteri ar ran dosbarthwyr eraill	58	71
Incwm rhent	2,829	2,656
Mân incwm	331	130
	4,607	**6,900**
Adennill grantiau gan ddeiliaid grant (Nodyn 1.8)		
Adennill grantiau	2,361	2,892
	2,361	**2,892**

3. Gwariant ar raglenni Loteri

Mae IFRS 8 yn mynnu datgelu data ariannol fesul cylchran adroddadwy. Mae'r Gronfa'n rheoli ac yn adrodd am weithgareddau dyfarnu grantiau fesul cylchrannau daearyddol. Er hynny, nid yw costau gweithredu'n cael eu rheoli a'u hadrodd ar sail gylchrannol.

Nid ydym yn dyrannu incwm i gylchrannau daearyddol ond yn pennu cyllidebau grant tymor canolig ar gyfer pob cylchran daearyddol yn seiliedig ar ddisgwyliadau tymor canolig o incwm net. Fel yr amlinellir yn adran perfformiad ariannol yr adroddiad blynyddol, pennir cyllidebau grant yn seiliedig ar yr adnoddau ariannol sydd ar gael. Mae'r Bwrdd wedi pennu'r arian sydd ar gael ar gyfer cyfnod 2019-2022 ar gyfer pob gwlad ar ôl dyrannu cyfran o'r gyllideb, hyd at 10 y cant, ar gyfer rhaglenni'r Deyrnas Unedig. Pennir cyfrannau rhwng pob portffolio gwlad gan Fformiwla Dyrannu Cyllideb. Mae hyn yn seiliedig ar boblogaeth wedi'i haddasu yn ôl nifer o ffactorau mewn perthynas ag amddifadedd cymharol ac argaeledd cymharol adnoddau. Addaswyd y cyfrannau yn 2017 i ystyried y data poblogaeth o Gyfrifiad 2017 ac asesiadau diweddar o amddifadedd cymharol a'r adnoddau cymharol sydd ar gael.

Dros gyfnod y cynllun mae gan bob pwyllgor gwlad y disgresiwn, o fewn terfynau penodol, dros wneud dyfarniadau grant cam wrth gam. Mae'r tabl isod yn amlinellu gwariant grant, ar gyfer pob portffolio, a godir ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

	Deyrnas Unedig	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwariant ar grantiau	48,264	365,366	41,783	31,311	17,960	504,684
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(96)	(2,553)	(63)	(363)	(99)	(3,174)
Gwariant net ar grantiau 2018/19	**48,168**	**362,813**	**41,720**	**30,948**	**17,861**	**501,510**
Gwariant net ar grantiau 2017/18	48,487	353,179	59,003	28,354	19,442	508,465

4. Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni

Costau yn ymwneud â gwariant er budd uniongyrchol derbynyddion grant a'u buddiolwyr a wnaed fel rhan o gontract yn hytrach na dyfarniad grant.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Cefnogaeth a ddarperir yn uniongyrchol i dderbynyddion a buddiolwyr grant	9,583	18,179
	9,583	**18,179**

5. Costau Gweithredu

	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri	Costau gweithredu a ailgodir	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 Cyfanswm costau gweithredu	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 Cyfanswm costau gweithredu
	£000	£000	£000	£000	£000
Tâl cydnabyddiaeth cyflogeion	31,412	2,946	427	34,785	33,758
Teithio a Threuliau					
- Staff	1,731	159	14	1,904	1,908
- Bwrdd a Phwyllgor	106	-	-	106	115
Taliadau o dan lesi gweithredol:					
- Eiddo	3,749	-	25	3,774	3,951
- Arall	145	-	-	145	231
Costau llety eraill	2,487	-	-	2,487	2,465
Costau cyfathrebu	1,240	14	17	1,271	774
Cefnogaeth allanol ar gyfer rhaglenni grant	417	107	13	537	483
Gwerthuso Rhaglenni	215	21	2	238	138
Recriwtio a hyfforddi staff	1,153	17	9	1,179	1,234
Ffioedd proffesiynol	417	12	12	441	266
Tâl archwilwyr ar gyfer gwaith archwilio	112	-	-	112	112
Costau isadeiledd TG	3,086	-	-	3,086	3,519
Costau eraill	690	72	154	916	768
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar	-	-	-	-	-
TAW	1,921	37	7	1,965	1,820
Eitemau anariannol					
- Dibrisio	3,082	-	-	3,082	2,866
	51,963	**3,385**	**680**	**56,028**	**54,408**

Nid oedd unrhyw ffioedd ar gyfer gwasanaethau nad oeddent yn ymwneud ag archwilio gan archwilwyr allanol.

6. Dangosydd perfformiad ariannol

Ein dangosydd perfformiad ariannol yw'r gyfran o incwm y Loteri a wariwn ar ddosbarthu, wedi'i hasesu dros gyfnod o dair blynedd. O'r mesur hwn rydym yn hepgor costau rydym yn eu hailgodi ar bobl eraill, gan gynnwys costau dosbarthu arian nad yw'n dod o'r Loteri dros fudiadau eraill, isosod eiddo a gwariant anghymhwysol. Rydym hefyd yn eithrio costau unigol buddsoddi i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol.

Mae sail yr asesiad hwn wedi newid yn ystod y flwyddyn i gael ei asesu dros gyfnod treigl o dair blynedd. Cawsom ein hysbysu am y newid hwn gan DCMS ac roedd yn cynnwys eglurhad o addasiadau penodol O ganlyniad, mae TAW anadferadwy bellach yn cael ei didynnu o gostau gweithredu er mwyn cyrraedd gwariant gweithredu cymwys. Mae cyfraddau busnes, a oedd yn cael eu didynnu'n flaenorol, bellach yn cael eu cynnwys yn y gwariant gweithredu cymwys.

Fel olynydd i Gomisiwn y Mileniwm, mae gan y Gronfa hawl i gyfran o'r elw o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fawr, wedi i gostau penodol gael eu talu. Derbyniwyd taliad o £0.1m yn ystod 2018/19 (£3.8m yn 2017/18) sy'n cael ei adnabod fel incwm at ddibenion mesur perfformiad.

Derbyniwyd incwm gwerth £59.4 miliwn yn ystod 2014/15 mewn perthynas â'r ad-daliad o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd (OLDF) ar gyfer arian a gollwyd yn flaenorol i dalu costau Llundain 2012. Gohiriwch yr ad-daliad hwn dros bedair blynedd at ddibenion mesur perfformiad. 2017/18 oedd blwyddyn derfynol y pedair blynedd hynny.

Ar y sail hon, roedd y gost o ddosbarthu ein cyfran o incwm y Loteri yn 7.3 y cant o'r incwm hwnnw yn ystod y flwyddyn (2017/18 6.9 y cant). Wedi'i hasesu dros gyfnod treigl o dair blynedd, y gyfran oedd 7.0 y cant.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	*Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 wedi'i hailddatgan	*Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 wedi'i hailddatgan
	£000	£000	£000
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri (yn unol â Nodyn 5)	51,963	50,891	51,508
Llai incwm rhent (yn unol â Nodyn 2)	(2,829)	(2,656)	(2,515)
Llai mân incwm (yn unol â Nodyn 2)	(331)	(125)	(881)
Namyn TAW anadferadwy	(1,921)	(1,800)	(2,259)
Cyfanswm gwariant cymwys	**46,882**	**46,310**	**45,853**
Enillion o'r Loteri Genedlaethol (yn unol â Nodyn 13)	640,005	654,033	651,977
Incwm Buddsoddi (yn unol â Nodyn 13)	3,280	1,890	2,125
Plws gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich (yn unol â Nodyn 2)	79	3,832	4,041
Plws incwm fesul cam o ddargyfeiriad y Loteri Olympaidd	-	15,000	15,000
Cyfanswm incwm cymwys	**643,364**	**674,755**	**673,143**
Canran	7.3%	6.9%	6.8%

Safle blwyddyn tri

	£000
Cyfanswm gwariant cymwys	139,045
Cyfanswm incwm cymwys	1,991,262
Canran	7.0%

*Mae ffigurau'r flwyddyn flaenorol wedi'u hailddatgan yn cynnwys TAW anadferadwy fel gwariant anghymwys ond yn eithrio cyfraddau busnes a oedd yn cael eu trin fel gwariant anghymwys er mwyn cyd-fynd ag arweiniad cyfredol DCMS.

7. Rhifau a chostau staff

Roedd cyfanswm costau staff, sy'n cynnwys cydnabyddiaeth o aeoldau Bwrdd, fel a ganlyn:

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 £000
Tâl a chyflogau	25,944	25,143
Costau nawdd cymdeithasol	2,641	2,689
Costau pensiwn eraill	5,191	4,964
Costau ardoll brentisiaethau	122	120
Costau staff asiantaeth	887	842
	34,785	**33,758**

Secondiwyd nifer o staff sydd wedi'u cynnwys uchod i fudiadau eraill, y mae ad-daliadau o £162,617 wedi'u cynnwys mewn incwm arall. Mae cyflog a hawliau pensiwn aelodau uwch dîm rheoli a Bwrdd y Gronfa wedi'u cynnwys uchod ac mae'r manylion wedi'u datgelu yn yr Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth a Staff. Nid yw'n bosib adnabod nifer a chost yr aelodau staff o fewn y cyfanswm nad ydynt wedi'u cyflogi ar sail barhaol ac eithrio'r rhai a gyflogir trwy asiantaethau.

Roedd nifer y cyflogeion cyfwerth ag amser llawn a staff dros dro sy'n gweithio i'r Gronfa yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Nifer y staff dros dro ar 31 Mawrth 2019 (CaALl)	Nifer y cyflogeion ar 31 Mawrth 2019 (CaALl)	Cyfanswm nifer y staff ar 31 Mawrth 2019 (CaALl)	Cyfanswm nifer y staff ar 31 Mawrth 2018 (CaALl)
Gwneud grantiau	-	493	493	506
Cefnogi cwsmeriaid a budd-ddeiliaid	-	138	138	117
Llywodraethu a gweinyddu	7	193	200	218
	7	**824**	**831**	**841**

Ar 31 Mawrth 2019, cyflogodd y Gronfa 831 o gyflogeion cyfwerth ag amser llawn (31 Mawrth 2018 - 841). Roedd hyn yn cynnwys 7 o gyflogeion dros dro cyfwerth ag amser llawn (31 Mawrth 2018 - 34).

Pecynnau ymadael

Er nad yw cyflogeion y Gronfa'n weision sifil, mae eu telerau cyflogaeth yn darparu ar gyfer taliadau terfynu a phensiynau ymddeol yn gynnar a gyfrifir yn yr un modd â Chynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil. Telir costau'r buddiannau hyn gan y Gronfa ac nid gan y Gwasanaeth Sifil neu gronfeydd y Trysorlys.

Band costau'r pecyn ymadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Nifer y diswyddiadau gwirfoddol Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Cyfanswm y diswyddiadau Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Nifer y diswyddiadau Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
<£10,000	-	3	3	41
£10,000 - £25,000	1	9	10	80
£25,001 - £50,000	-	9	9	44
£50,001 - £100,000	-	-	-	4
Cyfanswm y pecynnau ymadael	1	21	22	169
Cyfanswm cost £000	**22**	**533**	**555**	**3,289**

8. Costau ailstrwythuro

Rydym yn adolygu'r ffordd yr ydym wedi'n strwythuro'n rheolaidd ac yn gwneud newidiadau i gyflwyno gwasanaethau effeithlon ac effeithiol sy'n addas i'r diben. Yn ystod 2018/19, fe ailstrwythurom ein timau technoleg er mwyn cyflwyno gwasanaeth fodern gyda mwy o ffocws i'r Gronfa. Rydym hefyd wedi cwblhau ailstrwythuro ein timau portffolio ariannu er mwyn cael gwell cysylltiadau rhwng ein timau a'r cymunedau maen nhw'n eu gwasanaethu. Mae'r costau ailstrwythuro'n cynnwys taliadau terfynu a thrafodion eiddo, gan gynnwys newidiadau i ddarpariaeth lesi beichus.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 £000
Taliadau terfynu	931	4,609
Rhesymoli eiddo	21	42
Taliadau prydles anochel	218	264
	1,170	**4,915**

9. Treth

Mae'r Gronfa'n talu treth gorfforaethol ar log banc ac unrhyw log arall a dderbynnir. Mae cost dreth net o £30,355 (2017/18 £16,430) ar gyfer y flwyddyn.

Nid yw incwm buddsoddi a gynhyrchir ar falansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol yn destun treth gorfforaethol y Deyrnas Unedig.

10. Eiddo, peiriannau a chyfarpar

	Gwelliannau prydlesol	TG	Offer, dodrefn a ffitiadau Swyddfa	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000
Pris				
Ar 1 Ebrill 2018	9,357	1,626	579	11,562
Ychwanegiadau	503	105	309	917
Gwarediadau	-	(740)	(101)	(841)
Ar 31 Mawrth 2019	**9,860**	**991**	**787**	**11,638**
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2018	5,551	1,166	321	7,038
Tâl am y flwyddyn	971	50	158	1,179
Gwarediadau	-	(740)	(101)	(841)
Ar 31 Mawrth 2019	**6,522**	**476**	**378**	**7,376**
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2019	**3,338**	**515**	**409**	**4,262**
Pris				
Ar 1 Ebrill 2017	8,477	1,530	518	10,525
Ychwanegiadau	880	114	79	1,073
Gwarediadau	-	(18)	(18)	(36)
Ar 31 Mawrth 2018	**9,357**	**1,626**	**579**	**11,562**
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2017	4,711	1,171	229	6,111
Tâl am y flwyddyn	840	13	110	963
Gwarediadau	-	(18)	(18)	(36)
Ar 31 Mawrth 2018	**5,551**	**1,166**	**321**	**7,038**
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2018	**3,806**	**460**	**258**	**4,524**

Mae'r holl welliannau prydlesol ar eiddo prydles fer gyda phrydles sy'n dod i ben mewn llai nag 20 mlynedd.

11. Asedau anniriaethol

	Meddalwedd system ariannu	Gwefan	Cyfanswm
Pris	£000	£000	£000
Ar 1 Ebrill 2018	9,900	358	10,258
Ychwanegiadau	-	-	-
Gwerth gostyngol	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2019	**9,900**	**358**	**10,258**
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2018	5,991	288	6,279
Tâl am y flwyddyn	1,831	70	1,901
Gwerth gostyngol	-	-	-
At 31 March 2019	**7,822**	**358**	**8,180**
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2019	**2,078**	**-**	**2,078**
Pris			
Ar 1 Ebrill 2017	9,900	358	10,258
Ychwanegiadau	-	-	-
Gwerth gostyngol	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2018	**9,900**	**358**	**10,258**
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2017	4,159	216	4,375
Tâl am y flwyddyn	1,831	72	1,903
Gwerth gostyngol	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2018	**5,991**	**288**	**6,279**
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2018	**3,909**	**70**	**3,979**

Daeth adolygiad gwerth gostyngol 2015/16 mewn perthynas â'r System Rheoli Ariannu na fod y system yn ei dyluniad cyfredol yn bodloni'n llawn y dulliau rydym yn dymuno ymwneud â'n hymgeiswyr a'n deiliaid grantiau. Yn unol ag IAS 36, rydym wedi asesu prisiad diwygiedig ym mis Mawrth 2016 ar y fethodoleg cost gyfnewid wedi'i dibrisio sydd wedi arwain at golled gwerth gostyngol o £9.5 miliwn. Rydym wedi adolygu'r ased â'r gwerth gostyngol eleni ac wedi dod i'r casgliad nad oes angen addasu'r gwerth gostyngol ymhellach. Felly, does dim newid yn ystod blwyddyn ariannol 2018/19.

12. Masnach ac arian arall a dderbynnir

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Yn cael ei ddal gan bartneriaid dirprwyol ar gyfer talu rhwymedigaethau grantiau	4,365	3,265
Symiau derbyniadwy drwy fasnach	1,329	1,421
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	4,717	6,317
Arian cyfatebol Ewropeaidd	44,033	47,521
Cronfa hawlio'n ôl	71,771	152,800
Symiau eraill i'w derbyn	3,326	3,116
	129,541	**214,440**

13. Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

		Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019
		£000
Balans ar 1 Ebrill 2018		310,905
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	640,005	
Incwm buddsoddi o NLDF	3,280	
Arian a dynnwyd i lawr o NLDF	(677,053)	
Gostyngiad net yn y balans		(33,768)
Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2019		**277,137**

Mae'r Gronfa'n derbyn cyfran o'r arian a delir gan Grŵp Camelot plc i NLDF ar ôl didyniad ar gyfer costau'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wrth weithredu ei swyddogaethau o dan Ddeddf y Loteri, costau'r rheoleiddiwr (y Comisiwn Hapchwarae), costau'r rheolwr buddsoddi (y Comisiynwyr Dyled Cenedlaethol) a chostau Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol.

14. Masnach ac arian arall a delir

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
TAW	185	276
Treth a nawdd cymdeithasol arall	891	923
Masnach daladwy	70	292
Yn ddyledus i bartner ar y cyd/partner dirprwyol ar gyfer talu rhwymedigaethau grant	2,808	2,514
Croniadau ac incwm gohiriedig	3,622	3,405
Symiau taladwy eraill	848	1,147
Croniadau grant (Nodyn 16)	540,195	579,742
	548,619	**588,299**
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn mwy nag un flwyddyn		
Croniadau grant (Nodyn 16)	568,278	657,323
	568,278	**657,323**

Rhwymedigaethau Grant

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n ddarpariaethau os byddant yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, neu, os na fyddant, fel croniadau.

15. Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

	Taliadau prydles anochel	Cyfraniadau ymddeol yn gynnar	Darpariaethau colli swyddi	Trosglwyddadwy i ddosbarthwyr cyfrifon segur a bennwyd	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2018	1,140	6	1,109	59,700	61,955
Darpariaethau newydd a grëwyd	410	-	-	93,300	93,710
Darpariaethau a ddefnyddiwyd	(391)	(6)	(1,067)	(59,700)	(61,164)
Darpariaethau a ryddhawyd	(192)	-	(15)	-	(207)
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2019	**967**	**-**	**27**	**93,300**	**94,294**

Taliadau prydles anochel

Rydym wedi isosod rhan o'n hadeilad yn Llundain i bedwar o denantiaid. Mae rhan o'r ddarpariaeth yn cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y rhent a godir ar ein tenantiaid a'r hyn y mae'r Gronfa o dan gontract i'w dalu i'w landlordiaid. Cyfrifir y ddarpariaeth ar gyfer y gwahaniaeth yn rhent y farchnad gan ddefnyddio cyfradd log dybiedig o 3 y cant.

Ailgontractiom ar gyfer gofod yn ein hadeilad yn Birmingham yn ystod 2016/17 gan leihau'r gofod yr ydym yn ei feddiannu. Yn ystod 2017/18, rhannwyd un llawr gan greu lle i'w isosod. Gan hynny, rydym wedi creu darpariaeth newydd ar gyfer y golled ar y les. Mae'r lle hwn bellach wedi'i osod ac mae'r ddarpariaeth wedi cael ei ryddhau o ganlyniad.

Yn ystod 2018/19, fe ailwampiom ein hadeilad yn Newcastle a symud o dri llawr i ddau. Fe greom ddarpariaeth ar gyfer costau'r gofod heb ei defnyddio hyd at ddiwedd cyfnod y les. Rydym wrthi'n trafod y gofod hwn gyda thenant posib ond nid ydym wedi cytuno ar delerau eto.

Ar 31 Mawrth 2019, rydym wedi disgowntio'r ddarpariaeth ar gyfer taliadau prydles anochel gan ddefnyddio'r gyfradd ddisgownt a gynghorwyd gan Drysorlys EM, sef 2.2 y cant.

Ailstrwythuro: ymddeol yn gynnar, diswyddo a chefnogaeth arall

O ganlyniad i ailstrwythuro yn y flwyddyn gyfredol a blynyddoedd blaenorol, adnabuwyd swyddi penodol fel rhai nad oes eu hangen bellach. O ganlyniad i hyn, mae staff wedi cael eu diswyddo neu wedi ymddeol yn gynnar.

Pan fydd staff cymwys yn ymddeol yn gynnar, mae'r Gronfa o dan rwymedigaeth gontract i fodloni cyfraniadau pensiwn penodol hyd nes y bydd y staff hyn yn cyrraedd y dyddiad ymddeol statudol. Darperir amcangyfrif o'r cyfraniadau hyn yn y dyfodol. Bydd taliadau yn erbyn y ddarpariaeth hon yn parhau am hyd at ddeng mlynedd.

Gwneir taliadau diswyddo'n unol â threfniadau a thelerau cytundebol a amlinellir yn nhrefniadau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil.

Trosglwyddo cyfrifon segur

Mae Reclaim Fund Ltd wedi nodi bod £71.8 miliwn ar gael i'w dosbarthu i'r Gronfa yn ei blwyddyn ariannol hyd at fis Rhagfyr 2018 ac wedi cofnodi hwn fel credydwr. Gan hynny mae'r Gronfa wedi cofnodi hwn fel incwm derbynadwy a bydd yn tynnu'r arian i lawr fel y bo angen i gefnogi'r rhaglenni cysylltiedig. Mae dyfarniadau ar gyfer Cymru a'r Alban yn cael eu gwneud dan raglenni cyfredol. Ar gyfer cyfran Lloegr o'r arian hwn, gwnaethpwyd rai dyfarniadau datblygu yn ystod 2018/19 a bydd trosglwyddiadau sylweddol yn cychwyn cael eu gwneud i'r ddau fudiad newydd a fydd yn gweithredu'r cynlluniau Ieuenctid a Chynhwysiad Ariannol yn ystod 2019/20, ynghyd â rhagor o ddosbarthiadau i'r Big Society Trust (BST). Rydym wedi gwneud darpariaeth ar gyfer y dosbarthiad arfaethedig yn 2019/20 o £93.3m i'r mudiadau hyn. Rydym wedi asesu'r symiau hyn yn seiliedig ar gyfanswm yr incwm hyd yma a chyfran arfaethedig cyfanswm yr incwm i'w bennu i bob un dros y tair blynedd yn unol â chyhoeddiad DCMS ym mis Ionawr 2018.

16. Croniadau grant

	Ar 31 Mawrth 2019 £000
Symud croniadau grant	
Rhwymedigaethau grant a ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2018	1,237,065
Ymrwymiadau grant a wnaed	509,748
Rhwymedigaethau wedi darfod a'u diddymu	(3,228)
Rhwymedigaethau grant a fodlonwyd	(635,112)
Croniad a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2019	**1,108,473**

	Ar 31 Mawrth 2019 £000	Ar 31 Mawrth 2018 £000
Dosbarthiad croniadau grant ar ddiwedd y flwyddyn		
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	540,195	579,742
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn mwy nag un flwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	568,278	657,323
Cyfanswm croniadau grant	1,108,473	1,237,065
Croniadau grant sy'n heneiddio		
Yn ddyledus o fewn blwyddyn	540,195	579,742
Yn ddyledus o fewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy flynedd	303,851	338,175
Yn ddyledus o fewn mwy na dwy flynedd ond llai na thair blynedd	141,352	158,537
Yn ddyledus o fewn mwy na thair blynedd ond llai na phedair blynedd	56,309	69,907
Yn ddyledus o fewn mwy na phedair blynedd ond llai na phum mlynedd	31,166	31,720
Yn ddyledus ar ôl mwy na phum mlynedd	35,600	58,984
	1,108,473	1,237,065

17. Rhwymedigaethau Amodol

Datgelir grantiau fel rhwymedigaethau amodol os nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau.

	Ar 31 Mawrth 2019	Ar 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Dyfarniadau grant a wneir gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau	(39,521)	(36,876)
Cyfanswm rhwymedigaethau grant amodol	(39,521)	(36,876)

18. Cynlluniau ar y cyd

Parks for People

Gweinyddir y cynllun hwn gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar ran yr holl bartïon i'r cytundeb. Rydym wedi cytuno i gyfrannu hyd at £153 miliwn i'r cyfanswm ariannu disgwyliedig o £384 miliwn. Wedi'i gynnwys o fewn rhwymedigaethau grant mae £10.7 miliwn o rwymedigaethau grant a rhwymedigaethau amodol o £7.6 miliwn gan gynrychioli ein cyfraniad at y cynllun Parks for People ar y cyd. Mae ffigur y credydwyr yn cynnwys £2.8m sy'n ddyledus i National Heritage Memorial Fund mewn perthynas â'n cyfraniad i daliadau y maent wedi'u gwneud i dderbynyddion grant.

Rethinking Parks

Gweinyddir y cynllun hwn gan Nesta ar ran yr holl bartïon i'r cytundeb. Rydym wedi cytuno i gyfrannu hyd at £1.67 miliwn i'r cyfanswm ariannu disgwyliedig o £2 miliwn. Yn gynwysedig o fewn rhwymedigaethau grant mae £1.67 miliwn o ymrwymiadau grant newydd a dim rhwymedigaethau amodol mewn perthynas â'r cynllun ar y cyd ar gyfer y flwyddyn. Mae'r ffigur dyledwyr yn cynnwys £1.2 miliwn sydd i fod i gael ei ddosbarthu i dderbynyddion grant gan Nesta mewn perthynas â'n cyfraniad at y cynllun.

Year of the Young People

Gweinyddir y cynllun hwn gan y National Heritage Memorial Fund ar ran yr holl bartïon i'r cytundeb. Rydym wedi cytuno i gyfrannu hyd at £0.37 miliwn i'r cyfanswm ariannu disgwyliedig o £0.8 miliwn. Yn gynwysedig o fewn rhwymedigaethau grant mae £0.37 miliwn o ymrwymiadau grant newydd a dim rhwymedigaethau amodol mewn perthynas â'r cynllun ar y cyd ar gyfer y flwyddyn. Mae'r holl arian wedi cael ei dosbarthu i dderbynyddion grantiau gan Nesta mewn perthynas â'n cyfraniad i'r cynllun.

19. Risgiau ariannol

Offerynnau ariannol

Mae'r Gronfa wedi mabwysiadu Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 9 ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 gan ddefnyddio'r ymagwedd gronnol. Gan nad oes gan y Gronfa bwerau benthyg, mae offerynnau ariannol yn chwarae rôl lawer fwy cyfyngedig o ran creu neu newid risg nag sy'n arferol ar gyfer y cwmnïau a restrir, i'r graddau y mae'r safon yn berthnasol iddynt. Mae asedau ac atebolrwydd ariannol yn cael eu cynhyrchu gan weithgareddau gweithredu bob dydd yn hytrach na chael; eu dal i newid y risgiau sy'n wynebu'r mudiad.

Mae hyn yn golygu bod y Gronfa yn agored i ychydig iawn o risgiau uniongyrchol o ran hylifedd, y farchnad neu gredyd.

Risgiau hylifedd

Bodlonir gofynion arian parod ar gyfer gwariant Loteri trwy dynnu i lawr yn erbyn rhagamcaniadau angen wythnosol o'r balansau a ddelir ar ran y Gronfa yn y NLDF. Ym mis Mawrth 2018 balans y gronfa oedd £311 miliwn, roedd hyn wedi gostwng i £277 miliwn erbyn 31 Mawrth 2019, bryd hynny roedd gwerth £1,108 o rwymedigaethau grant i'w talu o hyd. Wrth gyllidebu ar gyfer gwariant cyfredol, mae'r Gronfa'n cydbwyso all-lif y taliadau arian parod yn erbyn rhwymedigaethau grant ynghyd â blaen-rhagamcaniadau o incwm Loteri.

Yn 2018/19 deilliodd £643 miliwn (89.0 y cant) o incwm y Gronfa o'r Loteri Genedlaethol, gan gynnwys incwm o £3.2 miliwn a ddeilliodd o enillion buddsoddi'r balans a ddelir gyda'r NLDF. Roedd incwm o arian cyfrifon segur yn £72 miliwn (10.0 y cant). Mae'r incwm sy'n weddill yn swm bach o log banc a mân incwm.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Asedau hylifol		
Gwerth marchnad buddsoddiadau NLDF	277,137	310,905
Arian parod	95,412	45,646
Cyfanswm	**372,549**	**356,551**

Risgiau marchnad a chyfraddau llog

Mae asedau ariannol y Gronfa yn cael eu dal yn bennaf yn NLDF, sy'n buddsoddi mewn band cul o asedau isel eu risg megis bondiau llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan y Bwrdd unrhyw reolaeth dros fuddsoddi'r arian hwn. Ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol, £277 miliwn oedd gwerth ein buddsoddiadau yn NLDF ar y farchnad. Ar gyfartaledd enillodd arian NLDF 0.67 y cant yn ystod y flwyddyn. Delir y balansau arian sy'n cael ei dynnu i lawr o'r NLDF i dalu am ymrwymiadau grant a chostau gweithredu mewn cyfrifon banc mynediad di-oed, gyda chyfraddau llog amrywiol â chyfradd llog o 0.05 y cant yn is na'r cyfradd sylfaenol yn ystod y flwyddyn. Balans arian parod y Gronfa ar ddiwedd y flwyddyn oedd £95 miliwn, yn bennaf mewn perthynas ag arian y Cyfrifon Segur a dderbyniwyd ond a oedd heb ei dosbarthu eto. Mae'r Bwrdd yn ystyried nad yw'r Gronfa'n agored i risgiau cyfraddau llog sylweddol.

	2018/19	2017/18
	£000	£000
Sterling ar gyfraddau llog arnawf – arian y Loteri	18,297	24,751
Sterling ar gyfraddau llog arnawf – arian cyfrifon segur	77,115	20,895
Sterling ar gymysgedd o gyfraddau penodol	277,137	310,905
	372,549	**356,551**

Risgiau credyd

Mae arian derbynadwy y Gronfa'n cynnwys balansau rhynglywodraethol. Mae'r balansau rhynglywodraethol yn bennaf gyda chyd-ddosbarthwyr y Loteri ac yr oeddent oll wedi'u had-dalu neu eu cytuno erbyn cyfnod llofnodi'r cyfrifon.

Ar ddiwedd y flwyddyn cofnododd y Gronfa ddyledwr o £71.8m gyda Reclaim Fund Limited. Mae hyn yn cynrychioli'r symiau yr adnabyddir eu bod ar gael i'r Gronfa i'w dosbarthu o dan Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 nad ydynt wedi'u tynnu i lawr o Reclaim Fund Limited eto. Delir y rhain gan Reclaim Fund mewn cyfrifon arian parod risg isel gan gynnwys gyda Banc Lloegr. Nid yw'r Bwrdd yn ystyried bod y Gronfa'n agored i risgiau credyd sylweddol.

Risgiau Arian Tramor

Nid oes gan y Gronfa unrhyw asedau nad sy'n sterling ac nid yw'n agored at unrhyw risgiau yn ymwneud â chyfnewidfeydd tramor.

Asedau ariannol fesul categori

Asedau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol	2018/19 £000	2017/18 £000
Asedau anghyfredol	6,340	8,503
Balans buddsoddi yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	277,137	310,905
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – arian y Loteri	18,297	24,751
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – arian cyfrifon segur	77,115	20,895
Benthyciadau a thaliadau derbynadwy	126,907	211,435
	505,796	**576,489**

Prisiad Teg

Mae'r Bwrdd yn disgwyl i'r llyfrwerth gyfateb i'r gwerth teg ar gyfer yr holl asedau a rhwymedigaethau ariannol. Ar y sail bod:

1. Yr holl adneuon arian parod mewn banciau masnachol.
2. Er ein bod yn datgelu gwerth £568 miliwn o ymrwymiadau grant nad ydynt yn ddyledus i gael eu talu tan ar ôl un flwyddyn, nid ydym wedi gwneud addasiad gwerth teg. Mae'r Gronfa o dan rwymedigaeth gontract i dalu'r symiau hyn ar alw, yn amodol ar y contract, ac felly gallai'r symiau gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf.
3. Mae'r holl eitemau taladwy yn ddyledus o fewn telerau contract arferol, ac felly nid oes unrhyw wahaniaeth rhwng llyfrwerth a gwerth teg.
4. Mae colled credyd disgwyliedig o £141k wedi cael ei gydnabod ar gyfer symiau sy'n ddyledus, yn ymwneud â swm sylweddol sy'n ddyledus o Gronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'r golled hon yn seiliedig ar ddata hanesyddol o geisiadau sydd wedi cael eu gwrthod o gymharu â cheisiadau sydd wedi bod yn llwyddiannus.

Aeddfedrwydd rhwymedigaethau ariannol

Rhwymedigaethau yn ôl y Datganiad Sefyllfa Ariannol	2018/19 £000	2017/18 £000
Mewn llai na blwyddyn	548,620	588,299
Mewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy	303,850	338,175
Mewn dwy i bum mlynedd	228,827	260,164
Mewn mwy na phum mlynedd	35,600	58,983
	1,116,897	**1,245,622**

Mae'r Datganiad sefyllfa ariannol yn datgelu'r ffigur uchod wedi'i wahanu rhwng y symiau sy'n ddyledus mewn blwyddyn ac mewn mwy na blwyddyn. Mae'r rhaniad hwnnw'n seiliedig ar brofiad blaenorol o symiau a dynnir i lawr gan granteion gan nad yw ein contractau gyda granteion yn cynnwys y cyfryw raniad.

20. Ymrwymiadau ariannol

Ymrwymiadau o dan lesi gweithredol

Rhoddir cyfanswm isafswm taliadau les y dyfodol o dan lesi gweithredol yn y tabl isod:

	Ar 31 Mawrth 2019 £000	Ar 31 Mawrth 2018 £000
Lesi eiddo a ddelir fel lesai:		
Ddim yn hwyrach na blwyddyn	5,291	5,388
Hwyrach na blwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	11,292	16,465
Hwyrach na 5 mlynedd	2,450	3,458
	19,033	**25,311**

	Ar 31 Mawrth 2019 £000	Ar 31 Mawrth 2018 £000
Lesi eiddo a ddelir fel leswr:		
Ddim yn hwyrach na blwyddyn	2,818	2,734
Hwyrach na blwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	6,379	5,971
Hwyrach na 5 mlynedd	345	-
	9,542	**8,705**

Fel a ddisgrifir ym mholisi cyfrifyddu 1.7 ni ellir rhannu lesi'n ddibynadwy rhwng tir ac adeiladau ond mae'r ddwy elfen yn lesi gweithredu.

21. Cynllun pensiwn

Darperir buddiannau pensiwn trwy drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Gall cyflogeion fod naill ai mewn cynllun buddiant diffiniedig cyfartaledd gyrfa (alpha) neu bensiwn budd-ddeiliad (cyfrif partneriaeth). Trosglwyddwyd cynllun cyflog terfynol (classic, classic plus neu premium) a'r cynllun cyfartaledd gyrfa – nuvos – i alpha yn 2015. Cadwodd aelodau fuddiannau cynlluniau cyflog terfynol blaenorol ar gyfer gwasanaeth hyd at y pwynt trosglwyddo. Nid yw'r trefniadau buddiant diffiniedig statudol yn cael eu hariannu, telir costau'r buddiannau gan arian a bennir gan Senedd y Deyrnas Unedig bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus a nuvos a'u cynllun olynol alpha yn cynyddu bob blwyddyn yn unol â newidiadau yn y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI). Mae'r pensiwn cyfrif partneriaeth yn bensiwn budd-ddeiliad 'prynu arian' gyda chyfraniad gan y cyflogwr.

Ar gyfer y cynllun alpha mae cyfraniadau cyflogeion wedi'u pennu ar isafswm graddfa ar gyfer aelodau sydd â chyflogau pensiynadwy o dan £21,636 o 4.6 y cant o enillion pensiynadwy. Mae hyn yn cynyddu mewn bandiau hyd at uchafswm o 8.05 y cant ar gyfer aelodau sydd â chyflog pensiynadwy dros £150,001. Cronnodd buddiannau'r cynllun classic ar gyfradd o 1/80 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. At hynny, mae cyfandaliad cyfwerth â phensiwn tair blynedd yn daladwy wrth ymddeol. Cronnodd buddiannau'r cynllun premiwm ar gyfradd o 1/60 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes cyfandaliad awtomatig. Mae Classic Plus yn gynllun cymysg, gyda buddiannau ar gyfer gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn unol â classic a buddiannau ar gyfer gwasanaeth o fis Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n unol â premium. Yn alpha, mae aelodau'n cronni pensiynau'n seiliedig ar enillion pensiynadwy yn ystod cyfnod eu haelodaeth o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae'r cyfrif pensiwn wedi'i ennill yn cael ei gredydu gyda 2.32 y cant o'u henillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r cynllun ac mae'r pensiwn a gronnir yn cael ei uwchraddio'n unol â'r CPI. Ym mhob achos gall aelodau ddewis ildio (cyfnewid) y pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a ganiateir gan ddeddfwriaeth dreth.

Trefniad pensiwn budd-ddeiliad yw'r cyfrif pensiwn partneriaeth. O 1 Hydref 2015, mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8 y cant a 14.75 y cant (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i bensiwn budd-ddeiliad a ddewisir gan y cyflogai o banel o dri darparwr. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu ond os yw'n gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfrannu'n gyfatebol hyd at uchafswm o 3 y cant o'r cyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr).

Mae'r cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5 y cant pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yr yswiriant risg a ddarperir yn ganolog (marw mewn gwasanaeth ac ymddeol oherwydd salwch).

Ar gyfer 2018/19, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £174,211 yn daladwy i'r cyfrif pensiwn partneriaeth (2017/18 £182,834).

Ceir manylion pellach am drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan www.civilservice-pensions.gov.uk

Ar gyfer 2018/19, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £5,055,895 yn daladwy i'r cyfrif pensiwn partneriaeth (2017/18: £4,798,382) ar un o bedair graddfa yn yr amrediadau isod. Caiff cyfraniadau cyflogwr eu hadolygu adeg prisiad llawn o'r cynllun. Cynhaliwyd y prisiad diweddaraf, wedi'i gyflawni gan Hewitt Associates, ar 31 Mawrth 2012. Mae'r cyfraddau cyfrannu'n adlewyrchu'r buddiannau wrth iddynt gronni, nid pan fo'r costau'n cael eu codi, ac maent yn adlewyrchu profiadau'r cynllun yn y gorffennol. Mae'r cyfraddau ar gyfer 2018/19 yn cyfateb i argymhellion gan yr Actiwari. Mae prisiad pellach ar y gweill. Bydd yn dod i ben yn 2019/20, ond bydd cyfraddau cyfraniadau'n cynyddu o fis Ebrill 2019 cyn y canlyniadau disgwyliedig.

Ar hyn o bryd, mae cyflogwyr yn talu 20.9 y cant o gyflog eu cyflogeion ar gyfartaledd fel cyfraniad pensiwn. Mae'r union ffigur yn dibynnu ar gyflogau'r cyflogeion unigol.

Bandiau	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019
£23,000 a llai	20.0%
£23,001 - £45,500	20.9%
£45,501 - £77,000	22.1%
£77,001 a mwy	24.5%

Bandiau	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
£23,000 a llai	20.0%
£22,501 - £45,500	20.9%
£45,501 - £76,000	22.1%
£76,001 a mwy	24.5%

Nifer y staff y gwnaed cyfraniadau pensiwn ar eu cyfer yn 2018/19 oedd 10 classic, 24 premium, 4 nuvos ac 849 alpha, 41 partneriaeth a 54 CSOC. Mae'r cyfanswm o 982 yn cynrychioli'r mwyafrif o gyfanswm yr aelodau staff unigol a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn.

Lefel ragfynedig cyfraniadau'r cyflogwr i PCSPS ar gyfer 2019/20, yn seiliedig ar ddyfarniad tâl 1.5 y cant ar lefelau tâl 2018/19 a chyfraddau cyfraniadau diwygiedig o fis Ebrill 2019, yw £6,531,733.

Fel cynllun amlgyflogwr heb ei ariannu sy'n gweithredu'n bennaf yn y sector cyhoeddus, mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn cynnal trafodaethau gyda'r Llywodraeth, Undebau Llafur ac aelodau mewn perthynas â'i sefyllfa ariannol, ei sefyllfa actiwaraidd a lefelau tebygol cyfraniadau cyflogeion a chyflogwyr. Mewn cyffredin â'r holl brif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill, mae'r tebygolrwydd o gynnydd yn lefel y cyfraniadau'n rhan o'r trafodaethau hyn.

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn gynllun buddiant diffiniedig amlgyflogwr, felly ni allwn adnabod ein cyfran ni o asedau neu rwymedigaethau'r cynllun.

22. Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2019 rydym wedi dileu colledion o £568,385, gan gynrychioli 70 o ddyfarniadau (2017/18 £1,923,040 gan gynrychioli 180 o ddyfarniadau). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000 (2017/18 dim).

Ceir taliadau arbennig yn yr achosion canlynol:

- gwnaed grant yn anfwriadol i fudiad nad yw'n gyfreithiol gymwys i'w dderbyn ond lle mae'r grant o fewn bwriad cyffredinol deddfwriaeth statudol. Gwariwyd yr holl ddyfarniadau hyn ar amcanion prosiectau, yn unol ag amodau a thelerau'r grant.
- Cymeradwyir taliadau ex gratia.

Yn y flwyddyn ariannol i 31 Mawrth 2019, ni wnaethpwyd unrhyw daliadau arbennig (2017/18 £6,089 yn cynrychioli 1 taliad).

23. Trafodion cyrff cysylltiedig

Mae'r Gronfa yn gorff cyhoeddus anadrannol. Ei hadran noddi yw DCMS. Gan hynny, mae DCMS wedi cael ei drin fel parti cysylltiedig trwy gydol y flwyddyn.

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi cynnal trafodion materol amrywiol gyda DCMS a chyrff eraill yr ystyrir mai DCMS yw'r adran noddi ar eu cyfer: Cronfa Dreftadaeth y Loteri, Sport England a Chyngor Celfyddydau Lloegr.

Mae trafodion gyda DCMS yn adlewyrchu incwm a dderbyniwyd drwy Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol a secondio staff i mewn. Mae trafodion gyda dosbarthwyr eraill y Loteri'n cynnwys incwm a dderbyniwyd ar gyfer rheoli dyfarniadau a darparu gwasanaethau proffesiynol.

Mae taliadau'n cael eu gwneud i Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar gyfer eu gwasanaethau rhedeg rhaglenni grant.

At hynny, mae gennym nifer o drafodion materol gydag adrannau a chyrff Llywodraeth sy'n ystyried adrannau llywodraeth eraill fel eu hadrannau noddi hwy:

- Cyllid a Thollau EM mewn perthynas â thrafodion Talu wrth Ennill ac Yswiriant Gwladol.
- Mae Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi contractio rheolaeth y Gronfa Building Better Opportunities i'r Gronfa trwy DWP fel awdurdod rheoli.
- Mae'r Adran dros Gymunedau a Llywodraeth Leol wedi contractio rheolaeth Cronfa Cymunedau'r Arfordir i'r Gronfa. O dan y trefniadau hyn, mae pob un o weinyddiaethau datganoledig Cymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon yn pennu'r agwedd at ariannu gyda'r portffolio perthnasol ar gyfer y Gronfa.
- Mae'r Swyddfa Cymdeithas Sifil wedi contractio'r Gronfa i reoli'r Social Incubator Fund, Life Chances Fund, Youth Investment Fund, Place Based Social Action, Cronfa #iwill, Safeguarding Training Fund a'r Building Connections Fund.

Mae'r Youth Investment Fund a Chronfa #iwill yn rhaglenni arian cyfatebol lle mae'r Gronfa'n cyfrannu ei hadnoddau arian loteri ac mae'n gyfrifol hefyd am wneud penderfyniadau am ddyfarniadau grant.

Aelodau Bwrdd

Mae'r Gronfa'n glynu wrth gôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae aelodau Bwrdd yn cynnal cofrestrau buddiannau sydd ar gael yn gyhoeddus ac yn datgan unrhyw fuddiannau uniongyrchol mewn ceisiadau grant a wneir i'r Gronfa ynghyd â pherthnasoedd masnachol pan fydd gan neu pan allai fod gan fudiadau berthynas gyda ni.

Pan wneir unrhyw benderfyniadau pwyllgor y gellid tybio'n rhesymol y byddent yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf o ran grantiau i gyrff gwirfoddol, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau ar y dechrau bod datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod pwyllgor yn gadael yn ystod unrhyw drafodaeth o'r eitem berthnasol. Mae'n ofynnol hefyd i'n staff ddatgelu unrhyw fuddiannau perthnasol mewn mudiadau rydym yn eu hariannu neu yr ydym yn derbyn ceisiadau ganddynt. Mae ein gweithdrefnau'n sicrhau hefyd nad yw swyddogion grant yn ymwneud â phrosesu ceisiadau y byddai ganddynt fuddiant ynddynt.

Mae nifer o aelodau Bwrdd wedi datgan buddiannau mewn cyrff cyhoeddus, gwirfoddol ac elusennol y mae gennym fuddiannau busnes â nhw. Datgelir y rhain ar dudalennau 74 i 75.

24. Asedau trydydd parti

Mae'r asedau hyn yn cynrychioli balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yr ydym yn rheoli rhaglenni grant ar eu rhan ac Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol, i wneud taliadau a brosesir gan y Gronfa o dan gytundebau lefel gwasanaeth. Mae gwahaniaeth amseru symiau mewn perthynas â'r balansau hyn yn gynwysedig yn y symiau sy'n ddyledus neu'n daladwy yn y datganiad sefyllfa ariannol fel bo'n briodol.

Ar 31 Mawrth 2019 cadwyd y balansau banc a ganlyn ar ran trydydd partïon:

	31/03/2018 £000	Mewnlif £000	All-lif £000	31/03/2019 £000
DCMS : Social Incubator Fund, Local Sustainability Fund, Life Chances Fund, Youth Investment Fund, #iwill Fund, Place Based Social Action, Building Connections Fund, Safeguarding Training Fund	1,573	17,309	17,573	1,309
Cyngor Celfyddydau Lloegr; Arian i Bawb Lloegr	7	-	-	7
Cronfa Dreftadaeth y Loteri; Arian i Bawb; Cymru, Lloegr, Yr Alban, Gogledd Iwerddon	3	-	-	3
Sport England; Arian i Bawb Lloegr	9	-	-	9
Creative Scotland; Arian i Bawb Yr Alban	(10)	522	574	(62)
Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol	1,384	2,005	2,248	1,141
Trosglwyddo Asedau Cymunedol	2	-	-	2
Scottish Celebrate	84	-	1	83
Sports Scotland; Arian i Bawb Yr Alban	(913)	790	591	(714)
Llywodraeth Yr Alban; Communities and Family Fund, Scottish Land Fund, Delivering Financial Inclusion	2,709	13,946	11,093	5,562
Trysorlys EM; Cronfa Cymunedau'r Arfordir	4,912	890	4,690	1,112
Cyllid Ewropeaidd – Swyddfa'r Cabinet	-	54,830	54,784	46

25. Menter ar y Cyd – Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol

Mae Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol (NLPU) yn fenter ar y cyd rhwng Grŵp Camelot plc, y dosbarthwyr Loteri a DCMS. Sefydlwyd NLPU i gynyddu ymwybyddiaeth gadarnhaol a chefnogaeth y cyhoedd o ddosbarthu arian Loteri ar draws y Deyrnas Unedig, gan gyfrannu at iechyd cyffredinol y Loteri Genedlaethol a hyrwyddo teyrngarwch a chyfranogiad. Ariennir traean o NLPU gan Camelot a dau draean yn uniongyrchol gan Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol. Mae'r cyfanswm gwariant wedi'i gyfyngu i £3 miliwn. Mae'n atebol i Fwrdd Rheoli sy'n cynnwys cynrychiolwyr tri budd-ddeiliad allweddol: Camelot, y dosbarthwyr Loteri a DCMS, gyda'r Comisiwn Hapchwarae'n bresennol fel arsylwr.

Nid yw cyfran y fenter ar y cyd sy'n ymwneud â'r Gronfa wedi'i chyfuno o fewn y cyfrifon blynyddol o ystyried ei hanfateroldeb.

Mae mwy o wybodaeth a chyfrifon NLPU ar gael yn www.achosiondayloteri.org.uk

26. Ymrwymiadau cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2019, cychwynnodd y Gronfa'r broses o ailwampio gofod yn ein swyddfa yng Nghaerwysg. Yr ymrwymiad cyfalaf yw £0.1 miliwn (2017/18 £0.1 miliwn).

27. Asedau amodol

Mae hawl gan Ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol dderbyn cyfran o enillion o werthu tir ar Barc Olympaidd y Frenhines Elizabeth yn gyfnewid am gyfrannu £675m ychwanegol miliwn at ariannu Gemau Olympaidd a Pharalympaidd 2012 Llundain. Mae'r trefniadau wedi'u disgrifio mewn cytundeb cyfreithiol rhwng yr Ysgrifennydd Gwladol ac Awdurdod Llundain Fawr dyddiedig 29 Mawrth 2012 sy'n disgrifio dosbarthiad yr arian rhwng Awdurdod Llundain Fawr a'r dosbarthwyr loteri (trwy'r adran graidd). Mae gwerthu'r tir yn debygol o ddigwydd dros gyfnod hir, yr amcangyfrifir y bydd rhwng 2017-18 i 2036-37. Mae'r adran yn amcangyfrif y bydd y taliadau cyntaf i Ddosbarthwyr y Loteri yn cael eu derbyn ar ddechrau neu yng nghanol y 2020au.

Fel olynydd i Gomisiwn y Mileniwm, mae gan y Gronfa hawl i gyfran o'r elw o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fawr, wedi i gostau penodol gael eu talu. Rhagwelir y bydd taliadau o £32 miliwn (2017/18 £50 miliwn) yn cael eu derbyn rhwng 2016 a 2037, gyda £7.8 miliwn eisoes wedi cael ei derbyn erbyn diwedd 2017/18. Ni dderbyniwyd unrhyw symiau yn ystod 2018/19.

28. Adolygiad ar ôl y fantolen

Ar adeg llofnodi'r cyfrifon, ni chafwyd unrhyw ddigwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen a fyddai'n addasu'r ffigurau a adroddwyd yn y datganiadau ariannol neu y mae angen eu datgelu. Awdurdodwyd cyhoeddi'r cyfrifon ar ddyddiad llofnodi'r dystysgrif archwilio gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

29. Cyfrifon Segur

O dan ddarpariaethau Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008, gall banciau a chymdeithasau adeiladu drosglwyddo arian o gyfrifon segur i Reclaim Fund Ltd, endid nid er elw sydd ag awdurdod i weithredu fel y gronfa hawlio'n ôl.

Mae Reclaim Fund Ltd yn trosglwyddo arian y mae wedi'i fodloni nad oes ei angen i dalu hawliadau yn y dyfodol gan berchnogion yr arian cyfrifon segur i'r Gronfa Loteri Fawr. Mae'r Gronfa'n dosbarthu'r arian hwnnw yn unol â'r Ddeddf a chyfarwyddiadau a gyhoeddir iddi gan Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Ddigidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon yn unol â'i wariant yn Lloegr a gan y gweinyddiaethau datganoledig o ran gwariant yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Dosrennir arian rhwng pedair gwlad y Deyrnas Unedig yn unol ag offeryn statudol a gymeradwyir gan Senedd y Deyrnas Unedig.

Didynnir y costau a delir gan y Gronfa a'r Gweinidog mewn perthynas â gweithredu'r cynllun yn gyffredinol cyn eu dyrannu rhwng y pedair gwlad.

Didynnir y costau a gafwyd gan y Gweinidog a'r gweinyddiaethau datganoledig mewn perthynas â'r gwledydd unigol o'r arian a ddyrennir.

Cyhoeddodd DCMS ym mis Ionawr 2018 mwy o arian yn deillio o'r Cyfrifon Banc Segur, swm a ragwelir a fydd hyd at £330 miliwn dros bedair blynedd. Bydd cyfran o'r arian hwn, hyd at £135 miliwn, yn parhau i gael ei wneud ar gael i'r Big Society Trust er mwyn galluogi Big Society Capital yn ei rôl fel cyfanwerthwr buddsoddiad cymdeithasol i ariannu llety sefydlog a hir dymor ar gyfer grwpiau bregus. Bydd gweddill y gyfran o gyfanswm y symiau sydd ar gael i Loegr yn cael ei dyfarnu trwy ddwy raglen, un yn ymwneud â Chyflogaeth Ieuenctid a'r llall â Chynhwysiad Ariannol. Bydd y rhaglenni hyn yn cael eu cyflwyno gan ddau fudiad newydd, yn annibynnol o'r llywodraeth ac a sefydlwyd at y diben hwn. Mae'r Gronfa wedi gweithio gyda DCMS i sefydlu'r mudiadau hyn a'u trefniadau llywodraethu er mwyn sicrhau eu bod yn bodloni amcanion y cynllun ac yn galluogi'r Gronfa i fodloni ei dyletswyddau dan y Ddeddf. Mae'r ddau fudiad bellach wedi cael eu sefydlu – Fair4All Finance a Youth Futures Foundation – ac mae eu trefniadau llywodraethu a'u strwythurau wrthi'n cael eu datblygu. Mae ariannu cychwynnol i sefydlu'r mudiadau wedi cael ei gytuno gan ddilyn cyfarwyddiadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol ac mewn perthynas â'r cynllun ieuenctid, mae rhai grantiau cychwynnol wedi cael eu gwneud i'r Gronfa er mwyn profi ymagweddau yn y maes hwn.

Mae Reclaim Fund Ltd wedi nodi bod £71.8 miliwn ar gael i'w dosbarthu i'r Gronfa yn ei flwyddyn ariannol at fis Rhagfyr 2018 (i fis Rhagfyr 2017 £152.8 miliwn) ac wedi cofnodi hwn fel credydwr. Gan hynny mae'r Gronfa wedi cofnodi hwn fel incwm derbyniadwy a bydd yn tynnu'r arian i lawr fel y bo angen i gefnogi'r rhaglenni grant. Mae dyfarniadau ar gyfer Cymru a'r Alban yn cael eu gwneud dan raglenni cyfredol tra bod trosglwyddiadau i fudiadau newydd ar gyfer Lloegr yn debygol o gychwyn yn 2019/20 ynghyd â rhagor o ddosbarthiadau i Big Society Trust. Bydd dyfarniadau a wnaed o dan y rhaglenni hyn yn cael eu trin yn yr un modd â'r dyfarniadau a wneir mewn perthynas ag incwm gan y Loteri Genedlaethol ac yn unol â'r polisïau cyfrifyddu a ddisgrifir yn yr adroddiad hwn. Mae'r Gronfa wedi cydnabod fel darpariaeth cyfran yr incwm ar gael a ragwelir y bydd yn cael ei throsglwyddo i Big Society Trust, Fair4All Finance a Youth Futures Foundation ond sydd heb gael ei drosglwyddo eto.

Mewn perthynas â Chymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon, mae'r Gronfa'n gwneud dyfarniadau grant mewn modd tebyg i arian Loteri, felly mae ymrwymiadau dros ben o ddyfarniadau grant a wnaed nad ydynt wedi cael eu tynnu i lawr gan dderbynyddion grantiau eto. Hyd yma, nid yw'r cyfarwyddiadau yn ymwneud â Gogledd Iwerddon wedi cael eu gorffen eto, felly does dim dyfarniadau wedi cael eu gwneud oherwydd hyn.

Mae'r Gronfa'n cadw arian a dynnwyd o Reclaim Fund Limited ond sydd heb ei dalu eto fel blaendal mewn banciau masnachol.

29a. Cyfrifon segur – Datganiad incwm cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Incwm		
Derbyniwyd/Derbyniadwy o Reclaim Fund Ltd	71,771	152,800
Llog banc derbyniadwy	232	103
Adennill grantiau	3	-
Cyfanswm Incwm	**72,006**	**152,903**
Gwariant		
Gwariant ar raglenni		
Trosglwyddiadau/trosglwyddadwy i ddosbarthwyr penodol	123,850	59,700
Gwariant ar grantiau	5,063	3,904
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(54)	(14)
	128,859	63,590
Costau gweithredu		
Costau gweithredu	680	349
Cyfanswm gwariant	**129,539**	**63,939**
Gwarged cyn treth	**(57,533)**	**88,964**
Treth	-	-
Gwarged ar ôl treth	(57,533)	88,964
Cyfanswm incwm net cynhwysfawr	(57,533)	88,964
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2018	101,010	12,046
Cyfanswm incwm net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn	(57,533)	88,964
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2019	43,477	101,010

29b. Datganiad sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2019

	Ar 31 Mawrth 2019	Ar 31 Mawrth 2018
	£000	£000
Asedau cyfredol		
Masnach ac arian arall a dderbynnir	71,771	152,800
Arian yn y banc ac mewn llaw	77,115	20,895
Cyfanswm asedau	148,886	173,695
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	(125)	(91)
Darpariaethau	(93,300)	(59,700)
Rhwymedigaethau grant	(11,984)	(12,893)
Cyfanswm rhwymedigaethau	(105,409)	(72,685)
Asedau llai rhwymedigaethau	**43,477**	**101,010**
Gwarged argadwedig	43,477	101,010

29c. Cyfrif Incwm a Gwariant Manwl gyda Dyraniad fesul Gwlad

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019					Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018
	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Cyfan-swm	Cyfanswm
Dadansoddiad yn ôl Segment	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Incwm	-	-	-	-	72,003	152,903
Namyn costau gweithredu	-	-	-	-	(680)	(349)
Incwm net ar gael i'w dosbarthu					71,323	152,554
Ar gael i bob gwlad	59,840	5,991	3,495	1,997		
Adennill grantiau	-	-	3	-	3	-
Trosglwyddiadau/ trosglwyddadwy i ddosbarthwyr penodol	(123,850)	-	-	-	(123,850)	(59,700)
Ymrwymiadau grant a wnaed	(910)	(4,086)	(13)	-	(5,009)	(3,890)
Gwarged/(Diffyg) ar gyfer y flwyddyn	(64,920)	1,905	3,485	1,997	(57,533)	88,965
Balans arian a ddygwyd ymlaen	68,460	12,936	5,252	14,362	101,010	12,046
Balans yr arian a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2019	**3,540**	**14,841**	**8,737**	**16,359**	**43,477**	**101,010**
Symud croniadau grant						
Rhwymedigaethau grant a ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2018	-	3,264	9,629	-	12,893	15,374
Ymrwymiadau grant a wnaed	949	4,099	13	-	5,061	3,904
Rhwymedigaethau wedi darfod a'u diddymu	(39)	(12)	-	-	(51)	(14)
Adennill grantiau	-	-	(3)	-	(3)	-
Rhwymedigaethau grant a fodlonwyd	(266)	(3,266)	(2,384)	-	(5,916)	(6,371)
Croniad a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2019	**644**	**4,085**	**7,255**	**-**	**11,984**	**12,893**
Croniadau grant sy'n heneiddio						
Yn ddyledus o fewn blwyddyn	644	2,387	3,359	-	6,390	5,784
Yn ddyledus o fewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy flynedd	-	1,292	3,011	-	4,303	3,528
Yn ddyledus o fewn mwy na dwy flynedd ond llai na thair blynedd	-	406	425	-	831	2,706
Yn ddyledus o fewn mwy na thair blynedd ond llai na phedair blynedd	-	-	229	-	229	429
Yn ddyledus o fewn mwy na phedair blynedd ond llai na phum mlynedd	-	-	206	-	206	230
Yn ddyledus ar ôl mwy na phum mlynedd	-	-	25	-	25	215
	644	**4,085**	**7,255**	**-**	**11,984**	**12,893**

Ein cefndir statudol

Cyfarwyddiadau Polisi

Rhoddir y pŵer i'n hadran noddi a'r gweinyddiaethau datganoledig o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 i roi Cyfarwyddiadau mewn perthynas â materion sydd i'w hystyried wrth ddyfarnu grantiau.

Mae'r cyfarwyddiadau polisi cyfredol mewn perthynas â Lloegr, Ynys Manaw ac ariannu Deyrnas Unedig wedi'u disgrifio isod. Cyhoeddwyd y rhain gan Swyddfa'r Cabinet ac fe ddaethant i rym at 1 Ebrill 2012. Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon fydd yn gyfrifol am gyfarwyddiadau polisi'r dyfodol yn dilyn trosglwyddo swyddogaethau o Swyddfa'r Cabinet yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Gronfa wedi cydymffurfio â'r Cyfarwyddiadau hyn ym mhob agwedd faterol trwy gydol y flwyddyn ariannol 2018/19.

Disgrifir y cyfarwyddiadau polisi cyfredol mewn perthynas â Chymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon, sydd wedi'u cyhoeddi gan y gweinyddiaethau datganoledig priodol, yn ddiweddarach yn yr adran hon.

Lloegr a'r Deyrnas Unedig

CYFARWYDDIADAU A RODDWYD I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(1)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993 (fel y'i diwygiwyd)

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd).

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddi gan adran 36E(1)(b) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Gweinidogion yr Alban a'r Adran dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Hamdden Gogledd Iwerddon yn unol ag adran 36E(5), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Lloegr, Ynys Manaw a'r Deyrnas Unedig

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant y Deyrnas Unedig, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu ei harian o dan adran 25(1).

   A. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir:

      (i) Yn sicrhau bod pobl yn cymryd rhan ac yn ymwneud â defnyddio grantiau'r Gronfa i ddarparu atebion i'r materion sydd fwyaf pwysig iddynt yn eu cymunedau;

      (ii) Yn helpu i adnabod a galluogi'r rhai sy'n barod i arwain y broses o ddarparu'r atebion hyn ac yn dileu rhwystrau ar gyfer y rhai y gallai fod angen cymorth arnynt i wneud hyn; ac

      (iii) Yn cefnogi datrysiadau newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, ac yn cynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i grantiau'r Gronfa.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad yr ariannu i ledaeniad gweddol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y sector gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

C. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

Ch. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud grantiau, a allai gynnwys partneriaethau â darlledwyr, cyfryngau electronig, print a digidol a chyfryngau eraill.

D. Yr angen am sicrhau bod grantiau'n cael ei ddosbarthu ar sail angen, gan gyflwyno canlyniadau mesuradwy ac effaith ehangach ar gyfer cymunedau ac unigolion.

Dd. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i dderbynyddion i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

E. Bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion canlynol wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

1. YMGYSYLLTU – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ar ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol ac mewn mentrau cymdeithasol.
2. CYNRYCHIOLAETH – dylai datblygu rhaglenni gymryd y rhai mewn angen mwyaf i ystyriaeth trwy dargedu anghydraddoldeb a gwella gallu pobl a chymunedau i gyfrannu at raglenni'r Gronfa, cymryd rhan ynddynt ac elwa o'r canlyniadau a ariennir trwyddynt.
3. CYNALADWYEDD – gallu'r rhaglen i wella'r amgylchedd heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol a lleihau'r effaith ar yr amgylchedd.
4. BUDDION TYMOR HWY – y gall prosiectau gyflawni dichonolrwydd a gwydnwch ariannol dros y tymor hwy.
5. YCHWANEGEDD a CHYDWEDDU – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt.
6. GWEITHIO AR Y CYD – pan fydd hyn yn cyflawni canlyniadau gwell, dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gefnogi gweithredu ar y cyd rhwng mudiadau a ariennir a phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a chymdeithas sifil.

Gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu arian, y dibenion dros ddosbarthu arian, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun unigryw polisi a chamau gweithredu'r llywodraeth a chymdeithas sifil gan ychwanegu gwerth mewn ffyrdd priodol at yr amcan o greu cymdeithas fwy teg, rhydd a chyfrifol lle mae pawb yn chwarae rhan wrth wella'u cymuned a helpu ei gilydd.

B. Yr angen am sicrhau y caiff ariannu ei ddosbarthu i brosiectau sy'n creu buddion ar gyfer pobl a chymunedau lleol a wasanaethir gan y sector gwirfoddol a chymunedol.

C. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir yn ymdrin ag un neu fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn:

(i) Annog cyfranogiad cymdeithasol mewn cymunedau a dileu rhwystrau;

(ii) Cryfhau galluoedd mudiadau gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol; a

(iii) Chryfhau a chynyddu gallu'r farchnad buddsoddi cymdeithasol i gefnogi buddion cyhoeddus a gweithredu cymdeithasol.

Ch. Yr angen am ystyried:

(i) Buddion a chwmpas cymryd camau effeithiol ar gyfer Lloegr neu Ynys Manaw yn gyffredinol ac ar gyfer rhannau gwahanol o Loegr neu Ynys Manaw; a

(ii) Meintiau poblogaeth a lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol cymharol mewn rhannau gwahanol o Loegr ac Ynys Manaw.

Llofnodwyd gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet

28 Mawrth 2012.

Yr Alban

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(4)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Trwy hyn mae Gweinidogion Yr Alban, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan Weinidog Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo budd y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

Ch. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

D. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

Dd. Yr angen:

(i) ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant,'

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

E. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

F. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa wybodaeth o'r fath y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

Ff. Yr angen am fynnu elfen o gyllid partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n gweddu i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

G. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

Ng. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Yr Alban

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian:

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol; gweithio yng nghyd-destun y fframwaith perfformiad cenedlaethol i adeiladu Alban fwy teg a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa yn dosbarthu arian dros amser i ymdrin â'r flaenoriaeth lleihau anghydraddoldeb; ac ar yr un pryd sicrhau lledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau a mudiadau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor.

C. Yr angen am ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban.

Ch. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyfrannu at gynaladwyedd trwy gefnogi gweithgareddau sy'n helpu ymgorffori newidiadau a dylanwadu ar ddatblygu hir dymor.

D. Yn olaf, yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar/sy'n gysylltiedig â:

(i) Hyrwyddo dysgu a datblygu cymunedol;

(ii) Hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol;

(iii) Hyrwyddo grymuso cymunedau a chyfleoedd cynhwysol i bawb gymryd rhan, a

(iv) Hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu Arian o dan adran 25(1) i waith sydd â'r nod o gyflawni un neu fwy o'r amcanion a ganlyn.

(i) Lleihau anghydraddoldeb trwy daclo anfantais a gwahaniaethu

(ii) Grymuso pobl trwy alluogi ennyn diddordeb pobl a defnyddio eu dylanwad,

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion a ganlyn wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

(i) Cyflawni'r defnydd mwyaf effeithiol o adnoddau trwy ddewis yr ymagwedd fwyaf priodol mewn meysydd polisi priodol er mwyn ychwanegu gwerth at yr ymdrech gyhoeddus gyffredinol.

(ii) Trosoli'r gwerth uchaf posib ar gyfer pobl a chymunedau o adnoddau trwy gefnogaeth dros wirfoddoli, gwaith teg a chaffael cynaliadwy.

Llofnodwyd ar ran Gweinidogion Yr Alban Chwefror 2016.

Cymru

CYFARWYDDIADAU A RODDWYD I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd).

Trwy hyn mae Gweinidogion Cymru/Cynulliad Cenedlaethol Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt/iddo gan adran 36E(4)(a) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8)(b) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa.

CYFARWYDDIADAU – GWARIANT DATGANOLEDIG CYMRU

Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Cymru, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian o dan Adran 25(1).

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad grantiau i ledaeniad rhesymol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y trydydd sector, gan gynnwys mudiadau bach yn ogystal â mudiadau rhanbarthol a chenedlaethol, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

B. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi, llywodraethol, cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, gan sicrhau bod grantiau'n gweddu i ac yn ychwanegu gwerth at waith y Llywodraeth ac yn parhau'n wahanol iddo ar yr un pryd.

C. Yr angen am sicrhau bod grantiau'n cael ei ddosbarthu ar sail angen, gan dargedu anfantais ac anghydraddoldeb er mwyn cyflwyno gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy ar gyfer cymunedau ac unigolion sy'n cael effaith barhaus y tu hwnt i gyfnod ariannu'r Gronfa, ac sy'n cefnogi dulliau ar y cyd ar draws y sectorau cyhoeddus a phreifat a'r trydydd sector mewn cydweithrediad ag, a chan weddu i, egwyddor drefniadol ganolog Llywodraeth Cymru o ddatblygu cynaliadwy.

Ch. Yr angen am ystyried buddiannau Cymru'n gyffredinol a rhannau gwahanol o Gymru, y meintiau poblogaeth cymharol a'r lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

D. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

Dd. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth bennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

E. Yr angen am hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, a sicrhau bod derbynyddion grantiau'n mabwysiadu'r egwyddor o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.

F. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu sy'n gwella amgylchedd Cymru heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol ac ar yr un pryd hyrwyddo ei botensial i wella ansawdd bywyd cymunedau ac unigolion

Ff. Yr angen am ddarparu cefnogaeth i'r sawl sy'n ymgeisio i'r Gronfa, ac i fudiadau sy'n derbyn grantiau, er mwyn gwella cyflwyno canlyniadau prosiect a'u galluogi i ddarparu atebion cadarnhaol i'r materion sydd o'r pwys mwyaf iddyn nhw a'u cymunedau.

G. Yr angen am gefnogi atebion newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, gan gynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i grantiau'r Gronfa.

Ng. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl ddyfarniadau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

H. Yn olaf, yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n ffocysu gwariant ar gyflawni'r canlyniadau a ganlyn dros amser:

- Mae pobl yn iach ac yn byw bywydau cynhyrchiol mewn cymdeithas ffyniannus ac arloesol.
- Amgylchedd gwledig a threfol gwydn gyda defnydd mwy cynaliadwy o adnoddau naturiol Cymru.
- Cryfheir amgylchiadau i greu cymunedau mwy cryf, diogel a chydlynol, gan wella cyfiawnder cymdeithasol ac ar yr un pryd, lliniaru effaith tlodi yn ogystal ag annog twf economaidd cynaliadwy.

Gogledd Iwerddon

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(4)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Trwy hyn mae Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo budd y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

Ch. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

D. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

Dd. Yr angen: ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant;

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

(a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

(b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

E. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

F. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa wybodaeth o'r fath y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

Ff. Yr angen am fynnu elfen o gyllid partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n gweddu i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

G. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

Ng. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Gogledd Iwerddon

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa, wrth ystyried ei hasesiad o anghenion ac unrhyw flaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei strategaeth, dros amser yn dosbarthu arian i ledaeniad weddol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol, a mudiadau sy'n gweithio dramor y mae ganddynt bencadlys yng Ngogledd Iwerddon.

B. Yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar neu sy'n gysylltiedig â:

(i) hyrwyddo dysgu cymunedol;

(ii) hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol; a

(iii) hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

C. Yr angen am ystyried buddiannau Gogledd Iwerddon yn gyffredinol, buddiannau holl rannau gwahanol Gogledd Iwerddon a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Ogledd Iwerddon.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu arian o dan adran 25(1) i brosiectau sydd â'r nod o gyflawni un neu fwy o'r amcanion canlynol:

A. Mae gan bobl gyfle i gyflawni eu potensial llawn.

B. Gall pobl gymryd rhan yn weithredol yn eu cymunedau i greu newidiadau cadarnhaol.

C. Perchnogaeth gymunedol ar amgylcheddau gwledig a threfol gwell a mwy diogel.

Ch. Gwell iechyd corfforol a meddyliol i bawb.

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa, wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1), yn ystyried yr angen am sicrhau bod un neu'n fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn yn cael eu bodloni:

A. Gwella sgiliau hanfodol i ddiwallu anghenion cymdeithasol ac economaidd.

B. Cynyddu cyfleoedd ar gyfer dysgu cymunedol.

C. Adeiladu gallu cymunedau.

Ch. Cynyddu cyfleoedd gwirfoddoli ac ennyn diddordeb rhwng ac o fewn cymunedau.

D. Adeiladu partneriaethau cymunedol a gwirfoddol/statudol.

Dd. Gwella cyfleusterau, mynediad a gwasanaethau cymunedol.

E. Cynyddu cyfranogiad cymunedol wrth amddiffyn, adfer a chynnal yr amgylchedd trefol a gwledig.

F. Helpu unigolion a chymunedau i ddatblygu sgiliau i wneud dewisiadau ffordd o fyw mwy iach.

Ff. Hyrwyddo iechyd meddwl a lles emosiynol ar lefel unigolion a chymunedau.

Llofnodwyd ar ran Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon

Cyfarwyddyd Cyfrifon

RHODDWYD GAN YR YSGRIFENNYDD GWLADOL DROS DDIGIDOL, DIWYLLIANT, CYFRYNGAU A CHWARAEON YN UNOL AG ADRAN 36E DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC 1993 AC ADRAN 22 DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHASAU ADEILADU SEGUR 2008.

1. Mae'r cyfarwyddyd hwn yn ymwneud â'r Gronfa Loteri Fawr (yn gweithredu fel "Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol") yn unol â'r cyfrifon blynyddol y mae gofyn iddi eu paratoi mewn perthynas â'i dosbarthiad o arian y Loteri ac arian cyfrifon segur.
2. Bydd Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn paratoi cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 a blynyddoedd ariannol dilynol yn unol ag egwyddorion cyfrifeg a gofynion datgelu rhifyn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth a gyhoeddir gan Drysorlys EM ("FReM") sydd mewn grym ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar eu cyfer, ynghyd ag unrhyw ddatgeliadau ychwanegol neu unrhyw ofynion fel y cytunir gyda'r adran.
3. Caiff y cyfrifon eu paratoi fel y byddant yn:
   - rhoi barn wir a theg am faterion ar 31 Mawrth 2019 a diwedd blynyddoedd ariannol dilynol ac o'r incwm a gwariant (neu, fel bo'n briodol, ganlyniad adnoddau net), newidiadau yn ecwiti trethdalwyr a llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben; ac
   - yn darparu datgeliad o unrhyw wariant neu incwm materol na chymhwyswyd at y dibenion a fwriedir gan Senedd y Deyrnas Unedig neu drafodion materol nad ydynt wedi cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.
   - Dilyn y gofynion cyfrifyddu a datgelu a ddisgrifir yn Atodiad A ac Atodiad B.
4. Bydd yn ofynnol cydymffurfio â gofynion FReM o dan yr holl amgylchiadau heblaw am y rhai eithriadol, er mwyn i'r cyfrifon ddarparu barn wir a theg. Os, yn yr amgylchiadau eithriadol hyn, bod cydymffurfiad â gofynion FReM yn anghyson â'r gofynion i roi barn wir a theg, dylid mynd i ffwrdd o ofynion FReM i'r graddau sy'n ofynnol i roi barn wir a theg yn unig. Yn yr achosion hyn, dylid defnyddio barn hysbys a diragfarn i ddyfeisio triniaeth amgen addas y dylai fod yn gyson gyda nodweddion economaidd yr amgylchiadau perthnasol ac ysbryd FReM. Dylid trafod unrhyw ymadawiad materol o'r FReM gyda'r Adran Ddigidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon a Thrysorlys EM.
5. Dylai'r cyfrifon gydymffurfio â'r holl arweiniad a gofynion perthnasol yn unol â'r Arweiniad Cyllidebu Cyfunol (CBG), Rheoli Arian Cyhoeddus (MPM) a'r cytundeb rheoli.

Llofnodwyd trwy awdurdod yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

ATODIAD A

Gofynion Cyfrifyddu a Datgelu Ychwanegol (yn effeithiol o fis Rhagfyr 2006)

Mae'r paragraffau a ganlyn yn datgelu'r gofynion ychwanegol y cytunwyd arnynt gan y Trysorlys, yr Adran a'r Gronfa Loteri Fawr, uwchben y datgeliadau hynny sy'n ofynnol yn FReM.

1. Bydd y Datganiad Incwm/Gwariant Cynhwysfawr Net yn cynnwys y canlynol fel eitemau ar wahân, lle bo'n faterol:
   - a. cyfran yr enillion Loteri y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr
   - b. cyfran incwm buddsoddi Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr
   - c. llog sy'n dderbynadwy ar arian loteri
   - ch. ad-dalu grantiau
   - d. unrhyw incwm arall
   - dd. grantiau a wnaed o arian Loteri
   - e. grant sydd wedi darfod neu ei ddiddymu a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau o arian Loteri
   - f. y cyfanswm costau gweithredu a delir mewn perthynas â gweithgareddau dosbarthu'r Loteri Genedlaethol
2. Bydd y Datganiad Sefyllfa Ariannol yn cynnwys:
   - a. o dan y pennawd "Asedau cyfredol": wedi'i ddangos fel buddsoddiad, y balans a ddelir ar ran y Gronfa Loteri Fawr yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol;
   - b. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu ar ôl mwy na blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "Rhwymedigaethau Anghyfredol"
   - c. Grant falling due for payment after more than one year should be separately disclosed under the heading "Non-current liabilities"
3. Bydd y Datganiad Llif Arian yn defnyddio'r dull anuniongyrchol wrth gyflwyno "Llif arian o Weithgareddau Gweithredu";
4. Dylai'r Nodiadau i'r Cyfrifon fodloni gofynion FReM a chynnwys:
   - a. Datganiad y paratowyd y Cyfrifon ar ffurf a bennwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol gyda chaniatâd y Trysorlys yn unol ag Adran 35(3) Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993.
   - b. Datganiad o'r polisïau cyfrifyddu. Mae'n rhaid i hyn gynnwys datganiad sy'n esbonio natur y balansau a ddelir ar ran y Gronfa Loteri Fawr yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol fel a ganlyn:

     "Mae balansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Fodd bynnag, mae cyfran y balansau hyn y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr i'w gweld yn y Cyfrifon ac, ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol, mae wedi'i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon eu bod ar gael i'w ddosbarthu gan y Gronfa Loteri Fawr mewn perthynas ag ymrwymiadau cyfredol a rhai'r dyfodol."

c. Gwerth ymrwymiadau grant ar ddiwedd y flwyddyn y mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi'u gwneud nad ydynt wedi'u cynnwys fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol gan nad oeddent yn bodloni gofynion cael eu trin fel rhwymedigaethau ar y dyddiad hwnnw.

ch. Pan fydd grantiau'n fwy na'r adnoddau sydd ar gael fel a ddangosir yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol, nodyn sy'n esbonio sail resymegol y gor-ymrwymiad gan gymryd unrhyw gyngor a dderbyniwyd gan yr Adran i ystyriaeth fel y bo'n briodol.

d. Nodyn sy'n cysoni balans agoriadol a therfynol buddsoddiadau a ddelir yn NLDF. Dylai hyn ddatgelu enillion a dderbynnir gan y Loteri Genedlaethol, incwm buddsoddi, enillion a cholledion nas gwireddwyd ar fuddsoddi, ac arian a dynnwyd i lawr o NLDF.

dd. Dadansoddiad o'r cyfanswm rhwymedigaethau grant (cyfredol ac anghyfredol) yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol i ddangos:

Rhwymedigaeth a ddygwyd ymlaen

Rhwymedigaethau yn y flwyddyn

Dadrwymedigaethau

Rhwymedigaethau a dalwyd

Rhwymedigaeth a gariwyd ymlaen

Dadansoddiad o'r rhwymedigaeth ar gyfer bob blwyddyn hyd at a chan gynnwys 5 mlynedd a thros 5 mlynedd

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(3) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 FEL Y'I DIWYGIR

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Cyhoeddodd Ysgrifennydd Gwladol DCMS Gyfarwyddyd Gwario ar 10 Awst 2018 dan adran 22(3) y Ddeddf sy'n ofynnol i'r Gronfa ddosbarthu hyd at gyfanswm o £1.2m o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur ar ffurf grantiau nad sy'n rhaid eu had-dalu i fudiadau gwirfoddoli sy'n ffocysu ar bobl ifanc mewn lleoliadau a dargedir, gyda grantiau o'r fath wedi cael eu cytuno gan y Gronfa Loteri Fawr a DCMS. Bydd y Gronfa'n parhau i reoli'r grantiau hyn tan eu cwblhad.
2. Bydd y Gronfa, yn amodol ar sicrwydd digonol, hefyd yn dosbarthu hyd at £1m i gefnogi datblygiad effeithiol sefydliadol o fudiad newydd a fydd â'r nod o fodloni gwariant yn ymwneud neu'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau, cyfleusterau neu gyfleoedd i fodloni anghenion pobl ifanc, yn unol ag a18(1) (a) y Ddeddf.
3. Bydd y Gronfa, yn amodol ar sicrwydd digonol, hefyd yn dosbarthu hyd at £1m i gefnogi datblygiad effeithiol sefydliadol o fudiad newydd a fydd â'r nod o fodloni gwariant yn ymwneud neu'n gysylltiedig â (i) datblygu gallu unigolion i reoli eu cyllidebau, neu (ii) gwella mynediad at wasanaethau ariannol personol, yn unol ag a18(1) (b) y Ddeddf.

4. Cyfarwyddir y Gronfa i beidio â gwneud unrhyw daliadau eraill o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur tan i'r Ysgrifennydd Gwladol gyhoeddi rhagor o Gyfarwyddiadau dan y Ddeddf.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(3) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 FEL Y'I DIWYGIR

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Cyhoeddodd Ysgrifennydd Gwladol DCMS Gyfarwyddyd Gwario ar 10 Awst 2018 dan adran 22(3) y Ddeddf sy'n ofynnol i'r Gronfa ddosbarthu £90m o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur ar ffurf grantiau nad sy'n rhaid eu had-dalu i Big Society Trust i fuddsoddi yn Big Society Capital ac i gyfrannu at ariannu Access – the Foundation for Social Investment. Tynnwyd y Cyfarwyddwyd Gwario hwn yn ôl ar unwaith.
2. Bydd y Gronfa'n dosbarthu hyd at gyfanswm o £1.2m o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur ar ffurf grantiau nad sy'n rhaid eu had-dalu i fudiadau gwirfoddoli sy'n ffocysu ar bobl ifanc mewn lleoliadau a dargedir, gyda grantiau o'r fath wedi cael eu cytuno gan y Gronfa Loteri Fawr a DCMS. Bydd y Gronfa'n parhau i reoli'r grantiau hyn tan eu cwblhad.
3. Cyfarwyddir y Gronfa i beidio â gwneud unrhyw daliadau eraill o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur tan i'r Ysgrifennydd Gwladol gyhoeddi rhagor o Gyfarwyddiadau dan y Ddeddf.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(3) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 FEL Y'I DIWYGIR

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddigidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Cyhoeddodd Ysgrifennydd Gwladol DCMS Gyfarwyddyd Gwario ar 28 Mawrth 2018 dan adran 22(3) y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Gronfa gadw yn ôl a pheidio â gwneud unrhyw ddosbarthiadau pellach yn unol â chyfran Lloegr o unrhyw arian cyfrifon segur a drosglwyddwyd iddi gan y gronfa hawlio yn ôl. Tynnwyd y Cyfarwyddwyd Gwario hwn yn ôl ar unwaith.
2. Bydd y Gronfa'n dosbarthu £90m o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur ar ffurf grantiau nad sy'n rhaid eu had-dalu i Big Society Trust i fuddsoddi yn Big Society Capital ac i gyfrannu at ariannu Access – the Foundation for Social Investment, gan weithredu fel cyfanwerthwyr buddsoddiad cymdeithasol yn unol ag Adran 18 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008.
3. Cyfarwyddir y Gronfa i beidio â gwneud unrhyw daliadau eraill o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur tan i'r Ysgrifennydd Gwladol gyhoeddi rhagor o Gyfarwyddiadau dan y Ddeddf.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(5)(B) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 MEWN PERTHYNAS Â GWARIANT YN YR ALBAN

Trwy hyn mae Gweinidogion yr Alban, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(5)(b) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur o dan y Ddeddf honno mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r sawl i bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddibenion y bydd y Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, y broses a ddefnyddir i benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau.
2. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur fod;
   - A. ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat;
   - B. ar gyfer prosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol;
   - C. dim ond ar gyfer mudiadau 'trydydd sector', h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bannaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd;
   - Ch. cydbwyso'r angen am annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd; a
   - D. dylid ceisio hyrwyddo amcanion datblygu cynaliadwy.
3. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau bod ymgeiswyr:
   - A. ym mhob achos yn dangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y dosbarthiad;
   - B. mewn achosion pan geisir arian cyfalaf;
     - a). dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; ac
     - b). ar gyfer prosiectau mawr, mae ymgeiswyr yn dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth; neu
     - c). mewn achosion pan na cheisir arian cyfalaf, dylid ystyried argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.
4. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau'r canlynol;
   - A. y pennir cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae dosbarthiadau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw;
   - B. cynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian Cyfrifon Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Cyfrifon Segur Yr Alban;
   - C. sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol;
   - Ch. cydweithio â mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ddull effeithiol o gyflwyno ei swyddogaethau ac amcanion;
   - D. lle bo'n bosib, cynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud dosbarthiadau;
   - Dd. gweithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol; cefnogi mwy o degwch yn Yr Alban wrth ddatblygu cyfleoedd i bawb ffynnu o fewn cenedl sy'n fwy llwyddiannus ac yn fwy cynaliadwy;
   - E. dros amser, sicrhau dosbarthiad arian i ledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor;
   - F. ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban;
   - Ff. sicrhau y bwriedir i brosiectau gyfrannu at gyflawni diben trosgynnol Llywodraeth Yr Alban o dwf economaidd cynyddol a chynaliadwy a hefyd un neu fwy o'r amcanion strategol a ganlyn:

     MWY CALL: Gwell cyfleoedd i bobl mewn bywyd

     MWY CRYF A DIOGEL: Cymunedau sy'n cydweithio i ymdrin ag anghydraddoldeb

     MWY GWYRDD: Gwasanaethau ac amgylcheddau gwell a mwy cynaliadwy i bobl

     MWY IACH: Pobl a chymunedau mwy iach; a
   - G. chymryd yr egwyddorion a ganlyn i ystyriaeth:

     YMGYSYLLTU – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid cyhoeddus a phreifat ac yn y trydydd sector.

     UNDOD A CHYDLYNIANT – sicrhau bod unigolion a chymunedau ledled Yr Alban yn cael cyfle i gyfrannu at genedl sy'n fwy llwyddiannus, cymryd rhan ynddi ac elwa ohoni.

     CYNALADWYEDD – gwella amgylchedd Yr Alban heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, a lleihau effaith Yr Alban ar yr amgylchedd byd-eang.

Cyfarwyddiadau Penodol

5. Cyn gweithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddyd penodol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddiben y dylai'r Gronfa wneud y dosbarthiadau hynny:

   A. Mae'n rhaid i'r Gronfa ddarparu asesiad effaith seiliedig ar dystiolaeth o ddosbarthu'r arian cyfrifon segur yn unol â chyfyngiadau a ragnodwyd a ddisgrifiwyd yng Ngorchymyn Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur (Yr Alban) 2010 ac yn unol ag un o'r opsiynau a ganlyn:

   Opsiwn 1: Cefnogi 4 thema bolisi eang: byddai'n rhaid i'r Gronfa gefnogi bod dosbarthiad yr arian yn cael ei ddosrannu'n rhesymol i gefnogi 4 thema bolisi eang:

   Cyfleoedd i blant a phobl ifainc;

   Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd drwy fwy o weithgareddau;

   Cryfhau gweithgareddau rhwng y cenedlaethau; a

   Chreu cyfleoedd cyflogaeth gymunedol.

   Opsiwn 2 Dosrannu 50%, 67% neu 100% o'r arian cychwynnol i'w drosglwyddo gan y Gronfa Loteri Fawr i ymddiriedolaeth waddoledig. Byddai gweddill yr arian yn cael ei ddosbarthu gan y Gronfa i gefnogi'r 4 thema bolisi eang.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22 DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 MEWN PERTHYNAS Â GWARIANT YNG NGHYMRU

Trwy hyn mae Gweinidogion Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 22 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Cymru, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r sawl i bwy y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau, at ba ddibenion y bydd y Gronfa'n gwneud grantiau, y broses a ddefnyddir i benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau:

   A. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur i brosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

   B. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

   C. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur yn bennaf i fudiadau 'trydydd sector', h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd. O dan amgylchiadau eithriadol, gellir dosbarthu arian i awdurdodau lleol neu gyrff statudol eraill pan fydd prosiect yn cynnwys partneriaeth neu gonsortiwm, ac mae'r corff statudol yn gweithredu yn rhinwedd cydlynydd.

   Ch. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur gydbwyso'r angen am annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

   D. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys gweithredu'r egwyddor o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.

   Dd. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

   E. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

   F. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau'r canlynol:

      i) ym mhob achos, bod yr ymgeiswyr yn ddangos dichonoldeb ariannol prosiect dros gyfnod y grant;

      ii) os ceisir arian cyfalaf:

         a). bydd ymgeiswyr yn dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; ac

         b). ar gyfer prosiectau mawr, mae ymgeiswyr yn dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

      iii) pan na cheisir arian cyfalaf, mae ymgeiswyr yn dangos argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

   Ff. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa gydweithio â mudiadau eraill pan fydd hwn yn ddull effeithiol o gyflwyno elfennau o'i chynllun strategol (gweler para 4).

   G. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ystyried y mae ei hangen i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fydd angen.

   Ng. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mae'n rhaid i'r Gronfa gynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian Cyfrifon Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Cyfrifon Segur Cymru.

   H. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau ymagwedd seiliedig ar ganlyniadau, gan gydweithio'n agos â phartneriaid priodol i gyflawni'r patrwm buddsoddiad gorau er budd cymunedau ledled Cymru.

   I. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried asesu anghenion a blaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei chynllun strategol, a thros amser cyflawni dosbarthiad arian i ledaeniad weddol eang

o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, a mentrau cymdeithasol.

L. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried buddion Cymru'n gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o Gymru a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

Cyfarwyddiadau Penodol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Cymru, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r sawl i bwy y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau ac at ba ddibenion y bydd y Gronfa'n gwneud grantiau

A. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mae'n rhaid i'r Gronfa weithredu'n unol â'r cyfyngiadau a ragnodir sydd wedi'u disgrifio yng Ngorchymyn Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (Cyfyngiadau a Ragnodir) (Cymru) 2010 ac yn unol â'r themâu a ganlyn:

'Cefnogi plant a phobl ifainc i gyflawni eu potensial llawn gan weithio trwy'r trydydd sector i hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol'; a

'Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach trwy weithgareddau cymunedol â ffocws'.

B. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr weithredu'n unol â'r is-themâu a ganlyn:

Cefnogi plant a phobl ifanc

Cyfarparu pobl ifanc gyda'r sgiliau a chymwyseddau y mae eu hangen arnynt i gyflawni eu potensial llawn mewn perthynas â chyflogadwyedd a buddion ehangach; yn benodol trwy ddiwallu anghenion pobl ifainc sy'n NEET (Heb fod mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant).

Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach

Datblygu ymagwedd gynhwysol a arweinir gan gymunedau i ymdrin ag achosion newid yn yr hinsawdd ac/neu adeiladu gwydnwch i'w effeithiau, gyda'r nod o annog newid mewn ymddygiad gyda'r potensial i gael ei gyflwyno mewn rhannau eraill o Gymru.

C. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr ystyried y buddion ehangach y gallai ceisiadau eu cynnig, o ran:

(i) eu potensial i wneud i'r adnoddau fynd ymhellach, ar ffurf cyfraniadau o ffynonellau eraill, e.e. arian cyfatebol

(ii) eu cyfraniad at bolisïau a strategaethau perthnasol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys:

- y Cynllun Gweithredu Sgiliau a Chyflogaeth; 'Lleihau cyfran y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant yng Nghymru: Cyflwyno Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru' (y Cynllun NEETs); 'Dyfodol Teg i'n Plant': y strategaeth tlodi plant; y fframwaith 'Llwybrau Dysgu' 14-19 oed ar gyfer darpariaeth ddysgu pobl ifanc; y polisi 'Estyn Hawl' ar gyfer gwasanaethau cefnogi ieuenctid; Strategaeth y Gwasanaeth Ieuenctid Cenedlaethol; y Strategaeth Troseddu Ieuenctid Cymru Gyfan; y fenter cyfleoedd gyrfaol 'Cyrraedd y Nod' – 'Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned', Cynllun datblygu Cynaliadwy Cymru; Y Strategaeth Newid yn yr Hinsawdd.

Cynllun Strategol

3. Fel y darperir ar ei gyfer o dan Ran 1 Atodlen 3 y Ddeddf, bydd y Gronfa'n paratoi ac yn mabwysiadu cynllun strategol ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur er mwyn bodloni gwariant Cymru i egluro polisïau'r Gronfa ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur a blaenoriaethu ceisiadau.

TRAIN
WITH
US!
STAFF
THE NORTH FACE

Adroddiad a chyfrifon blynyddol 2018-19

Copïau pellach ar gael gan:

Ein gwefan	tnlcommunityfund.org.uk/welsh
Ffôn	0300 123 0735
Cyfnewid Testun	18001 plus 0300 123 0735 (ar gyfer y rhai sydd â nam ar y clyw neu'r lleferydd).

CCS0519221032
978-1-5286-1450-4